

Masteroppgave i Kristendom

De Lokale Menigheter

- Et bidrag til konfesjonskunnskapen

Av

Ingunn Metveit Olsen

Masteroppgaven er gjennomført som et ledd i utdanningen ved Universitetet i Agder og er godkjent som sådan. Denne godkjenningen innebærer ikke at universitetet innestår for de metoder som er anvendt og de konklusjoner som er trukket.

Veileder: Helje Kringlebotn Sødal

Universitetet i Agder, Kristiansand

23.april, 2009

Forord

Bakgrunnen for denne oppgaven er at jeg fikk høre om en ny menighet som startet opp i Grimstad. Menigheten gikk under navnet "Menigheten i Grimstad" og tilhørte en sammenheng jeg ikke hadde hørt om tidligere. Siden det også var min venninne og hennes familie som blant annet deltok i denne menigheten, var det ekstra interessant for meg å studere den nærmere. På det grunnlaget begynte jeg på masterstudiet i Kristendom.

Jeg ønsket å skrive om menighetens syn på treenigheten, samtidig som jeg og veilederen min, Helje Kringlebotn Sødal, så at det ville være nødvendig å presentere menigheten konfesjonsmessig, da retningen var såpass ny og ukjent i Norge. Dermed bestemte jeg meg for å skrive en oppgave i konfesjonskunnskap, men med stor vekt på menighetens lærepunkter, særlig læren om Gud.

Når man skriver oppgave, er det perioder hvor det går seint, og det er tungt å skrive, og andre perioder hvor hvor det går lett. Slik har det vært for meg også. I arbeidet med masteroppgaven har jeg hatt flere som har vært til hjelp for meg. Jeg vil takke min veileder, Helje K. Sødal for gode veiledningstimer, støtte og oppmuntring: "Dette går bra!" Min mann har vært behjelpelig med å lese tekstene mine, og kommet med innspill, samt diskutert stoffet med meg. Han har nok vært (og vil fortsatt være) min viktigste støttespiller på jord. Jeg retter også en takk til Menigheten i Grimstad og "medlemmer" av Menigheten i Stockholm, for at jeg fikk lov til å delta på møter, samt stille spørsmål og låne bøker. Dette har vært viktig, særlig for kapitlet "Religiøs praksis". Sist men ikke minst takker jeg Gud, for at han har hjulpet meg gjennom hele masterstudiet.

Ingunn Metveit Olsen

Fevik, 23.04.09

Innholdsfortegnelse

Forord.....	2
Innholdsfortegnelse.....	3
1.0 Innledning.....	6
1.1 Bakgrunn for valg av tema.....	6
1.2 Menighetens navn.....	7
1.3 Problemavklaring.....	8
1.4 Avgrensing.....	10
1.5 Struktur.....	10
1.6 Hvorfor er temaet forskbart?.....	11
1.7 Teori.....	11
1.7.1 Konfesjonskunnskap.....	11
1.8 Metode og refleksjon over metode.....	12
1.8.1 Kilder og litteratur.....	12
1.8.2 Observasjon og samtale.....	13
1.8.3 Komparasjon.....	13
1.8.4 Innenfra og utenfra-perspektiv.....	14
1.8.5 Hermeneutikk.....	14
2.0 Historie, ledere og utbredelse.....	17
2.1 Historisk kontekst.....	17
2.1.1 Historiens påvirkning på Menigheten.....	19
2.2 De Lokale Menigheters konfesjonelle bakgrunn.....	19
2.2.1 Mystisismen.....	20
2.2.2 Herrnhutere.....	20
2.2.3 Plymouth Brethren.....	21
2.3 Menighetens grunnlegger, Watchman Nee.....	22
2.4 Menighetens andre leder, Witness Lee.....	26
2.5 Utbredelse.....	28
3.0 Lærepunkter.....	31
3.1 Kildene til Menighetens lære.....	31
3.2 Bibelsyn.....	32
3.3 Synet på Gud.....	33
3.3.1 Felleskristen tro og lære om treenigheten.....	33
3.3.2 Begreper fra oldkirken.....	35
3.3.3 To trinitariske vranglærer: modalisme og triteisme.....	36
3.3.4 Menighetens forståelse av Gud.....	37
a) Gud er én.....	38
b) Gud er tre.....	38
c) Alle tre er Gud og evige.....	39

d) Treenighetens sameksistens og gjensidige iboehet.....	40
e) Personene i treenigheten er forskjellige, men ikke adskilte..	41
1) Sønnen er Faderen.....	41
2) Sønnen er Ånden.....	42
f) Den treenige Gud i oss.....	43
3.3.5 Drøfting av synet på Gud.....	46
a) Gud er én og tre.....	47
b) Alle tre er Gud og evige.....	47
c) Treenighetens sameksistens, gjensidig iboehet og forskjellighet.....	48
d) Jesaja 9,6.....	48
e) 1.Korinter 15,45.....	50
f) 2. Korinter 3,17.....	52
g) Gud i oss.....	55
3.3.6 Konklusjon.....	57
3.4 Frelsen.....	60
3.4.1 Frelsen fra et felleskristent ståsted.....	60
3.4.2 Menighetens forståelse av frelsen.....	60
3.4.3 Frelsesvisshet.....	62
3.4.4 Drøfting av Menighetens syn på frelsen.....	63
3.5 Nattverden.....	65
3.6 Menighetssyn.....	68
3.6.1 "Jeg tror på Den Hellige Ånd, en hellig allmenn kirke.....	68
3.6.2 Lees menighetsbegrep.....	69
3.6.3 Kristi kropp.....	70
3.6.4 Menighetens lokalitet.....	72
3.6.5 Drøfting av De Lokale Menigheters menighetssyn.....	74
4.0 Organisering.....	78
4.1 Funksjoner i Menigheten.....	80
4.1.1 Prestetjenesten.....	80
4.1.2 Apostler.....	80
4.1.3 Eldste.....	80
4.1.4 Evangelister, lærere og profeter.....	82
4.1.5 Diakoner.....	83
4.2 Forlaget Living Stream Ministries.....	83
4.3 Drøfting av De Lokale Menigheters organisering.....	84
5.0 Religiøs praksis.....	87
5.1 Møtetyper.....	88
5.1.1 "Herrens bord".....	90
5.1.2 Bønnemøte.....	90
5.1.3 "Profetiske møter".....	91

5.1.4	"Tjeneste møter"	91
5.1.5	Evangeliske møter.....	91
5.1.6	"Møte for nybegynnere"	92
5.1.7	Møte i henhold til 1. Korinter 14/Møte i bruk av nådegaver.....	92
5.1.8	Møte for apostler og eldste.....	93
5.2	Sanger.....	94
5.3	Hodetildekking.....	94
5.4	Individuell religiøs praksis.....	95
5.4.1	Personlige skriftstudier.....	95
5.4.2	Individuell evangelisering.....	96
5.4.3	"Adskillelse fra verden"	96
5.5	Drøfting av De Lokale Menigheters religiøse praksis.....	97
6.0	Kategorisering av De Lokale Menigheter.....	100
6.1	Kirke, sekt, denominasjon, kult.....	100
6.2	Religionstypene RoD, RoH og SoL.....	102
6.3	Hvor kan De Lokale Menigheter plasseres?.....	103
6.4	Høyre-venstre-akse.....	104
7.0	Sammenfatning/Konklusjon.....	106
	Litteraturliste.....	110

1.0 Innledning

Et nytt trossamfunn er i ferd med å etablere seg i Norge, og da først og fremst i Grimstad. Internt kalles trossamfunnet kaller seg gjerne Lords Recovery, Recovery church eller menigheten i (navn på by/sted). Dermed kalles trossamfunnet i Grimstad *Menigheten i Grimstad*, og består av ca. 15 faste "medlemmer", som foreløpig samles i hjemmene. Trossamfunnet er utbredt i store deler av verden, blant annet i Østen, USA, Europa, Sør Amerika, Midtøsten og Russland. Av utenforstående, men også av innenforstående, blir trossamfunnet kalt *Den Lokale Menighet*.¹ De Lokale Menigheters lære, religiøs praksis og kirkeordning bygger på Bibelen, bøker, hefter og taler skrevet av Watchman Nee og Witness Lee, som blir utgitt av forlaget *Living Stream Ministries* som er tett knyttet opp til De Lokale Menighetene.

Trossamfunnet begynte i Kina kort tid etter at Watchman Nee (1903-1972) ble en kristen i 1920. Mellom 1920 og 1952 arbeidet han med å grunnlegge Lokale Menigheter i Kina, før han ble arrestert av den kommunistiske regjeringen på grunn av kristen virksomhet. Før han ble arrestert, sendte han sin medarbeider, Witness Lee (1905-1997), til Taiwan. I 1962 flyttet Witness Lee til California for å fortsette arbeidet i USA. Fra den tiden av, har De Lokale Menighetene spredt seg over hele verden.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Watchman Nee og Witness Lee er forholdsvis lite kjent, selv om de har etablert Lokale Menigheter i alle verdensdelene. I Norge er denne retningen ukjent for de aller fleste, og trossamfunnet er derfor heller ikke blitt beskrevet faglig. Derfor var det interessant å undersøke denne bevegelsen nøyere.

Jeg ble kjent med De Lokale Menigheter på grunn av at min venninne og hennes familie tar del i en slik Lokal Menighet. I stor grad er det også dem som har startet Menigheten. De har tidlig vært kjent med, og ivrige lesere av bøker skrevet av Watchman Nee og Witness Lee, og var kjent med forlaget Living Stream Ministries som gir ut disse bøkene. I denne forbindelse kom de i kontakt med "lederen" i Menigheten i Stockholm, som fra 2004/2005 kom på besøk for å holde møter sammen med dem, i hjemmene, på den lokale skolen, leirsted og vertshus.² Den nye Menigheten begynte å ha søndagsmøter som de kalte "Herrens bord", hvor de delte nattverd, sang sanger fra egen sangbok, og studerte De Lokale Menigheters egen bibeloversettelse. Noen av Menighetens "medlemmer" tok ivrig fatt på oversetting av Witness Lees bøker og sanger.³ Sommeren 2008 var flere av "medlemmene" av Den Lokale

¹ På engelsk blir menigheten kalt *The local church*.

² "Lederen" skrives i gåseøyne fordi Menighetene egentlig ikke har noen leder eller pastor, bare eldste.

³ "Medlemmer" står også i gåseøyne fordi Menigheten ikke har registrerte medlemmer, og Menigheten anses ikke for å være en organisasjon.

Menigheten i Grimstad i USA på sommerkonferanse, og besøkte noen "Local Churches", for å ta del i møtevirksomheten der og bli kjent med deltakerne. I løpet av denne prosessen var en ny type trossamfunn etablert i Grimstad, og i Norge.

For omkring 10-12 år siden, ble det forsøkt etablert en Lokal Menighet i Oslo, med "lederen" i Menigheten i Stockholm, Sonny Young, i spissen. En periode ble det holdt møtevirksomhet, men dette avtok raskt.⁴ I Arendal ble den allerede etablerte "Sørlandet Bibel- og misjonscenter" (SBMS) med Kjell Halltorp i ledelsen, inspirert av Watchman Nees bøker, særlig *The normal christian churchlife*. I følge min kilde, ønsket ikke "menigheten" å bli kalt en menighet, og "medlemmene" foretrakk å kalle seg "kristen i byen", fremfor medlemmer av et trossamfunn. Dette kunne høres ut som om "menigheten" var inkluderende i forhold til andre kristne, men i stedet førte dette til at "menigheten" ble sekterisk, etter min kildes oppfatning.⁵

1.2 Menighetens navn

Under Watchman Nees ledelse i Kina, ble Menighetene kalt "Little Flock", av utenforstående. Under Witness Lees ledelse, og også i dag etter hans død, blir trossamfunnet kalt "Local Churches" av både mennesker i og utenfor Menigheten. Det er derimot mest vanlig blant "medlemmene" å bruke "Menigheten i...", og deretter navnet på byen eller stedet de bor på. Nee og Lee mener at det er Det Nye Testamentets prinsipp å bare ha én menighet i hver by eller på hvert tettsted. For eksempel skriver Paulus brev til menigheten i Korint eller menigheten i Roma. Av hensiktsmessige grunner benytter jeg stor bokstav ved referering til De Lokale Menigheter, for å tydeliggjøre når det er snakk om Lees Menigheter. Når det er tale om menigheter på generelt grunnlag, bruker jeg liten bokstav.

Witness Lee hevder Menighetene er en del av "Lord's Recovery", eller "Herrens gjenopprettelse", en restaurasjonsbevegelse. Det er nødvendig å forklare hva dette innebærer, for å forstå trossamfunnets selvforståelse. Ordet "gjenopprettelse" (recovery) betyr å gjenvinne noe som er tapt eller å bringe noe tilbake til sin normale eller opprinnelige tilstand. Lords Recovery mener at "gleden og erfaringen av rikdommen i Kristus" og praktiseringen av menighetslivet i enhet (oneness) slik det var i de nytestamentlige menighetene, er gått tapt. Dette ble gradvis erstattet av livløs lære og tradisjon, ifølge Lords Recovery, og det oppstod et behov for å gjenopprette det som var blitt ødelagt (www.lordsrecovery.org/history). Restaurasjonsbevegelsen mener at Guds evige hensikt er at mennesket skulle være en felles helhet (corporate entity) for å uttrykke og representere ham. I vår tid vil denne felles helheten (corporate entity) som skal fullføre denne hensikt, tilsvare Guds menighet (www.lordsrecovery.org/explanation). Lord's Recovery beskriver på

⁴ Kilde: Sonny Young, samtale 30.11.08.

⁵ Kilde: Jan Åge Gabrielsen, tidligere medlem av SBMS, nåværende leder av Fevik misjonskirke, samtale jan.09.

sin hjemmeside nødvendigheten av menneskets frelse, fordi Gud skulle utføre sin hensikt; utdele seg i de troende:

Because man fell, he needed to be redeemed. God's redemption is actually an act of recovery because it restores man to God's original intention, enabling him once again to fulfill God's purpose. As far as God is concerned, the goal of redemption is not heaven for the believers when they die; it is the fulfillment of His purpose (www.lordsrecovery.org/explanation).

Lords Recovery mener at Guds menighet ikke er en organisasjon men en levende organisme, en miniatyr av det himmelske riket, som skal gjenvinne verden. Etter restaurasjonsbevegelsens forståelse, motarbeider djevelen denne restaurasjonen, for når "Guds gjenopprettelse er fullendt og det praktiske menighetslivet oppfyller Guds tilfredsstillelse, er djevelen ferdig".

I følge Lords Recovery startet restaurasjonen med reformasjonen og Martin Luther, da rettfærdiggjørelse ved tro ble "gjenopprettet". Videre ble synet på menigheten delvis restaurert ved Zinzendorf og Herrnhuterne på 1700-tallet. I henhold til Lord's Recovery, hadde Plymouth Brethren i Storbritannia fra 1820-årene, et gjennomført restaurert menighetssynet, før retningen ble splittet. Etter dette, skriver Lord's Recovery at Gud brukte enkeltpersoner som Watchman Nee og Witness Lee fra Kina i restaureringsprosessen, til blant annet å "gjenoppdage sannheten" om at alle kristne på et sted tilhører Den Lokale Menigheten (Lee 1991 a: 29-38).

1.3 Problemavklaring

Trossamfunnet Den Lokale Menighet er nytt og ukjent i Norge. Witness Lee, som av Menigheten blir regnet for å være grunnleggeren, er også ukjent for de fleste. Dersom noen har noe kjennskap til bevegelsen, er det gjerne Wachman Nee de har hørt om, men for mange er også han ukjent. Retningen har ikke tidligere blitt beskrevet faglig i Norge, og dermed blir konfesjonskunnskapen mangelfull. Jeg ønsker derfor med denne oppgaven å gi et bidrag til konfesjonskunnskapen i håp om å dekke dette hullet. Jeg vil faglig og systematisk gjøre rede for De Lokale Menigheters historie: opprinnelse, utvikling og utbredelse. Menighetens religiøse praksis og organisasjon blir skildret og sammenlignet med andre trossamfunn. Jeg vil beskrive Menighetens lærepunkter og drøfte dem ut ifra kristenhetens oppfatning av disse punktene.⁶ Sammenligning og drøfting vil i hovedsak foregå i slutten av hvert kapittel eller tema, etter presentasjonen av Menighetens syn, da dette vil være mest hensiktsmessig og oversiktlig. Siden trossamfunnet er forholdsvis ny og ukjent her i landet,

⁶ Med "kristenhetens oppfatning", mener jeg det som kan regnes for å være innenfor kristen lære, både katolsk, protestantisk og ortodoks lære.

ser jeg det som naturlig og nødvendig å gjøre rede for dens selvforståelse og særegenheter i et kritisk lys. Det vil si ikke ved å rakke ned på Menighetens selvforståelse, men ved å sammenligne og plassere det i forhold til andre trossamfunn.

Opgaven hører til under konfesjonskunnskapen, som igjen er en historisk disiplin. Konfesjonskunnskapen inneholder flere ulike områder som lærepunkter, historie, religiøs praksis osv. Disse områdene blir ikke nødvendigvis vektlagt likt, og det vil det ikke gjøre i min oppgave heller. Jeg ønsker å legge mest vekt på lærespørsmålene, og da spesielt menighetens syn på treenigheten. En underproblemstilling tilknyttet dette temaet vil være: Hvilket syn har Lee og De Lokale Menighetene på treenigheten, og hvordan plasserer Menigheten seg i forhold til andre kristne trossamfunn på dette punktet.

De Lokale Menigheter og deler av deres teologi blir betraktet verden over som kontroversiell. Noen hevder at læren og Menighetens praksis representerer bibelsk kristen tro (Fuller Theological Seminar),⁷ mens andre vil nærmest hevde at læren er heretisk (www.open-letter.org).⁸ Selv mener Menighetene at de forkynner "bibelske sannheter", og at Witness Lees bøker inneholder et treenighetssyn som er i tråd med den Nicenske og den Athanasianske trosbekjennelse. Synet på Gud er det lærepunktet som er det mest vesentlige, på grunn av at det er med på å plassere trossamfunnet i det religiøse landskapet. Derfor vil jeg undersøke nærmere treenighetssynet i noen bøker skrevet av Witness Lee som behandler dette.

I avslutningskapittelet vil jeg drøfte plasseringen av Lords Recovery i forhold til de religionssosiologiske begrepene sekt, kult, denominasjon og kirke. I 1999 ble det holdt en rettsak mellom Living Stream Ministries (LSM) og local churches mot forlaget Harvest House, for å ha utgitt boka *The Encyclopedia of Cults and New Religions*, hvor LSM og local churches var plassert (www.en.wikipedia.org/wiki/Local_Church_controversies).

Jeg vil også avslutningsvis forsøke å drøfte plasseringen av Menighetene innenfor kristen teologi, ut ifra kriteriene som vil bli skissert for kristen lære. Hører De Lokale Menighetene hjemme "innenfor" kristenheten, på lik linje med baptister, pinsevenner og adventister, eller plasserer de seg selv "utenfor" de kristne trossamfunn slik som Jehovas Vitner og Mormonerne?

⁷ Fuller Theological Seminar og ledere fra Local Churches og deres forlag Living Stream Ministries har vært i dialog i en toårsperiode. Konklusjonen fra Fuller 5. januar 2006 var at læren til Local Churches er "genuine, historical, biblical Christian faith in every aspect" (lctestimony.org/FullerStatement.pdf).

⁸ Et åpent brev adressert til lederskapet i Living Stream Ministries og Local Churches inneholdt et ønske om fjerning av kontroversielle lærepunkter. Brevet er signert i januar 2007 av over 70 professorer og teologer fra seks forskjellige land (www.open-letter.org).

1.4 Avgrensning

I hovedsak vil jeg ta for meg litteratur skrevet av Witness Lee, da Lee er den mest betydningsfulle forfatteren for De Lokale Menighetene. Noe av materialet vil jeg også hente fra Watchman Nees bøker, internettsidene som tilhører forlaget Living Stream Ministries og "Local Churches". Ut ifra denne litteraturen vil jeg undersøke De Lokale Menighetenes historie, liv og lære.

På grunnlag av at Forlaget Living Stream Ministries utgir flere hundre bøker av henholdsvis Witness Lee og Watchman Nee, i tillegg til mye nettbasert informasjon, oppstår det et behov for å avgrense. Derfor har jeg gjort et utvalg av dette skriftlige materialet, i forhold til det jeg oppfattet som relevant for de temaene jeg har valgt å beskrive og drøfte i oppgaven.

Utgangspunktet er ikke en forskning spesifikt på Menigheten i Grimstad, da ulike Lokale Menighetene og deres "medlemmer" kan oppfatte og handle forskjellig fra litteraturen og ideologien som ligger til grunn. Jeg er interessert i å gå til hovedkilden som Menighetene springer ut ifra. Menigheten i Grimstad er et husfelleskap som ønsker å leve etter og fungere slik Witness Lee beskriver i sine bøker. Derfor vil samtaler med "Witness Lee tilhengerne" og besøk i husfelleskapet være en inspirasjonskilde og med på å vise hvordan en Lokal Menighet kan være.

I oppgaven beskriver jeg De Lokale Menigheters historie og konfesjonelle bakgrunn, og jeg tar for meg ulike lærepunkter, som jeg mener er noen av de viktigste for Menigheten. Tid og antall sider gjør at jeg må begrense utvalget. Flere andre lærepunkter kunne være interessante å redegjøre for, men denne oppgaven avgrenses til å inneholde bibelsyn, læren om Gud, nattverden, menighetssyn og frelsen.

1.5 Struktur

Oppgaven om Witness Lee og De Lokale Menigheter begynner med en kort innføring, i innledningen, samt metodebruk. Jeg vil deretter ta for meg Menighetens historie og beskrive dens konfesjonelle opphav. Deretter følger et større kapittel som heter "Lærepunkter". Under denne overskriften blir ulike lærepunkter som Menighetens bibelsyn, læren om Gud, nattverden, menighetssyn og forståelse av frelsen, beskrevet, sammenlignet med andre trossamfunn og drøftet ut i fra en felleskristen oppfatning av lærepunktene. Etter lærepunktene følger et kapittel om Menighetens organisasjon etterfulgt av Menighetens religiøse praksis, som omfatter blant annet møtevirksomhet. Avslutningskapittelet inneholder en kategorisering av De Lokale Menigheter sosiologisk og teologisk, samt en oppsummering av oppgavens konklusjoner.

1.6 Hvorfor er temaet forskbart?

De Lokale Menighetene finnes både i USA, Europa og i Østen og nå også i Grimstad. Menighetene har "medlemmer", møtevirksomhet, sommerkonferanser og ulike interne og eksterne talere, dessuten er Menighetene knyttet til et eget forlag, Living Stream Ministries i USA som utgir egen bibeloversettelse i tillegg til flere hundre bøker og hefter skrevet av Witness Lee og Watchman Nee. Derfor mener jeg at temaet er forskbart. Jeg stiller spørsmål i masteroppgaven som det vil være mulig å svare på ut ifra de kildene som er tilgjengelige, det vil si skriftlig materiale (bøker + internett) og en gruppe tilhengere av Witness Lee.

De Lokale Menigheter er et forholdsvis nytt fenomen i Norge, og har vært lite eller ingenting omtalt eller behandlet faglig. Gjennom masteroppgaven vil dermed ny og interessant kunnskap og forståelse bli tilveiebrakt, og resultatene vil være tilgjengelige for dem som måtte ønske å se nærmere på det. Materiale og resultatene vil kunne kontrolleres av andre, hvis det er ønskelig (intersubjektiv prøvbarhet) (Grenholm 2006: 89). Materialet er spesielt tilgjengelig, da forlaget Living Stream Ministries har lagt de fleste bøkene ut på websiden: www.ministrybooks.org. Her er bøkene sortert både alfabetisk og etter kategorier. Ved henvisning til nettbøker i oppgaven, oppgir jeg derfor denne adressen. Ved bruk av bibelsitater, er disse hentet fra Bibelen – Guds Ord 2007, Studieutgaven.

1.7 Teori

1.7.1 Konfesjonskunnskap

Lexikon für Theologie und Kirche beskriver konfesjonskunnskapen som en teologisk disiplin som forsøker å gi kristne kirker og kirkelige fellesskap:

- en helhetlig fremstilling,
- den beskriver, sammenligner eller bedømmer ut ifra bestemte normative kriterier,
- den tar for seg historiske, systematiske, fenomenologiske, sosiologiske og økumeniske perspektiver (Buchberger/Walter 1997, bind 6: 238).

Konfesjonskunnskapen er en historisk disiplin som vektlegger det nåtidige, i motsetning til kristendomshistorien som skuer tilbake i tid. For å tolke den kristne samtidshistorien er det likevel viktig å se dens tidligere historie (Sødal (red) 2002: 12). Tidligere var det tradisjonelle navnet på konfesjonskunnskapsfaget *symbolikk*, og det rådet noe uenighet om dette var en historisk eller en systematisk teologisk disiplin (Molland 1961: 13).

Det som karakteriserer konfesjonskunnskapen er at den ønsker å gi en deskriptiv fremstilling av kristne trostradisjoner, som behandles likt og ivaretar det enkelte trossamfunns selvforståelse. Konfesjonskunnskapen beskriver trossamfunns offisielle lære og praksis, men det er viktig å huske på at innenfor ethvert trossamfunn finnes det spenninger og et mangfold av religiøse oppfatninger, praksis og livsførsel (Sødal (red) 2002: 12).

En oppgave for konfesjonskunnskapen kan være å beskrive og forklare en retnings historiske utvikling under ulike tidsepoker, men også å undersøke likheter og forskjeller til andre retninger. En annen oppgave kan være å beskrive og analysere en religions eller retnings nåtidige idéinnhold og uttrykksformer. Innen konfesjonskunnskapen legges det ofte stor vekt på betydningen religiøse ledere og sentrale personer har hatt for tradisjoners utvikling. På samme måte vil derfor Watchman Nee og Witness Lee være viktige personer innenfor De Lokale Menigheter. Men det er også nødvendig å vite at ingen trossamfunn er adskilt fra dens sosiale og kulturelle kontekst.

1.8 Metode og refleksjon over metode

For å behandle problemet velger jeg primært litteraturstudie. Jeg vil hovedsakelig ta for meg bøker skrevet av Witness Lee, og beskrive og sammenligne forskjellige viktige punkter innenfor konfesjonskunnskapen som retnings historie, religiøse praksis og lærepunkter opp imot andre trossamfunn, med da særlig vekt på synet på treenigheten i det skriftlige materialet. Andre metoder i tillegg til litteraturstudie, er komparasjon og kritikk, observasjon og samtaler i forbindelse med Menighetens gudstjenester.

1.8.1 Kilder og litteratur

I arbeidet med oppgaven vil jeg undersøke og lese mye litteratur når jeg skal gi en deskriptiv fremstilling av trosretningen. Alle påstander må belegges med kilder, ”dvs tryckta eller otryckta skrifter eller andra slags föremål eller dokument som bär vitnesbörd om det förflutna”. Et metodisk problem vil være hvilke kilder som er troverdige. Det finnes masse informasjon både i bøker og hefter, på internett og ved andre personers erfaringer. For å finne frem til troverdig litteratur, må man gjøre seg bruk av kildekritikk (Grenholm 2006: 170-172). Kildekritikk går ut på å vurdere om en kilde gir politelig informasjon.

Jeg vil bruke bøker og hefter skrevet hovedsakelig av Witness Lee. Disse blir ikke gjenstand for kildekritikk, da disse er primærkilder. Av informasjon på internett og sekundærlitteratur blir det nødvendig å være mer kritisk til hva man vil bruke. For eksempel må man være klar over at informasjon på internettsider skrevet av eks-medlemmer vil ha en tendens til å være lite nyansert og svartmalende overfor trossamfunnet. Derfor bør man være forsiktig med å benytte deres informasjon. Da må man sjekke deres påstander og sitater.

1.8.2 Observasjon og samtale

For å bedre forstå Menighetens selvforståelse, gudstjeneste og verdensbilde som man leser om i litteraturen, vil jeg supplere med samtaler og møteobservasjon. Da vil jeg være med på noen møter hvor jeg vil se på ulike sider ved gudstjenesten og skrive notater. Når man observerer vil man også være preget av sitt eget perspektiv og tolkninger av miljøet, valg av ting man vil se på og forståelsen av dem. Så langt det er mulig bør man prøve å legge sine egne fordommer og perspektiver til side, være åpen og prøve å forstå dem man skal observere. Jeg benytter meg av en deltagende observasjonsmetode, som betyr at jeg for eksempel deltar i gudstjenester, nattverd og sosialt samvær i etterkant av møtene (Grenholm 2006: 146+165-168). Observasjonsmetoden er åpen idet jeg allerede har informert Menigheten i Grimstad om oppgaven og måten jeg har tenkt å arbeide på. Å foreta skjult observasjon reiser etiske problemer, og i mitt tilfelle ville det være praktisk vanskelig å unngå å snakke om masterprosjektet, og dessuten unødvendig, da det ikke er alvorlige overgrep jeg skal avdekke.

”Et generelt problem for sosiologen enten han eller hun får sine data gjennom egne observasjoner i systemet eller gjennom samtaler, intervjuer og spørreskjema fra medlemmer i systemet, er problemet med forskningseffekten (Repstad 2004: 37-38).” Det at deltakerne i gruppa kjenner til at jeg er på møte for å observere hva de sier og gjør, vil kunne endre deres atferd for eksempel til å opptre mer sympatiske og gi et mer idealbilde av trossamfunnet enn om jeg ikke var til stede. Møteobservasjon vil antagelig bli utført i mindre grad, da hovedvekten vil ligge på studie av litteraturen.

1.8.3 Komparasjon

Historisk religionsforskning studerer gjerne den historiske utviklingen innenfor en religion eller en mer avgrenset religiøs retning, og sammenligner likheter og forskjeller. En oppgave kan være å ”påvise särarten hos en religion genom at ange hur den skiljer sig ifrån andra traditioner” (Grenholm 2006: 112). Sammenligning har ofte stått sentralt i konfesjonskunnskapen, noe som kan få frem viktige forskjeller og særtrekk. Det er viktig å foreta komparasjon på en måte som ivaretar trossamfunnets selvforståelse. Med kritikk menes det her avdekking av forskjeller og likheter med utgangspunkt i utvalgte vurderingskriterier, og på den måten plassere trossamfunnet i forhold til noe (Sødal (red), 2002: 12-13).

I denne oppgaven ønsker jeg å få frem De Lokale Menigheters særegne trekk, samtidig som disse sammenlignes med andre trossamfunn og retninger der dette er mulig. Menighetens lærepunkter blir drøftet i forhold til felleskristen lære. Dette gjør jeg for å muliggjøre en plassering av Menigheten, samt for å forstå dens bakgrunn og selvforståelse.

1.8.4 Innenfra og utenfra-perspektiv

"En av historikernes oppgifter kan sägas vara att klargöra faktiska händelsesförlopp i förfluten tid..." Når man skal skrive om bevegelsens historie, kan man ikke få med seg alt. Det blir nødvendig å velge ut det mest vesentlige (Grenholm 2006: 169). Mine valg om hva som er vesentlig vil være preget av mine perspektiver. Det er derfor viktig at man i møte med andre trosretninger enn sin egen, må være klar over sin egen forforståelse og perspektiv, og søke objektivisme. Objektivitetsidealet innebærer ikke at man tar for gitt eller at man avstår fra å vurdere trosretningens innhold (Grenholm 2006: 125-126). Det at jeg ikke er aktiv i Menigheten i Grimstad, vil gi meg et utenfra-perspektiv som vil prege oppgaven. Det er både fordeler og ulemper ved dette. Når man beskriver andres trossamfunn, kan det være enklere å se dem i et større perspektiv enn hvis man skrev fra et innenfra-perspektiv. Faren er at man kan komme til å krenke trossamfunnets selvforståelse ved å tolke ut ifra eget ståsted. Fordelen ved et utenfra-perspektiv er avstanden til stoffet. Ved et innenfra-perspektiv vil man ha fordelene av erfaring, nærhet og innlevelse i stoffet, men på den annen side kan man ha en tendens til å idealisere og gå glipp av de store linjene (Sødal (red) 2002: 11).

Jeg forsøker å åpne for et innenfra-perspektiv ved å ta del i noen møter og snakke med noen av medlemmene. Jeg skal ikke intervju dem, men samtalene vil være en hjelp for meg til å forstå bedre, og leve meg inn i deres ståsted. Det kan være viktig å holde en viss avstand til studieobjektet. Hvis man er for involvert, kan man miste den kritiske distansen (Grenholm 2006: 168). I og med at jeg kjenner flere i Menigheten i Grimstad, og de kjenner meg, er det viktig at jeg er bevisst på å opprettholde en viss faglig distanse. Det er fort gjort å bli påvirket av andres meninger og holdninger, særlig når det er personer som betyr mye for en.

1.8.5 Hermeneutikk

En grunntanke i hermeneutikken er at vi møter verden med visse forutsetninger. Hans Georg Gadamer regnes som den fremste representant for filosofisk hermeneutikk. Han beskriver slike forutsetninger med begrepene forforståelse og for-dommer. Gilje og Grimen skriver om at i møte med for eksempel en tekst eller atferd som virker uforståelig, er de alltid uforståelige ut ifra vår egen bakgrunn som vi bærer med oss i forståelsesprosessen. Både språk, begreper, trosoppfatninger og individuelle personlige erfaringer er komponenter som inngår i en persons forforståelse. Disse er med på å bestemme hva personen opplever som sant og hva som er problematisk. Dessuten vil meningsfulle fenomener bare være forståelige i den sammenheng eller kontekst de forekommer i (Gilje/Grimen 1993: 148-152).

Mine begreper, oppfatninger og erfaringer danner min forforståelse i møte med en tekst av Witness Lee eller ved deltagelse på et møte. Det er viktig å være klar over at forforståelsen er nødvendig for å være i stand til å kunne tolke, men det kan også være en hindring for

forståelse eller medvirke til feiltolkning. Derfor er én mulighet å samtale med "medlemmene", og eventuelt la en av dem (for eksempel en leder) lese igjennom noe av det jeg skriver om menigheten for å sjekke at jeg har en riktig forståelse. Den hermeneutiske sirkelen er en vekselvirkning mellom egen forforståelse eller forståelseshorisont og tekstens innhold. "Tolkaren nærmer seg alltid teksten utifrån vissa hållningar och perspektiv. I möte med teksten justeras hennes förståelseshorisont, vilket i sin tur förändrar hennes förståelse av textens innehåll" (Grenholm 2006: 251).

Man skal forsøke å leve seg inn i tekstens innhold og integrere dette med seg selv, uten å miste den kritiske distansen og uten nødvendigvis å være fullstendig enig med teksten (Grenholm 2006: 252). Man må være forberedt på å prøve sine egne holdninger i møte med teksten, og på å tolke ut fra et sett valgte kriterier. Inspirert av Gilje og Grimen vil jeg forsøke å tolke ut fra følgende tre kriterier: kontekstkriteriet, intensjonskriteriet og generøsitetskriteriet.

Et kriterium for å forstå en tekst riktig, er å forstå sammenhengen mellom delene (detaljene) og helheten. Dette kalles *Kontekstkriteriet*. Gadamer mener at hvis vi ikke fortolker en tekst slik at delene harmonerer med helheten, er det et tegn på at vi har misforstått teksten (Gilje/Grimen 1993: 158).

Det vil si at man ikke kan tolke for eksempel et sitat ut av sin sammenheng, eller tolke et sitat slik at det ikke passer med det helhetlige synet. Det ville derfor bli feil å konkludere på grunnlag av en setning en pastor har sagt i et møte, hvis innholdet i denne setningen avviker fra det generelle synet. Vi vet jo alle at det er fort gjort å overdrive eller å snakke upresist.

Et annet kriterium for riktig forståelse av en tekst, er Intensjonskriteriet. Dersom vi har forstått en tekst eller handling rett, vil vår fortolkning samsvare med forfatterens eller aktørens intensjoner. "Vi kan ikke påstå at en aktør kan ha til hensikt å gjøre noe han selv ikke ville forstå som en rimelig beskrivelse av sin handling" (Gilje/Grimen 1993: 160-162). Selv om ikke alle tekster er uten paradokser og motsetninger, bør vi så langt vi kan anta at innholdet er logisk konsistent (Grenholm 2006: 240-241).

Generøsitetsprinsippet handler om å være barmhjertig i fortolkningen av en tekst. Det betyr at man bør velge den tolkningen som gjør teksten mest saklig, logisk sammenhengende og fri for motsigelser. Ved at man har først vært generøs, blir man i stand til å komme med kritiske innvendinger til innholdet (Grenholm 2006: 240). Dette prinsippet er noe som vil være vesentlig i arbeidet med oppgaven. Siden jeg har en annen bakgrunn og virkelighetsforståelse enn medlemmene av De Lokale Menigheter, kan en nærliggende tendens være å komme med en forhastet konklusjon eller å kritisere dem.

Man må være barmhjertig i tolkningene: "For å kunne forstå hva en person sier eller gjør, må vi begynne med å anta at han er en fornuftig person". Når en fornuftig person påstår at noe er sant, vil han også selv tro at det er sant og konsistent. "Når vi tolker en persons handlinger eller ytringer, må vi tolke dem slik at personen fremstår som mest mulig fornuftig. Bare hvis

dette *ikke* er mulig, kan vi konkludere med at han ikke tenker eller handler fornuftig” (Gilje/Grimen 1993: 195). Ved å tenke på dette vil respekten for andre mennesker og deres oppfatninger bedre bli ivaretatt, og det tvinger en til å være intellektuelt åpen. Det er viktig å ikke utelukke muligheten for at det kan være ens egen tolkning det er noe galt med. Så langt det er mulig bør man forsøke å unngå tolkninger som gjør at personen fremstår som ufornuftig, men heller at han fremstår som rasjonell (Gilje/Grimen 1993: 194-199).

Ved hjelp av metoden skissert i dette kapitlet vil jeg gå i gang med den konfesjonelle kartleggingen av De Lokale Menigheter. I møtet med materialet er det viktig å ha de tre hermeneutiske kriteriene i bakhodet, og samtidig opprettholde den kritiske distansen.

2.0 Historie, ledere og utbredelse

De Lokale Menigheter oppstod i en bestemt sosial og historisk kontekst i Kina. Denne konteksten har hatt innvirkning på Menighetens tilblivelse og utvikling. Det er viktig å beskrive denne bakgrunnen, for å forstå særegne trekk ved Menighetene.

2.1 Historisk kontekst

De lokale menighetene anser Watchman Nee som sin grunnlegger. Han levde i Kina på 1900-tallet og grunnla the Little Flock bevegelsen, forløperen til De Lokale Menighetene.

Det 19. århundres Kina var vidstrakt – omtrent på størrelse med USA og langt større enn Europa. Vestlige stormakter utøvde krav og press mot Kina for å oppnå permanente handelsbaser ved kysten og utbredelse av kristendommen. Dette førte til to større kriger mellom England og Kina i 1839 og i 1860. I den siste deltok også Frankrike, som også førte sin egen krig mot Kina i 1880-årene. I 1890-årene kom landet under press fra Tyskland og Russland. Japans økende makt ledet til krigen der Taiwan i 1895 formelt ble en japansk koloni. Japan okkuperte også Korea.

I år 1900 begynte bokseropprøret, der kinesiske bønder og landarbeidere (bokserer) gjorde opprør og viste sin misnøye med utenlandske misjonærer og fremmede militærstyrker som også støttet nyomvendte kinesiske kristne. Flere misjonærer og kinesiske kristne ble drept, og bokserne beleiret utenlandske ambassader og legasjoner. Britiske, franske, japanske, amerikanske, tyske og russiske styrker tok hånd om situasjonen, og Qing-dynastiet ble tvunget til å betale store skadebøter. I 1905 beordret enkekeiserinnen at det konfusianske⁹ eksamenssystemet skulle legges ned og erstattes med et mer vestorientert skolesystem (Spence/Chin 1996: 11-35). En rekke begivenheter tvang dynastiet i kne i februar 1912, og gjorde slutt på en periode på over 2000 år med sentralisert keiserstyre. En revolusjonær regjering ble etablert i Nanjing, og i desember ble den kinesiske republikken proklamert. Etter Qing-dynastiets sammenbrudd begynte Kina å gå i oppløsning, og ble de neste 10-15 årene avløst av den ene krigsherren etter den andre. Landet var splittet og grensene svingte med generalenes krigslykke.

I 1921 ble det kommunistiske partiet stiftet i Shanghai, hvor Mao Zedong var blant stifterne. Med støtte fra Sovjetunionen og Kinas kommunistiske parti, og ved Japans samtykke, klarte det nasjonalistiske partiet Guomindang å samle Kina i en kort periode i 1927. Hovedstaden ble flyttet fra Beijing til Nanjing (Spence/Chin 1996: 48-56 + 67 + 92-95). Japanerne truet i nord, så nasjonalistene prøvde å opprettholde alliansen med kommunistene på tross av uoverensstemmelsene. På grunn av kamp om makten holdt ikke alliansen, Japan okkuperte

⁹ Konfusianismen (av Konfucius): Kinesisk morallære og statsmoral, grunnlagt av tenkeren Konfucius (Henriksen (red.) 1996: Bind 8: 191).

Mandsjuria i 1931, og startet et angrep i 1937 som førte til at store deler av Kina ble kontrollert av Japan (Palmer/Colton 1995: 796-799 + 839). Japanerne kapitulerte i 1945, etterfulgt av at borgerkrigen mellom nasjonalistene og kommunistene blusset opp igjen. På tross av nasjonalistpartiets økonomiske og materielle støtte fra USA, mistet de land til kommunistpartiet.

1. oktober 1949 ble folkerepublikken Kina opprettet under Mao Zedong, og riket var igjen samlet. Mao var partiets leder frem til hans død i 1976. Det nye riket hadde sitt ideologiske grunnlag i marxisme og Leninisme, og utbredte fiendtlighet overfor vestlig imperialisme. Etter år med revolusjon og borgerkrig skapte kommunismen en erstatning for konfusianismens verdier, og førte Kina inn på en moderne vei (Palmer/Colton 1995: 914-915).

Kristendommen var sårbar i perioder hvor nasjonalfølelsen i Kina var sterk, som under bokseropprøret og under kommunismen. Etter at de nye skolesystemene ble innført hadde vesten store forhåpninger om et nytt og kristent Kina, men kristendommen konkurrerte også mot vestlige ideer som darwinisme og sosialisme. Blant kinesiske kristne oppstod det et ønske om at menigheter skulle være selvforsørget, selvstyrt og med røtter i kinesisk kultur og frie fra vestlige splittede kirkesamfunn. På den ene siden ble det arbeidet for en slik utvikling ved protestanter og katolikker, men særlig ved vestlig utdannede kinesiske kristne som var påvirket av liberalteologi. På den andre siden vokste det frem, på grasrot-nivå, uavhengige, fundamentalistiske, pinsekarismatiske kristne bevegelser, deriblant "the Little Flock". Little Flock bevegelsen ble grunnlagt av Watchman Nee i 1926, var mindre åpenlyst pinsekarismatisk og hadde en tendens til å trekke til seg mer utdannede medlemmer.

Under Japans invasjon og borgerkrigen led kristne på samme måte som resten av befolkningen. Etter kommunismens suksess i 1949 ble situasjonen endret. Kommunistene var mistenksomme overfor den kinesiske kristendommens tilknytning til utenlandsk imperialisme. De internasjonale spenningene økte i 1950-1, og førte til at misjonærene reiste, ble utvist eller fengslet. Den patriotiske Tre-Selv¹⁰ bevegelsen ble etablert, og fremstående kristne måtte gjennomgå omskolering. Medlemmer av innfødte grupper som the Family of Jesus og the Little Flock ble behandlet hardt. Prester og lekfolk ble plaget og arrestert. I 1952 var alle protestantiske bånd med utenlandske organisasjoner løst. Restriksjoner for kristen aktivitet økte, og da kulturrevolusjonen begynte i 1966 ble kirker stengt, Bibler brent, prester og forkynnere sendt til arbeidsleirer for omskolering. Kristendommen ble likevel bevart og spredt ved at menighetsmedlemmene møttes i all hemmelighet i hjemmene for å holde gudstjeneste.

Etter 1979 begynte den religiøse situasjonen å tine opp, og det ble igjen tillatt med offentlige gudstjenester (McManners (red.) 1990: 506-510).

¹⁰ Three-Self (self-support, self-government, self-propagation).

2.1.1 Kontekstens påvirkning på Menigheten

I denne konteksten oppstod forløperen til De Lokale Menigheter. Watchman Nee etablerte Menigheter, hvorav noen hadde egne lokaler, mens mange fungerte som husmenigheter. Kristendomsforfølgelsen var antagelig hovedgrunnen til at "medlemmene" samlet seg i husfelleskap, fremfor i en kirkebygning. På denne måten er Menigheten mindre "synlig", og vanskeligere å finne. Det at prester, pastorer og andre kristne ledere ble arrestert og sendt i arbeidsleirer for omskolering, hadde innvirkning på menigheter generelt. Mange menigheter ble da uten leder, og lagt ned. Det er mulig at dette er noe av grunnen til at De Lokale Menighetene vektlegger at alle "medlemmene" har ansvar i Menigheten, for å forkynne, undervise, ta seg av hverandre, og ikke bare én person.

De Lokale Menigheter er kritiske til de ulike kirkesamfunn, fordi de trekker frem viktigheten av at de kristne skal være ett. Noe av grunnen til denne forståelsen kan også trekkes fra konteksten i Kina på 1930-70-tallet. Flere misjonærer kom fra USA og Europa, utsendt fra et trossamfunn, som for eksempel metodister og baptister. Enkelte så behovet for noe eget, en uavhengig kristen bevegelse. Antagelig var De Lokale Menigheter et motsvar til de vestlige misjonærenes "medbrakte" kirkesamfunn.

På grunn av urolighetene i Kina ble de fleste utenlandske misjonærer kalt hjem, og menighetene ble overlatt til seg selv. Derfor var det antagelig et behov i Kina for kinesiske menigheter og trykte kilder, noe som Watchman Nee, Witness Lee og Menighetene kunne tilføre. Husmenighetsfelleskap og litteratur er noe som også i dag kjennetegner De Lokale Menigheter.

2.2 De Lokale Menigheters konfesjonelle bakgrunn

Watchman Nee og Witness Lee hevder at De Lokale Menighetene slik de er i dag, er bygd på ulike elementer fra forskjellige trossamfunn og enkeltpersoner som Martin Luther, den franske mystisismen, Herrnhutere, Plymouth Brethren ved John Nelson Darby, og Watchman Nee og Witness Lee fra Kina.

Watchman Nee mener at det tidlig i kirkens historie oppstod splittelser, problemer og forvirring. Dette var et avvik ifra slik Gud hadde ment kirken skulle være. Witness Lee var Watchman Nees nærmeste medarbeid og en av hovedpersonene i De Lokale Menighetene. Han hevder at det er tre hovedgrunner til ødeleggelsen og forfalskingen av kirken: jødisk religion, gresk filosofi og menneskelige organisasjoner. Et eksempel på denne forfalskingen, forklarer Lee, er hierarkiet i den katolske kirke. Dette ble sett på som feil, og det ble nødvendig med en gjenopprettelse, altså en restaurering. Martin Luther blir av De Lokale Menighetene ansett som en av "gjenopprettetene", da han lærte rettferdiggjørelse ved tro. Imidlertid hevder Lee at Luther begikk en feil i å bli tilknyttet statsmakten, noe som senere førte til statskirker (Lee 1991 a: 7-15). "In the church there should be no religion, no

philosophy, no vain teachings, and no hierarchy, clergy, rank, positions, or titles. All the problems, confusion, and division come from these sources (Lee 1991 a: 23).”

På grunnlag av at kristendommen, slik Nee og Lee så det, var blitt ødelagt, måtte Gud restaurere kristendommen, slik at den igjen ble ekte. I følge Lee brukte Gud ulike retninger og enkeltpersoner i denne restaureringsprosessen. De religiøse retningene beskrevet nedenfor, har ifølge Nee og Lee preget Lords Recovery og De Lokale Menighetene. Hvilke momenter Menighetene har videreført fra disse trosretningene, vil bli grundigere behandlet senere i oppgaven.

2.2.1 Mystisismen

Madame Jeanne Marie Bouvier de la Mothe Guyon (1648-1717) var en fransk mystiker og en av hovedforsvarerne til den franske kvietismen. Dette var en kristen fromhetsretning som la vekt på sjelens hvile i Gud og hadde derfor et passivt preg og en tendens til å gjøre ytre moralske regler overflødige. Læren brakte madame Guyon opp i stridigheter med mange datidens ledende teologer. Kvietismen ble fordømt av paven i 1687 (Henriksen (red.) 2005: Bind 6: 412 og Bind 9: 247). De Lokale Menigheter har blant annet videreført mystisismens vektleggelse av det indre livet med Gud.

2.2.2 Herrnhutere

Brødremenigheten (die Brüdergemeine) eller herrnhuterne er en frukt av den pietistiske vekking på luthersk grunn, samtidig som den også har rot i det gamle mähriske Brødreunitet fra det 15. århundre.¹¹ Grev Nikolaus v. Zinzendorf (1700-1760), en ung pietist kjøpte Berthelsdorf gods i Ober-Lausitz i Sachsen. Brødrene fikk lov til å slå seg ned på godset, også kalt Herrnhut (herren beskytter), da de led under forfølgelse fra den Romersk-katolske kirke og fra statskirkene. Zinzendorfs samfunnsideal var en ”filadelfisk menighet” som skulle forene de troende uten å ta dem ut av de trossamfunn de tilhørte. Etter interne læremessige stridigheter blant brødrene, fikk Zinzendorf stiftet fred i mai 1727 ved at alle undertegnet en avtale om å legge bort uenighetene. Ved en påfølgende nattverd 13. august 1727, som kom til å bety menighetens fødselsdag, begynte en vekking og et menighetsliv hvor blant annet John Wesley ble omvendt.

Bibelen er eneste læreautoritet. Den herrnhutiske fromhet er kristo-sentrisk, hvor Gud og Kristus blir identifisert på en modalistisk måte. Dette betyr at personene i guddommen i særlig grad identifiseres med hverandre, slik at forskjellene mellom personene oppheves. (mer om modalisme under ”Synet på Gud”). Hjerteforholdet til Jesus er det avgjørende.

¹¹ De mähriske eller böhmiske brødre var navnet på en fløy av Jan Hus` (1369-1415) tilhenger som organiserte seg som et eget samfunn i 1467 under navnet Unitas fratrum (=Unity of the brethren) (Molland 1961: 222).

Witness Lee skriver at i følge hans synspunkt, må de herrnhutiske brødrene anerkjennes for å være den første kristne gruppen som begynte å realisere menighetslivet som en enhetlig kropp (Molland 1961: 222-226)(Lee 1991 a: 32-33). Denne enheten gjenspeiles også i deres motto: "In essentials, unity; in nonessentials, liberty; and in all things, love" (www.moravian.org/believe).

2.2.3 Plymouth Brethren

I 1920-årene ble det dannet private oppbyggelsesmøter og privat nattverd i Dublin og Plymouth. Man antar at det var ved utgivelsen av boka *Christian Devotedness* av tannlegen Anthoni Norris Groves som førte til oppstarten av bevegelsen. Groves og brødrebevegelsen diskuterte aktuelle kirkelige og bibelske emner, spesielt praktiseringen av nattverden i den anglikanske kirke. I 1929 drar Groves som misjonær til Bagdad, og den mest betydningsfulle lederen ble etter hvert John Nelson Darby (1800-1882) (Dahlene 1983: 9-11).

Darby var en anglikansk prest i Irland som sluttet seg til gruppene, trakk seg ut av den anglikanske kirke og opptrådte som fri forkynner. Darby var opptatt av endetiden, og ønsket å samle de troende i alle samfunn til å vente på Herrens gjenkomst (Molland 1961: 276). Plymouth var det stedet som gjorde bevegelsen kjent. Den mest fremtredende lederen her var Benjamin Wills Newton, og det var i Plymouth at Brødrenes første tidsskrift ble utgitt.

Darby publiserte en rekke apokalyptiske skrifter, som ble en kilde til indre stridigheter mellom Darby og Newton. Darby mener at Israel, Guds folk og Guds menighet representerer to vidt forskjellige husholdninger i Guds plan med menneskene, som ikke må sammenblandes. Det er en "frelseshusholdning"¹² for hver av dem. Frelsesløftene i GT gjelder bare Israels folk. Tiden mellom Jesu himmelfart og hans gjenkomst er en mellomfase som profetiene ikke tar for seg, det er perioden for den hedningekristne kirke. Ved Jesu gjenkomst vil de hedningekristne bli tatt opp til Himmelen, det jødiske folk ta imot Jesus og et nytt rike for Israel vil bli etablert fra Jerusalem

([www.norgeskristnerad.no/doc/NNKR/Israel og Palestina.pdf](http://www.norgeskristnerad.no/doc/NNKR/Israel%20og%20Palestina.pdf)). Darby mente også at menighetens opptagelse til Himmelen ville skje før den store trengsel¹³, og at da ville Kristus opprette tusenårsriket for Israel¹⁴. Newton var uenig med Darby og mente at hans teologi var vranglære.

I 1848 ble The Brethren delt i to. Darby gikk sammen med den ene delen, som ble kjent som Exclusive Brethren, mens den andre delen ble kalt Open Brethren (Dahlene 1983: 16-17). Disse ønsket å ha samfunn med andre kristne i motsetning til Exclusive Brethren som ikke betraktet andre som kristne. Darbyister forkastet alle kirkesamfunn og var imot kirkelige

¹² Dispensationalism eller "tidshusholdningslæren" (Dahlene 1983:17).

¹³ Pre-tribulational.

¹⁴ Pre-millenianism.

embeter. De anerkjente kun frivillige sammenslutninger av "sanne troende" til bønn og brødsbrytelse (Molland 1961: 277)(Lee 1991 a: 33-35).

Den eksisterende kirken ble sammenlignet med Babylon i Åpenbaringen 18,4, som det var nødvendig å forlate. Brødrene så på kirkens regler, ritualer og bekjennelser som begrensninger for Den Hellige Ånd og manglet skriftens autoritet. Som et resultat av dette forkastet de alle autorative tjenester, og rendyrket det allmenne prestedømme slik at alle hadde likt ansvar i samlingene (Dahlene 1983: 14).

Gudstjenesten, gjerne kalt bibellesninger¹⁵, har en enkel form ved at de møtes i hjemmene til fri bønn, nattverd og skriftfortolkninger med meditasjon over skriftordet. (Molland 1961: 277). Det er ingen som på forhånd er utpekt til å lede møtet, for enhver har frihet til å komme med det en har på hjertet – underforstått, "det Ånden har ledet til". Det hersket uenighet om dåpspraksisen blant The Brethren, men det mest vanlige var og er troende dåp. Darby derimot, holdt fast på barnedåpen. De stod for en streng puritansk livsstil både ved verdslige fornøyelser og politisk aktivitet (Dahlene 1983: 81-85). "Den som vil gjennomsyre verden med kristendom, vil oppleve at han selv i stedet blir gjennomsyret av verden (Dahlene 1983: 15)."

For Brødrene er Bibelen ufeilbarlig og eneste rettesnor, og bekjennelsesskrifter utenom ble ikke anerkjent. Hellighetsbevegelsen og pinsebevegelsen i begynnelsen av 1900-tallet ble avvist, da de mente at Bibelen ikke lærte noen særskilt åndsdaap utover gjennfødelsen (Dahlene 1983: 15).

De Lokale Menigheter hevder at Plymouth Brethren, før alle splittelsene, hadde en enhet etter nytestamentlig prinsipp. Antagelig har også Menighetene tatt meg seg the Brethrens holdninger til etablert kristendom og kirkelige embeter, og deres møteform.

2.3 Menighetens grunnlegger, Watchman Nee (1903-1972)

Watchman Nee blir av Witness Lee regnet for å være grunnleggeren av De Lokale Menighetene. Han er derfor en betydningsfull personlighet, som ved sitt liv og sine valg preget bevegelsens begynnelse og tidlige utvikling. Skissen av hans biografi som følger nedenfor, er basert på bøker og internettsider skrevet av ham selv eller andre innenfor Lords Recovery-retningen, og gitt ut av deres forlag Living Stream Ministries, da jeg ikke har lyktes i å finne andre kilder. Dette er primærkilder, men siden de utelukkende har et innenfra-perspektiv, vil det kunne gi et subjektivt og positivt preg på materialet. Det kan forekomme at forfatteren har blitt fristet til å idealisere, og det kan også skje at de store linjene går tapt. På den annen side kan materialet være preget av erfaring og innlevelse, siden litteraturen er skrevet av noen innenfor Menigheten.

¹⁵ (Dahlene 1983: 15).

Watchman Nee
(<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/en/thumb/0/04/WatchmanNee.jpg/92px-WatchmanNee.jpg>)

Nee Shu-tsu (Watchman Nee) ble født i byen Fuzhou i Fujian-provinsen i Kina i 1903. Hans foreldre var andre generasjons kristne. Nee's bestefar studerte ved American Congregational College i Fuzhou og ble den første kinesiske pastoren blant the Congregationalists nord i Fujian-provinsen (www.Watchmannee.org/life-ministry.html). Nee ble en kristen i 1920 som 17 åring på møtene til evangelist Dora Yu, noe som endret alle planene hans for fremtiden. Etter at han var blitt en kristen, begynte han å forkynne for sine klassekamerater, og forberedte seg til mandagens evangelisering ved å faste hver søndag. (Lee 1991 a: 60).

Han fullførte studiet kinesisk litteratur på Anglican Trinity College i Fuzhou (Nee u.å 7: introduksjon). Han gikk aldri på noen teologiske skoler eller bibelinstitutt, men leste og studerte Bibelen og kristne bøker på egenhånd (www.watchmannee.org/life-ministry.html). I 1923 gav han ut sitt første kristne blad *The present testimony*, som inneholdt artikler om Kristi død, oppstandelse og himmelfart. I 1924 ble Nee utvist fra menigheten i hjembyen sin Fuzhou, på grunn av hans kompromissløse holdning i "vitnetjenesten" og hans motvilje til å tilpasse seg den etablerte kristendom. Han flyttet derfor til Pagoda hvor han gav ut sitt andre blad *The Christian*. I 1926 reiste Nee til Shanghai for å etablere Menigheten som kom til å bli den største og ledende i Kina i en lang periode.¹⁶ Før ble han ofte invitert av andre menigheter, men etter dette ble han kun invitert av et kirkesamfunn en gang – det var i en Southern Baptist Seminar i Chefoo (Lee 1991 a: 61-63)(Kinneer 1974: 65). "In one sense, he was very unpopular. In another sense, he was popular in being attacked by Christianity (Lee 1991 a: 78)," skriver medarbeideren Witness Lee.

Watchman Nee leste mye av The Brethren og da særlig av John Nelson Darby. På grunn av likheten mellom gudstjenestene til Nee og The Brethren, ble de av noen kalt den kinesiske versjonen av The British Brethren.¹⁷ Nee og menigheten i Shanghai fikk besøk fra The Brethren i England, og i 1933 inviterte de ham til England. Brødrene i England lovte Nee land til å bygge opp en menighetshall i Shanghai hvis han ville utbre brødrsamfunnet, men Nee takket nei. Han ønsket ikke å etablere og videreføre dette brødrsamfunnet eller noen andre trossamfunn (Lee 1991 a: 61-63). Det endelige bruddet mellom Nee og Plymouth Brethren skjedde i 1933 etter at Nee hadde delt nattverd med Theodore Austin-Sparks, leder for Witness and Testimony Literature trust, og leder for en liten menighet i Honor Oak utenfor London. Andre temaer som virket inn på Brødrsamfunnets avvisning av Nee var at han tillot kvinner å tale på møtene, hans syn på nødvendigheten av dåp og endetidssynet (www.localchurches.org/recognition/excerpts/melton1.html).

¹⁶ Per 2008 er Shanghai ikke den største og ledende Menigheten i Kina (mail fra Sonny Young 18.des.08).

¹⁷ I begynnelsen ble gudstjenestene praktisert slik at kvinner ikke hadde lov til å si noe eller å be. De fikk bare lov til å synge.

Nee brukte 1/3 av sin inntekt til eget bruk, 1/3 til å hjelpe andre og 1/3 til å kjøpe bøker. Til slutt hadde han en samling på over 3000 kristne bøker blant annet av Hudson Taylor, T. Austin Sparks, John Nelson Darby og andre forfattere fra The Brethren. Nee ble kjent med mange av disse bøkene gjennom den britiske Margaret Barber, en tidligere anglikansk misjonær, som han lærte mye av. Han sier selv at han fikk "mye åndelig oppbyggelse" fra henne (www.watchmannee.org/life-ministry.html). Hun gav ham en bok om Madam Guyons liv, den franske kvinnelige mystiker som for sin tro satt i fengselet i Bastillen under Ludvig den fjortende. Madam Guyons beretninger og hennes rolige underkastelse under Guds vilje øvde stor innflytelse på Nees tenkning (Kinnear 1974: 55).

Barber underviste Nee om de negative sidene ved kirkesamfunnene, og hun sa opp sin stilling som misjonær for Metodist-misjonen og reiste til Kina "for egen hånd". Barber skrev et stort antall sanger, og hun ventet daglig på Jesu gjenkomst (Lee 1991 a: 39-41). Gjennom sine samtaler med Margaret Barber og sine studier av Bibelen og kristne bøker ble tre "sannheter" åpenbart for Nee. Disse omhandlet å leve et "korsfestet liv", å leve et "oppstandelsesliv" og resultatet av et slikt liv ble en bestemt type menighet. På grunnlag av disse "sannheter" følte Nee seg kallet til oppdrag: å bære frem et bestemt vitnesbyrd om Herren Jesus Kristus og å etablere Lokale Menigheter. Nee forteller om sitt personlige vitnesbyrd:

When the Lord called me to serve Him, the primary objective was not to hold revival meetings, help people hear more scriptural doctrines, or for me to become a great evangelist. The Lord revealed to me that He desired to build up local churches in various places to manifest Himself and to bear the testimony of unity on the ground of the local churches. In this way, each saint [believer] is able to function in the church and live the church life. What God wants is not individuals trying to be victorious or spiritual; He wants a corporate glorious church presented to Himself (www.watchmannee.org/life-ministry.html).

Barber døde i 1929, samme året som Nee skrev ferdig boka *The spiritual man*, og hun testamenterte sine eiendeler til Nee. Det var ikke mye hun hadde, men Nee satt særdeles stor pris på å arve hennes Bibel som inneholdt alle hennes notater (Lee 1991 a: 41).

Nee opplevde ulike former for plager, selv viser han til fire kilder for sine lidelser: fattigdom, dårlig helse, forskjellige kirkesamfunn, brødre og søstre med avvikende meninger i de lokale menighetene, og fengselsopphold. I 1934 som trettiåring giftet Watchman Nee seg med Charity Chang, men de fikk ingen barn. Nee gjennomgikk tuberkulose, og i mange år slet han med en kronisk magesykdom i tillegg til angina pectoris, en alvorlig hjertelidelse. Han forkynte at kirkesamfunnene gjorde feil i å splitte opp Kristi kropp, og dette førte til kritikk fra disse. I Den Lokale Menigheten som Nee etablerte i sin egen hjemby, ble han etter to år utvist i en periode av sine medarbeidere (grunnen til dette har jeg ikke klart å finne ut). Nee hevder selv at det nettopp var gjennom alle disse lidelsene at han ble forberedt til å kunne motta flere åpenbaringer fra Gud.

Watchman Nee vekslet mellom å forkynne, undervise fra Bibelen, reise, kontakte og skrive til mennesker, holde konferanser, medarbeideropplæring og skrive traktater, aviser, nyhetsbrev, tidsskrifter, bøker, sanger og profetier(www.watchmannee.org/life-ministry.html). *Det normale kristenliv (The normal christian life)* er en av de mest kjente bøkene av Watchman Nee. Den er solgt i over 250 000 eksemplarer, og er oversatt til mange språk. Boka er basert på Nees foredrag under og etter hans tur til Europa i 1938-39, og presenterer hans syn på hvordan det normale kristenlivet bør være ([http://en.wikipedia.org/wiki/The Normal christian Life](http://en.wikipedia.org/wiki/The_Normal_christian_Life)).

Nyetablerte Menigheter ble lært opp i prinsippet med tienden. Alle gav 10 % av sin inntekt til menigheten, noe som førte til at de lokale menighetene ble selvunderholdende. Misjonsvirksomheten fikk økonomisk støtte fra andre kristne eller fra en menighet, men misjonærene måtte i stor grad lære å "leve i tro på at Gud ville se til deres behov". Flere kristne overlot hele forretninger som trykkerier og fargefabrikker til menighetene, som hadde kontroll over fond og drev utstrakt foretningsvirksomhet (Kinneer 1974: 143-144 + 162). Menighetene hadde gjerne gudstjenester to ganger i uka, og tre ganger i uka samlet de seg i smågrupper kalt "chias" eller familier. De hadde nattverdsmøter, bønnemøter, evangeliske møter og opplæringsmøter hvor nyomvendte fikk innføring i kristen lære (Kinneer 1974: 150-151).

Fra 1942 til 1948 ble Menigheten i Shanghai stengt grunnet stridigheter. Disse seks årene arbeidet Nee hos sin bror i et farmasøyt firma. I løpet av denne tiden kjøpte han opp noen hus i fjellet, opprinnelig bygd til misjonærer som sommerhus. På grunn av krigen ble de solgt billig. Da Menigheten i Shanghai åpnet igjen i 1948, dro mellom 80 og 100 medlemmer til sommerhusene for å delta på et bibelseminar som varte et halvt år. Etter dette spredte de seg rundt om i Kina, og nye Menigheter ble etablert. Nee planla et nytt seminar i 1949, men det året overtok kommunistene landet, så mange i Menighetene ble spredt – blant annet til Taiwan. Det var vanlig praksis blant kommunistene å gi to års frihet etter at de hadde overtatt styringen over et sted. Derfor brukte Nee de neste to årene til å skrive og publisere så mange bøker han kunne, fordi han forventet å bli arrestert (Lee 1991 a: 66-67, 92).

På tross av frykten for kommunistene dro Nee til Kinas fastland for å ta seg av Menighetene der. Under kulturrevolusjonen i mars 1952 ble han arrestert, og i 1956 ble han dømt til 15 års fengsel, hvor bare hans kone fikk tillatelse til å besøke ham. Watchman Nee døde i fengselscella 30. mai 1972, og hans kone døde et halvt år tidligere. I fengselscellen ble det funnet en lapp under puta til Nee, skrevet på med skjelvende hånd: "Christ is the Son of God who died for the redemption of sinners and resurrected after three days. This is the greatest truth in the universe. I die because of my belief in Christ. Watchman Nee."

I 1952, på det tidspunktet da Watchman Nee ble arrestert, eksisterte det ca. fire hundre Lokale Menigheter i Kina, og over tretti Menigheter i Filippinene, Singapore, Malaysia, Thailand og Indonesia. I dag finnes det over 2300 Lokale Menigheter i verden på grunn av Watchman Nee og Witness Lees arbeid (www.watchmannee.org/life-ministry.html).

Nees syn på menigheten kan sammenfattes i følgende punkter: Nee fremholdt viktigheten av å ha en "frelsesvisshet". Dessuten mente han at kristne kirkesamfunn hadde avveket fra Bibelen, og at menigheten, slik den var tiltenkt, skulle fungere som en kropp – Kristi kropp. Etter Nees oppfatning hadde de ulike kirkesamfunnene forårsaket splittelser og forseelser, som for eksempel den Romersk-katolske kirkes hierarki og statskirkenes tilknytning til regjeringen. Nee talte for det allmenne prestedømme, der enhver kristen har en prestetjeneste, samt at de mest erfarne medlemmene skulle fungere som menighetens eldste. Det var også nødvendig å tjene Gud uten å være ansatt av organisasjoner.

Nee mente at ifølge Bibelen skulle det bare være en Menighet på hvert sted/by, eksempelvis Menigheten i Los Angeles eller Menigheten i Toronto. En Lokal Menighets grenser er de samme grensene som byen/stedet hvor menigheten befinner seg. En måte å etablere nye Lokale Menigheter på, var ved utflytning. Nee hevdet at Menigheten var lokal, men at arbeidet skulle skje regionalt (Lee 1991 a: 43-56).

2.4 Menighetens andre leder, Witness Lee (1905-1997)

Witness Lee
(www.spock.com/Witness-Lee/pictures)

Witness Lee ble født i 1905 i Shandong provinsen nord i Kina. Han vokste opp i en kristen familie hvor hans mor var tredje generasjons Southern Baptist. Da faren, en bonde, døde i 1923, bestemte moren seg for å selge sin arv for å kunne sende barna på skolen. Witness Lee gikk på Southern Baptist Chinese

grunnskole og på den engelske misjonshøyskolen drevet av amerikanske presbyterianere i Chefoo. Lee ble en kristen i 1925 i en alder av 19 år. Fra den dagen lovte han Gud å tjene Ham resten av livet. Han samlet så mange bibelfortolkninger som mulig, og han ble dermed tiltrukket av

Brødresamfunnet i Chefoo og deres tolkning av Bibelen. Han kom også over noen av Watchman Nees artikler i kristne tidsskrifter, og syntes de inneholdt fremragende bibelske sannheter.

Våren 1927 holdt Witness Lee sin første preken i Chinese Independent Congregational Church, og ved slutten av det året ble han valgt inn i kirkens styre. Han forlot likevel dette kirkesamfunnet til fordel for det lokale brødresamfunnet, hvor han ble værende de neste 7-8 årene. Fra 1925 og utover begynte Lee å lese alle Watchman Nees bøker og skrev brev til ham, samtidig som han studerte Bibelen med Brødrene. Lee reflekterer over tiden sammen med Brødrene, og sier at: "I realized that I had received a great deal of knowledge from their teachings, but very little life (www.witnesslee.org/life-ministry.html)."

Sommeren 1932 kom Watchman Nee på besøk til Chefoo på invitasjon fra Witness Lee. Lee beskriver sin erfaring med dette besøket: "Because of those days with Watchman Nee, I began to have fellowship with the Lord in a more intimate way. The Lord became more

precious to me. That experience was even greater than my experience of salvation (www.witnesslee.org/life-ministry.html).”

Lee følte at Gud kalte ham til fulltidstjeneste. I 1933, etter å ha startet en menighet i Chefoo, forlot han jobben og hjemstedet sitt og dro til Watchman Nee i Shanghai. Her ble han betrodd ansvaret for Watchman Nees forlagsvirksomhet Shanghai Gospel Bookroom.¹⁸ Han var fungerende redaktør for bladet *The Christian*, som ble utgitt fra 1934 til 1940, og bladet *Collection of Newsletters*.

I 1934 begynte Witness Lee å reise rundt i hele Kina for å forkynne og etablere Lokale Menigheter. På grunn av den japanske invasjon returnerte han til sin hjemby Chefoo i november 1937, hvor han tok seg av Menigheten der og Menigheten i nabobyen Tsingtao. I mai 1943 ble Lee arrestert av den japanske arme etter en vekkelse i Menigheten på hans hjemsted. Han ble løslatt etter en måned, men fordi han da hadde pådratt seg tuberkulose, flyttet han til Tsingtao i to år for å komme seg.

Etter andre verdenskrig arbeidet Lee det meste av tiden i Shanghai og Nanking, men reiste også til andre Lokale Menigheter i de sydlige provinsene. Watchman Nee beordret Witness Lee til Taiwan på grunn av den politiske situasjonen i Kina, og påla Lee å fortsette med forlagsvirksomheten og spre De Lokale Menighetene også utenfor Kina.

Watchman Nee og Witness traff hverandre siste gang i Hong Kong i 1950, og forkynte sammen i en måned før Nee dro tilbake til fastlands-Kina. Nee overgav Lee ansvaret for Menigheten i Hong Kong, for forlaget Taiwan Gospel Bookroom og Hong Kong Church Book Room.

I Taiwan økte arbeidet raskt, og i løpet av 5-6 år talte antall medlemmer over 20.000. Lee reiste årlig tre til fire måneder i Filippinene, og etablerte over hundre Menigheter her. Lee underviste sine medarbeidere, holdt konferanser, publiserte bøker gjennom Taiwan Gospel Book Room og utgav bladet *The Ministry of the Word* i 415 nummer fra 1950 til 1986.

I perioden fra 1958 til 1961 holdt Lee konferanser i London, København og USA. I 1962 flyttet han til Los Angeles, og fikk et antall invitasjoner over hele kontinentet. Lee holdt korte og lange konferanser og uformell opplæring som ble utgitt i bladet *The Stream*. Han grunnla også forlaget Stream Publishers i Anaheim, California i 1965, som senere ble Living Stream Ministry (www.witnesslee.org/life-ministry.html). Han holdt møter ukentlig i tillegg til konferanser i helgene. Mange av hans taler er senere blitt utgitt i over 400 titler, flere av dem oversatt til over 14 forskjellige språk (Lee 1991 a: 141).

Witness Lee flyttet til Anaheim i California i 1974 hvor han begynte et omfattende fortolkningsarbeid av Bibelen, bok etter bok. Dette ble kalt *Life-study of the Bible*, og inneholdt over 25 000 sider. Dette stod ferdig etter 20 år. I denne tiden skrev han også fotnoter og kryssreferanser til hele Det Nye Testamentet, som endte opp som en ny

¹⁸ (Lee 1991 a: 141).

oversettelse kalt *Recovery Version*, publisert på kinesisk i 1987 og på engelsk i 1991. I tillegg utførte Lee reiser verden over for å misjonere og se til lokale menigheter.

Witness Lee startet også 9 opplæringscentre (International Bibel Truth and Church Service Training) i Mexico, England, Korea, Indonesia, New Zealand, Russland, California og på Filippinene for dem som ønsket fulltidstjeneste.

Lee la i sin forkynnelse vekt på "erfaringen av Kristus som liv og enheten mellom de troende som Kristi kropp", og holdt sin siste konferanse i februar 1997, i en alder av 91 år før han døde av kreft senere det året (www.witnesslee.org/life-ministry.html).

I arbeidet med oppgaven er det Witness Lees skrifter jeg legger mest vekt på, selv om jeg bruker noen av Watchman Nees tekster også. Nee var grunnleggeren av De Lokale Menigheter i Kina, men det var hovedsakelig Lee som brakte med seg Menighetene til andre verdensdeler. Av mange i De Lokale Menighetene er det derfor Witness Lee som blir regnet som grunnleggeren.

2.5 Utbredelse

Folk i Menighetene ble spredt rundt i Kina på grunn av krig og frykt for kommunismen, men også ved frivillig flytting til nye steder for å etablere nye Menigheter. Dessuten var det flere av Menighetenes medlemmer som gjennomgikk opplæring for å kunne reise rundt som misjonærer, og på den måten spre budskapet og starte opp nye forsamlinger.

Watchman Nee reiste som 21 åring i 1924 til Malaysia, hvor hans mor bodde, og grunnla den første Menigheten i Sørøst Asia. Fra 1931 til 1933 spredte Lokale Menigheter seg fra Kina til Singapore, Malaysia og Indonesia ved emigrasjon. I 1943 emigrerte medlemmer av Lokale Menigheter til indre Mongolia, og i løpet av det første året var det dannet over 40 nye Lokale Menigheter her (Lee 1991 a: 59-60).

Innen 1949 var mer enn 400 Menigheter etablert i mer enn 30 provinser i Kina (www.witnesslee.org/life-ministry.html). Samme år tok kommunistene over fastlandskina og mellom 350 og 500 mennesker fra Lokale Menigheter i Kina, inkludert Witness Lee, dro til Taiwan. I løpet av de neste seks årene vokste antall medlemmer fra 500 til ca 20 000. I 1973 var der over 70 Lokale Menigheter i Taiwan, og bare Menigheten i Taipei hadde 21 000 medlemmer som samlet seg i 14 menighetshaller.

Mellom 1950 og 1972 ble Lokale Menigheter spredt til Filippinene, Japan, USA (først til San Francisco i 1958), Brasil, Canada, Sør-Korea, New Zealand, Australia, Tyskland og Nigeria (Lee 1991 a: 59-60).

Witness Lee besøkte på 60-70-tallet steder og Menigheter i USA og Canada, men også i Taiwan, Filippinene, Hong Kong, Singapore, Indonesia, Malaysia, Thailand, Japan, Sør-

Amerika, Australia, New Zealand, Sør-Korea, Israel og mange europeiske land. Innen 1980 eksisterte det 70 Lokale Menigheter i USA og 426 Menigheter i verden ellers. I 1985 var antallet Lokale Menigheter i USA økt til 98 med 10.200 troende, og globalt 605 Lokale Menigheter med 129.000 troende. I 1996 eksisterte det omtrent 250 Lokale Menigheter i USA og 2300 Lokale Menigheter globalt, utenom fastlands-Kina (www.witnesslee.org/life-ministry.html). Mark A. Kellner skrev en artikkel om Witness Lee og Menighetene i *Christianity today*. Han sier at De Lokale Menighetene per 2007 hevder å ha mellom 30 000 og 40 000 "medlemmer" i Nord Amerika, i tillegg til 300 000 i verden ellers.¹⁹

År	USA – antall Menigheter	GLOBALT – antall Menigheter
1969	7	
1973	27	
1977	50	
1980	70	426
1985	98 (10 200 medl.)	605 (129 000 medl.)
1996	250	2300 (minus fastlandskina)

Begrepet "menighet" brukt i bøkene til Witness Lee betyr ikke nødvendigvis en relativt stor forsamling som holder gudstjeneste i en kirkebygning. Menighet slik Witness Lee taler om den, kan bety et husfelleskap på under ti personer, men det kan også være større forsamlinger som holder til i store forsamlingshus.

Statistikken er hentet fra Lords Recovery's egne internettsider og publiserte bøker, og det er derfor uvisst hvor pålitelige disse tallene er. Det er ikke andre kilder (etter det jeg vet) som kan bekrefte eller avkrefte denne statistikken. Dette behøver ikke å bety at tallene ikke er korrekte. Hvis vi går ut ifra at statistikken er riktig, vil man kunne regne ut hvor mange personer der gjennomsnittlig var i hver Menighet i 1985 i USA og i verden ellers.

Antall personer per Menighet i USA: $10\,200 : 98 = \text{ca. } 104$ personer.

Antall personer per Menighet i verden ellers: $129\,000 : 605 = \text{ca. } 213$ personer.

Dette viser at Menighetene i USA hadde færre medlemmer enn Menighetene på verdensbasis.

Det er flest Lokale Menigheter i Asia og USA. I Europa er utbredelsen beskjeden, og forsamlingene små. Per 2008 er det i Norge et husfelleskap i Grimstad med ca. 15 "medlemmer". I Sverige er det etablert en Lokal Menighet i Stockholm med ca. 30

¹⁹ (www.christianitytoday.com/ct/2007/march/12.23.html).

”medlemmer” i et leid lokale. I Danmark er det ingen Lokale Menigheter. I Finland er det en Menighet hvor det samles 10-15 stykker. I Russland er det over 200 Menigheter (mail fra Sonny Young 18.des.08).

3.0 Lærepunkter

Dette kapitlet drøfter sentrale lærepunkter i De Lokale Menigheter, lærepunkter som også får frem karakteristiske trekk ved trossamfunnet. Siden Witness Lee regnet lærepunktene om treenigheten og menigheten for å være de viktigste, og fordi debatten som har vært omkring læren har konsentrert seg om disse punktene, ser jeg det som relevant og interessant å studere dem nøyere. Dessuten vil treenighetssynet være viktig å ta for seg i forhold til om De Lokale Menighetene kan regnes blant de kristne samfunnene eller ikke. Hva slags syn har Menigheten på Gud? Og er dette synet avvikende eller i tråd med "felleskristen lære"? Før synet på Gud behandles, vil jeg ta for meg kildene til Menighetens lære. Deretter følger bibelsynet, da dette får konsekvenser for læren. Etter bibelsyn og synet på Gud, behandles frelsen, nattverden, og menighetssynet avslutningsvis.

3.1 Kildene til Menighetenes lære

Både Watchman Nee og Witness Lee produserte et stort antall bøker hver, hovedsakelig basert på taler de holdt. Senere har disse talene blitt satt sammen til bøker av dem selv eller andre medarbeidere. Av de to, er Witness Lee den som har skrevet flest bøker selv. Verken Nee eller Lee har utarbeidet noen systematisk fremstilling av De Lokale Menigheters lære. Litteraturen er skrevet i forkynnerstil. Den kan derfor være uklar og inneholde motsigelser og løse påstander for å få frem viktige poenger. På en annen side er litteraturen undervisende, og Nee og Lee benytter historiske fakta for å underbygge det de sier og øke troverdigheten. Bøkene inneholder derfor en litterær sjanger som faller mellom systematisk fagteologi og forkynnende andakt.

Menighetene møtte skarp kritikk utenfra. Helt fra Watchman Nee begynte å etablere Menigheter i Kina og frem til i dag, har Menighetene opplevd motstand og kritikk for sin forkynnelse, og da spesielt i forhold til synet på den treenige Gud og menighetssynet. Dette beskriver Lee selv i boka *Young People's Training*:

These rumors are mainly concerned with the doctrine of the Trinity and the church. The opposers accuse us of being heretical in these two matters. The critics accuse me of teaching heresy regarding the Trinity. They say that Witness Lee teaches that the Son is the Father and the Spirit and that this teaching is modalism (Lee u.å 1: kap.6).²⁰

Dette førte til at Lee og De Lokale Menighetene publiserte flere forsvarsskrifter. Enkelte går til kirkehistorien for å forklare de teologiske standpunktene til Menigheten. En medarbeider av Lee, Ron Kangas, har skrevet et forsvarsskrift som heter: *Modalism, Tritheism or the pure Revelation of the Triune God according to the Bible*, på grunn av kritikken fra kristenheten.

²⁰ Bok tilgjengelig på internett: (www.ministrybooks.org) Lee u.å (= uten år) nr. 1.

3.2 Bibelsyn

The local churches believe that the Holy Bible is the complete divine revelation verbally inspired by the Holy Spirit (2 Pet. 1:21, 2 Tim. 6:12) (www.localchurches.org/beliefs/beliefs-practices.html).

The local churches stand on the Holy Scriptures, not according to any traditional interpretation, but according to the pure Word of God (www.localchurches.org/beliefs/standing.html).

Witness Lee og De Lokale Menighetene holder Bibelen for å være Guds ord, verbalt inspirert av Den hellige Ånd. Selv om De Lokale Menigheter holder fast ved Bibelens absolutte autoritet, følger de ikke nødvendigvis den type tolkning som er vanlig i protestantisk og reformert teologi. Redaksjonen i forlaget Living Stream Ministries har, som nevnt, utarbeidet en egen bibeloversettelse hvor Witness Lee har skrevet noteapparatet. "Medlemmene" benytter ofte *The Recovery Version*, og særlig i forbindelse med bibelstudium. Foruten denne versjonen bruker Menighetens "medlemmer" helst King James oversettelsen.

Bibelens ord uttrykker og forklarer Gud, hva Gud ønsker, hva som er Guds plan, og forklarer universets opprinnelse. Lee sier også at Bibelen er Guds pust eller ånde, og viser til 2. Timoteus 3,16, hvor det står at Bibelen er inspirert av Gud. Han forklarer at det greske ordet for "inspirert" betyr "åndet" eller "innblåst"

Lee mener at det er en nær sammenheng mellom Gud og Bibelen. Bibelen er legemliggjørelsen av Ånden, skriver Lee, og hevder nærmest at Bibelen er Gud. Bibelen er ord som er utåndet av Gud, men også at Gud selv er utåndet i Bibelens ord. (Lee u.å 2: kap.1). Bibelens forfattere hadde Guds inspirasjon, i kraft av Den Hellige Ånd. Lee forklarer dette med at det var Gud som talte sitt ord gjennom menneskets munn (Lee u.å 3: kap. 1).

Lee og Menigheten har et fundamentalistisk/konservativt syn på Bibelen. På den ene siden hevder de at Bibelen er eneste autoritative læreskrift, og har ingen bekjennelsesskrifter som står på lik linje med Bibelen. På den andre siden blir "medlemmene" trolig preget av Lees eksegese av Bibelen. Bibelen er viktig for Menighetens "medlemmer", og studeres ofte sammen med Lees bibelkommentar *The Life-study of the Bible* eller andre bøker av Lee. Noe lignende ser vi blant metodister, som holder flere av Wesleys skrifter som normative.

Med tanke på at Menigheten har en egen bibelutgave, ser vi til sammenligning at særlig pinsekarismatiske menigheter ofte benytter King James (KJ) oversettelsen (selv om den ikke har blitt til av pinsevenner). Det er ikke alle pinsevenner som leser KJ, og det er også mange kristne fra andre trossamfunn som velger denne utgaven. Denne bibeloversettelsen har en særlig posisjon blant konservative kristne. Baptistteolog dr. Billy Kryger mener at KJV er Gud bevarte ord. Gud inspirerte sitt ord én gang, og at denne teksten ble bevart gjennom

historien. Denne teksten, Textus Receptus = "Received Text", ble oversatt av King James oversetterne til engelsk. Dr. Kryger sier at så å si alle de andre engelske bibeloversettelsene ble oversatt fra "the Westcott-Hort Greek text", som ble utviklet av to menn som ikke trodde på for eksempel jomfrufødselen, Bibelen som Guds ord, frelse ved nåde ved Jesu stedfortredende død på korset, og flere andre fundamentale læresetninger. Han legger også til at ikke alle er enige med ham: " There are those who believe that the KJV translators WERE inspired by God as well as those who believe that the KJV is simply one translation among many--some would say an inferior, archaic translation at that (<http://en.allexperts.com/q/Baptists-954/2008/10/King-James-Version-Issue.htm#b>)."

Jehovas Vitner benytter også en egen oversettelse, Nye verdensoversettelse (NVO), som Vitnene leser sammen med Vakttårnets skrifter. Det er kun Jehovas Vitner som bruker NVO, på samme måte som Recovery Version ser ut til å være gjeldende kun i De Lokale Menighetene.

I kristenheten, og særlig blant pinsekarismatiske kristne, er det på samme måte som i De Lokale Menigheter, fokus på at Bibelen ER Guds ord som skal leses "slik som det står" (Sødal (red) 2002: 203, 313, 271). Selv om Menigheten legger vekt på å lese Bibelen bokstavelig, er det ytterst vanlig blant "medlemmene" å forstå historier og personene i Bibelen symbolsk, og som bilder på egne erfaringer i gudslivet (Lee u.å 2: kap. 1).

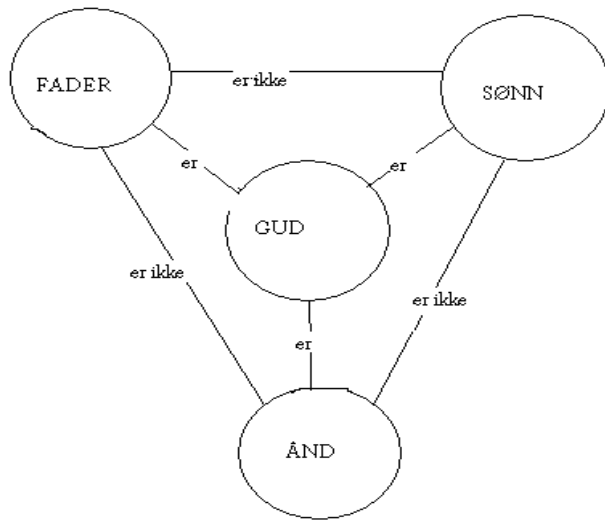
3.3 Synet på Gud

Gudsforståelsen er en sentral del av den kristne troslære. Læren om Gud henger nøye sammen med andre lærepunkter. Dersom det finnes avvik i dette lærepunktet, vil man finne avvik generelt også. Derfor er det spesielt interessant å granske Menighetens syn på Gud. Før redegjørelsen av Witness Lee og De Lokale Menigheters lære om Gud, er det nødvendig med en kort redegjørelse for uttrykket "felleskristen lære", det vil si det som er allment akseptert av kristenheten, i forhold til lærepunktet om den treenige Gud. Dermed blir dette et grunnlag til sammenligning med Lee og Menighetens syn på Gud.

3.3.1 Felleskristen tro og lære om treenigheten

Kristendommen er en monoteistisk tro. De kristne tror på én Gud. Gud er ett vesen og tre personer. Ordet "treenighet" finnes ikke i Bibelen, men benyttes for å vise til enheten i Gud. Treenigheten kan virke uforståelig for mange. Hvordan kan Gud være én og tre på samme tid? Sitert etter Athanasianum: "Og dette er den felles kristne tro, at en ærer Gud i treenigheten og treenigheten i enheten, idet vi verken blander sammen personene eller

deler vesenet (www.delk.no/bergen/ressurs/athanasi.htm).”

(Etter Domaas 1996: 51)

Konsekvensen av dette blir at gudspersonene hver for seg og sammen er den hele og fulle Gud. Gud er til ved å være Fader, Sønn og Ånd. Gud kan tiltale hverandre og menneskene som tre forskjellige talende "jeg" eller subjekter. Tre personer betyr ikke tre forskjellige personligheter. De tre er ett vesen. Sønnen er født av Faderen og Ånden utgår fra Faderen og Sønnen. Disse tre personene er alle guddommelige, hellige, evige, ikke skapt, allmektige, allvitende, likeverdige og gjenstand for tilbedelse og lovprisning.

Jesus var sann Gud og sant mennesket. Sønnen er verken et opphøyet og guddommelig menneske, eller guddom i menneskelig kostyme, men Herre og Gud. Han er ett med Faderen, samtidig som han har en personlig egenart. Den Hellige Ånd er ikke noen upersonlig og diffus kraft, men Gud på lik linje som Faderen og Sønnen. Sønnen og Ånden er ikke deler av Faderen eller egenskaper ved Faderen, men selvstendige personer i forhold til Faderen. Ingen av de tre personene i Gud opptre uavhengig av de andre. Når Gud skaper, Jesus frelser, Ånden skaper tro, er alle tre delaktige. Allerede i oldkirken ble de som forkastet treenighetsdogmet ansett for å ende opp med et ubibelsk gudsbilde.

I kristendommen er Guds treenighet først og fremst et uttrykk for Guds kjærlighet. Faderen elsker Sønnen og Sønnen elsker Faderen, og Ånden er den kjærligheten som binder dem sammen. Treenighetsformlene forklarer ikke fullt ut hvem Gud er. De holder fast på treenighetens *mysterium* som ingen mennesker kan forske til bunns i, fordi de er mennesker og ikke Gud.

3.3.2 Begreper fra oldkirken

Witness Lee og hans medarbeidere benytter begreper som *persona*, *substantia* og *theosis*, hentet fra den tidlige kirkehistorien i forhold til det trinitariske lærepunktet. Derfor er det nødvendig med en kortfattet gjennomgang av denne terminologien, samt avvik fra treenighetslæren som modalisme og triteisme. Kristne ledere har anklaget Lee og De Lokale Menighetene for modalisme, og Lee og hans medarbeidere har derfor skrevet forsvarsskrifter kalt *Contending for the Faith*.

I den tidlige kristendommens historie var det et behov for å forklare Gud som Fader, Sønn og Ånd. Derfor ble det, i tillegg til bibelvers, benyttet ord som ikke stod i Bibelen, som for eksempel ordet treenighet. Den latinske teologis far, Tertullian (160-225), oppfant ordet *trinitas*, eller "trinity" på engelsk. Tertullian regnes for å være den som har utviklet trinitarisk terminologi. Han introduserte også det latinske ordet *persona*, som en oversettelse til det greske ordet *hypostasis*. *Persona* betyr "maske", slik som ble brukt i det romerske teater, og betydde "rollen noen spiller". I forhold til treenigheten ble ordet brukt om de tre "personene" i guddommen, Fader, Sønn og Ånd: "Tertullians'...idea of "One Substance, three persons"...the one God played three distinct yet related roles in the great drama of human redemption (McGrath 2007: 250)."

For å uttrykke den grunnleggende enheten i guddommen, utviklet Tertullian ordet *substantia* eller substans, som det de tre personene har felles. "Substans" er det som forener de tre, "person" er det som skiller dem. Tertullian skriver at de tre personene i guddommen er forskjellige, men ikke adskilte eller uavhengige av hverandre.

Tertullian la også grunnlaget for *perichoresis*, som ble fullt utviklet ved et senere stadium. Dette greske begrepet betyr "mutual interpenetration" eller forening. Det handler om forbindelsen mellom de tre personene i guddommen. Personenes individualitet opprettholdes, mens hver person tar del i de to andre (McGrath 2007: 10, 250-251)(Hägglund 1981: 38).

McGrath siterer et avsnitt av den Nikenske trosbekjennelsen, som går i rette med ulike påstander om Kristus. Eksempler på dette kunne være påstander som uttrykte at "før Kristus ble født, var han ingenting," eller "Guds Sønn har vært eller er utsatt for forandringer" (McGrath 2007: 15).

As for those who say that "there was when he was not," and "before being born he was not," and "he came into existence out of nothing," or who declare that the Son and God is of a different substance or nature, or is subject to alteration or change – the catholic and apostolic church condemns these (McGrath 2007: 15).

I østkirken ble treenighetslæren utviklet blant annet av de kappedokiskefedre, Basil den Store, Gregor av Nyssa og Gregor fra Nazians. De begynte sine refleksjoner ved å betrakte de ulike måtene Fader, Sønn og Ånd blir erfart på. Vestkirken, assosiert med Augustin av Hippo

(354-430), begynte med Guds enhet for å forklare relasjonen mellom personene i guddommen (McGrath 2007: 251, 17). Østkirken la vekt på menneskets guddommeliggjørelse, eller *theosis*. Vestlige teologer har ofte vist motstand mot østkirkens vektleggelse av dette, i frykt for at det visker ut forskjellen mellom Gud og mennesket. For Athanasius hang inkarnasjonen sammen med menneskets søken etter å ta del i Gud: "For He was made man that we might be made God." Basil den Store argumenterte for at bare fellesskap med og i Ånden, ville føre til at mennesket ble lik Gud eller ble Gud (Shults/Sandage 2006: 85-86).

3.3.3 To trinitariske vranglærer: modalisme og triteisme

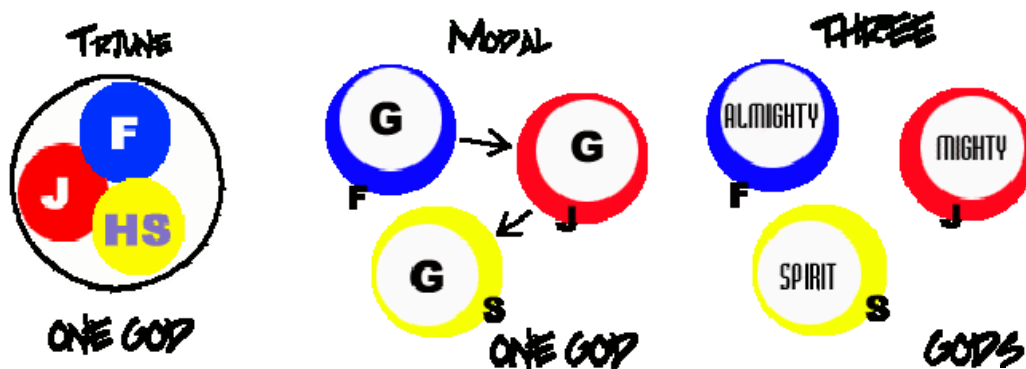
"Modalisme" er et begrep som ble introdusert av den tyske dogme-historikeren Adolf von Harnack, for å beskrive en trinitarisk vranglærer som oppstod i 2. og 3. århundre. Modalister er opptatt av å beskytte enheten i guddommen i frykt for å havne i triteisme (treguderi). Modalismen forklarer Fader, Sønn og Ånd som tre forskjellige "måter" (modes) Gud åpenbarer seg på. Den ene Gud åpenbarer seg som skaper og lovgiver. Denne siden ved Gud kalles "Faderen". Den samme Gud opptrer også som frelser ved personen Jesus Kristus. Denne siden kalles "Sønnen". Den samme Gud gir seg til kjenne som den som helliggjør og gir evig liv. Denne siden av Gud kalles "Ånden". Det er tre uttrykk for den samme Gud. Dette fører til *patripassianisme*: Faderen lider som sønnen på korset i det at det ikke er noen fundamental eller vesentlig forskjell mellom Fader og Sønn (McGrath 2007: 254-257).

Ulike former for modalisme finnes som, *monarkianisme* og *sabellianisme*. Monarkianismen mente at begrepene Fader og Sønn refererte til ulike sider ved Gud, som bare er én person. Monarkianismen avviser tanken om de tre personene, på grunn av vanskeligheter med å forene troen på én Gud og den kristne troen på Faderen, Sønnen og Ånden. Forskjellene mellom de tre personene oppheves, og Tertullian mente at dette førte til patripassianisme. Sabellius, som levde på 200-tallet, er den som i størst grad utformet den modalistiske oppfatning. Han hevder at Fader, Sønn og Ånd er ett, det vil si én substans. Han anvender bilder for å beskrive Gud. På samme måte som mennesket består av ånd, sjel og kropp, finnes det også tre sider i det guddommelige vesenet: "De tre förhålla sig till varandra som solens gestalt och dess värmande og lysande förmåga till varandra. Fadern är solens gestalt, Sonen den lysande solstrålen och Anden den värmande kraft, som utgår från solen (Hägglund 1981: 54)."

Sabellius beskriver her Faderen som solens skikkelse, Sønnen som solstrålen og Ånden som varmen som utgår fra Solen. Gud opptrer i ulike skikkelser på ulike stadier, eller åpenbaringsformer. Gud er ikke på samme tid Fader, Sønn og Ånd. Dessuten opphever Sabellius forskjellen mellom personene og identifiserer Sønnen med Faderen og Ånden med Faderen og Sønnen. Han avviser også den økonomiske trinitetstanken. Den økonomiske

treenighetslæren betyr at de tre personene er preeksistente i Gud, men har fremgått av Guds vesen i tiden i overensstemmelse med frelsesordningen (Hägglund: 51-55, 38-39).

Triteisme eller treguderer betoner de tre personene, Fader, Sønn og Ånd. Triteismen beskriver treenigheten som tre like, uavhengige, selvstyrte og guddommelige vesener/individer. (McGrath 2007: 254-257). Jøder og muslimer hevder kristendommen forkynner tre guder, og ikke monoteisme. Et viktig anliggende i kirkens treenighetsdogme er nettopp å forhindre slike forestillinger om polyteisme. Derfor blir det viktig å betone den indre sammenheng mellom Faderen, Sønnen og Ånden, slik at enheten ikke splittes opp (Moe 1994:52-53).

Illustrasjon av trinitarisme, modalisme og triteisme.²¹ Figurer etter *The Bereans. Apologetics Research Ministry*.

3.3.4 Menighetens forståelse av Gud

Witness Lee skriver at "sannheten" om den treenige Gud har vært misforstått, feiltolket og feil lært av kristne. Derfor ser han det som nødvendig å "gjenopprette denne sannheten". De Lokale Menighetene og Lee benytter begrepet "Guds økonomi" (God's economy) ofte både i litteraturen og i menighetssammenheng. "Guds økonomi" betyr, ifølge Lee, Guds plan eller hensikt. Og Guds plan er å utdele seg i de troende, eller som Lee sier det: "...to dispense Himself into humanity". Begrepet "Guds økonomi" betyr på gresk, Guds administrative ordning, styring eller forvaltning av Guds plan (Lee 1968: 8-9).²² For at den treenige Gud skal ha mulighet til å utføre hensikten om å utdele seg (dispense Himself) i de kristne, er det i henhold til Lee, nødvendig at han er treenig (Lee 1993: 5-7). Lee beskriver Guds vesen med en illustrasjon av en syv-armet lysestake. Det er én lysestake, men den har syv armer. De syv lampene viser ikke til lysestakens vesen, men til dens funksjon. Lampene utfører lysestakens funksjon (the economy), nemlig å lyse.

²¹ (<http://thebereans.net/arm-modal.shtml>).

²² "administrative arrangement, the governmental management, or the dispensing, distributing stewardship of God's plan" (Lee 1968: 9).

Lee sammenligner også treenigheten med en kilde. Faderen er opphavet, kilden (the fountain). Sønnen er uttrykket, begynnelsen (the spring) på kilden og Ånden er overføringen, strømmen (the flow) (Lee 1990: 7-11). Dette har Lee sannsynligvis hentet fra Gregor av Nyssa (330-395), biskop av Nyssa og en av de kappadokiske fedre, som brukte ulike analogier for å forklare treenigheten (McGrath 2007: 11, 252-253).

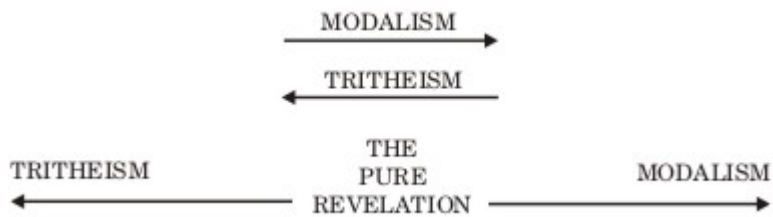
Lee viser til teologene i det 4. og det 5. århundre som forklarte de tre i treenigheten med tre "hypostasis". Dette greske ordet for "hypostasis" betyr "noe som står under", som en støtte eller grunnlag. Lee forklarer dette med et bilde av et bord som har fire bein som støtter. De fire beina er bordets fire hypostasis. På samme måte er Gud én, med Fader, Sønn og Ånd som de guddommelige hypostasis. På latin ble ordet "persona" brukt, som igjen ble oversatt til "person". Lee mener det er viktig å ikke forstå dette slik at guddommen består av tre individuelle personer. Han mener at dette vil føre til triteisme (Lee 1990: 7-11).

a) Gud er én

Ut ifra Witness Lees tolkning av Bibelen, taler denne for at Gud er én. Han viser til flere bibelsitater som for eksempel Jesaja 45,5: "Jeg er Herren, og det er ingen annen. Foruten Meg er det ingen Gud." Tilsvarende vers finner Lee i Det Nye Testamentet i blant annet 1. Korinterbrev 8,4: "...og at det ikke finnes noen annen Gud enn én." I tillegg er det bibelvers hvor Guds navn på grunnteksten står i flertall. Et eksempel på dette er i 1. Mosebok 1,1, hvor navnet *Elohim* står i flertall. Lee mener allikevel at det ikke blir riktig å oversette dette med "guder", fordi Gud er én. Dette betyr bare at Gud også er treenig (Lee 1976: 7-8).

b) Gud er tre

Den ene Gud er også treenig. Et eksempel på dette henter Lee fra Jesaja 6,8: "Hvem skal Jeg sende, og hvem vil gå for Oss?" Her omtaler Gud seg selv som "jeg" og "oss". Lee spør da om Gud er en eller flere? Og han kommer til at Gud må være én, samtidig som han er tre. Han skriver også at dette er svært vanskelig å forstå, og at det er et mysterium. De tre i treenigheten har ett navn, og det er "Faderens, Sønnens og Den Hellige Ånds navn" (Matt 28,19). Selv om de er tre, har de bare ett navn, og Lee forklarer dette med uttrykket tre-i-en eller treenig (Lee 1976: 8-10). Lee siterer Griffith Thomas, grunnleggeren av det konservative Dallas Theological Seminary, som sier at selv om vi er tvunget til å bruke ord som "substans" og "person", må vi ikke tenke at betydningen er identisk med det vi forstår som menneskelig substans og personlighet. Lee hevder derfor at Fader, Sønn og Ånd ikke er tre adskilte personer eller tre guder, men én Gud, én realitet, én person. Som en følge av dette er Fader, Sønn og Ånd, merket med ett navn: "Father, Son, and Spirit are not three different names, they are the unique name of the divine Trinity (Lee 1996: 48-49)."

Witness Lee forklarer med denne figuren at Menighetens syn på den treenige Gud verken er modalistisk eller triteistisk, men noe i mellom som han kaller "den rene åpenbaring" (Lee u.å 1: Kap. 6).

Lee mener den beste måten å illustrere treenigheten på, er å sammenligne med en melon: Først kjøper du en hel melon. Deretter kutter du den i biter. Og til sist tygger du den slik at melonen blir til juice før den havner i magen. Melonen er et bilde på Faderen, bitene er bilde på Sønnen og juicen bilde på Den Hellige Ånd. Lee forklarer med dette at Faderen ikke bare er Faderen, men også Sønnen. Sønnen er ikke bare Sønnen, men også Ånden. Melonen forsvinner fra bordet etter at den er spist. Først var melonen på bordet, men etter at du spiste den, er den i deg (Lee 1968: 48-49).

Lee mener at på samme måte som illustrasjonen av melonen viser forholdet mellom de tre personene i guddommen; Fader, Sønn og Ånd, blir dette på lignende måte forklart i Johannes evangeliet. Faderen er kilden (13,3), som gjør sitt verk igjennom Sønnen (14,10). Sønnen uttrykker og forklarer Faderen (1,18), og Han var fra begynnelsen og hos Gud (1,1-2). Sønnen er lik Gud (5,18), og Han og Faderen er ett (10,30). Sønnen kommer fra Faderen (7,29), ble menneske (1,14), ble korsfestet og døde. Etter oppstandelsen ble Han Ånden som ble pustet på disiplene (20,22). Ånden er Sønnen som kommer inn i de troende (14, 16-20), og Ånden bringer hele den treenige Gud inn i de troende, og forener og blander seg (mingle) med dem (17, 21-23) (Lee 1973: 7-17).

c) Alle tre er Gud og evige

Lee mener at det er ingen tvil om at Faderen er Gud. 1. Petersbrev 1,17 omtaler Gud Fader. Videre skriver Lee om Sønnens guddommelighet i Hebreerbrevet 1,8: "Men til Sønnen sier Han: Din trone Gud, står i evigheters evighet." Derfor er også Sønnen Gud. Spørsmålet om Den Hellige Ånd er Gud, besvarer Lee med Apostlenes Gjerninger 5, 3, hvor Ananias og Saffira løy for Den Hellige Ånd, og hvor Ånden blir omtalt som Gud i vers 4. Derfor mener Lee at Bibelen er helt tydelig på at alle tre - både Faderen, Sønnen og Ånden - er Gud.

Det er viktig for Lee å få frem at han tror at alle tre i treenigheten er evige. Faderen er fra evighet av, Sønnens år har ingen ende (Heb. 1,12), og Den Hellige Ånd kalles "evig Ånd" (Heb. 9,14) (Lee 1976: 10-11).

d) Treenighetens sameksistens og gjensidige iboehet

Lee skriver at den guddommelige trinitet er evig sameksisterende (coexistence). Fader, Sønn og Ånd eksisterer samtidig fra evighet til evighet. Faderen er evig Gud, Sønnen er evig Gud og Ånden er evig Gud. Dette betyr ikke, legger Lee til, at det er tre guder, men én. I Efeserne 3, 14-17 ber Paulus Faderen om at menigheten må bli styrket ved Den Hellige Ånd så Kristus får bo i deres hjerter. Lee viser at her er alle de tre i guddommen tilstedet samtidig. Han mener at det er ubibelsk å si at Faderen eksisterte i en periode, for så å bli avløst av Sønnen, som eksisterte i en tid, og deretter Ånden. Dette er modalisme (Lee 1976: 11-12)(Lee 1993: 6-10): "The permanence of the Father, Son and Spirit was denied in modalism. Modalism is a heresy, and we do not believe in it" (Lee 1976: 21).

Den guddommelige trinitet er også "sam-iboende" (coinherence)(mutual indwelling). Det vil si innbyrdes forbindelse og forening (interpenetration) av personene i guddommen (Kangas 1976: 14). Fader, Sønn og Ånd er gjensidig iboende i hverandre. Dette betyr at Faderen "bor" i Sønnen og Ånden. Sønnen "bor" i Faderen og Ånden, og Ånden "bor" i Faderen og Sønnen. Personene i treenigheten eksisterer samtidig og i hverandre. Videre har Gud administrert sin plan og hensikt i rekkefølge slik at Faderen tok det første steget, Sønnen det andre, og Ånden det tredje steget: "The Father puposed (Ef. 1,4-6), the Son accomplished (v. 7-12), and the Spirit applies what the Son accomlished according to the Father's purpose (v. 13.14)" (Lee 1993: 10).

I Sønnen og Ånden utførte Faderen sin plan med utvelgelse og forutbestemmelse. Ved Faderen og Ånden utførte Sønnen denne planen som var bestemt. Ånden anvender alt som er fullført ved Faderen og Sønnen (Lee 1993: 6-10).

Lee skriver at modalisme er en vranglære som lærer at Fader, Sønn og Ånd ikke er alle evige, og ikke eksisterer samtidig. Dessuten går modalisme ut på at de tre i guddommen er tre midlertidige manifestasjoner av den en Gud. De tror ikke på Fader, Sønn og Ånds sameksistens og deres gjensidige iboehet (coinherence). I motsetning til modalistene, tror Lee at Fader, Sønn og Ånd eksisterer på samme tid og under de samme tilstander (Lee 1993: 13-15). Ron Kangas, Witness Lees medarbeider, skriver at personenes gjensidige iboehet ikke fører med seg "sammenvoksing"(coalescence), sammenblanding (co-mingling) eller forveksling (Kangas 1976: 14). Forlaget Living Stream Ministries har i sitt "statement of faith" uttrykket at de tre i guddommen er forskjellige, men ikke adskilte: "...we strongly believe that God is eternally one and also eternally the Father, the Son, and the Spirit, the three being distinct but not separate. We hold that Christ is both the complete God and the perfect man (www.livingstream.com/faith.html)."

e) Personene i treenigheten er forskjellige, men ikke adskilte

Blant de tre personene i den guddommelige trinitet er det forskjellighet, men ikke adskillelse. Faderen er forskjellig fra Sønnen, Sønnen er forskjellig fra Ånden og Ånden er ulik både Faderen og Sønnen. De tre eksisterer i hverandre, og er derfor ikke adskilte. Det er dette, skriver Lee, som gjør dem ett. Sønnen gjorde ingenting uten Faderen (Joh. 5,19). Han er i Faderen og Faderen er i Ham (Joh. 14, 10-11) (Lee 1993: 10-11).

1) Sønnen er Faderen

Lee mener at Bibelen åpenbarer at Sønnen er Faderen. Han trekker frem Jesaja 9,6, der det står: "For et barn er oss født, en Sønn er oss gitt. Herredømmet er på Hans skulder. Hans navn skal kalles Under, Rådgiver, Mektig Gud, Evig Far og Fredsfyrste." Dette barnet er Jesus Kristus. Lee skriver at siden det står skrevet at Han skal kalles blant annet "Evig Far", må sønnen være Faderen. Det blir feil å si at det er to guddommelige Fedre: Faderen i treenigheten (Matt. 28,19) og Faderen nevnt i Jes. 9,6. Det er bare én Fader (Lee 1990: 7-11). Alle kristne tror at Sønnen er "Mektig Gud", og da vil det, ifølge Lee, være logisk å tro at Sønnen også er "Evig Far" eller Faderen. For å belegge denne påstanden, trekker Lee frem andre bibelvers som Johannes 10,30, hvor det står at "Jeg og Min Far, Vi er ett" og "Den som har sett Meg, har sett Min Far" i Joh. 14, 8-9 (Lee 1976: 12-14).

Noen har stilt Lee spørsmål i forhold til Johannes 17, da Jesus ba til Faderen. Hvis Sønnen er Faderen, hvordan kunne Sønnen be til Faderen. Lee forklarer dette ved å vise til 2. Mosebok 3, 2, hvor det handler om "en Herrens Engel" som viste seg for Moses i den brennende busken. I vers 4 blir engelen omtalt som Gud. Noen bibelfortolkere vil si at det her refereres til Kristus, den andre personen i treenigheten. Lee sier seg enig i dette, men mener at det ikke bare var den andre personen i treenigheten, men hele den treenige Gud: Fader, Sønn og Ånd, som åpenbarte seg for Moses. Det var den treenige Gud som sendte engelen, og Han er også engelen som ble sendt. Til sammenligning er Faderen som hører bønner og Sønnen som ber, og Sønnen som ber er også Faderen som lytter.

I følge modalismen kan ikke Fader, Sønn og Ånd eksistere samtidig. Kangas forklarer at ved Jesu dåp, var også Ånden og Faderen tilstede, noe som indikerer deres sameksistens (Matt. 3,16-17). Han sier også videre at i forhold til Jesaja 9,6, bør man lese det uten å dra uberettigede konklusjoner som patripassianismen. Kangas oppfordrer til å se verset i forhold til andre bibelvers som antyder forskjellen mellom Faderen og Sønnen (Kangas 1976: 22-24).

Lee benytter et bilde for å forklare Joh. 17. Elektrisiteten i møtelokale er i møtelokalet, men også i generatorene. Den er på begge steder samtidig. Det er ikke to forskjellige elektrisiteter, men en. På samme måte er det, ifølge Lee, med Gud. Gud har to "ender"; i den ene enden, i himmelen, er Han Faderen, i den andre enden, på jorden, er Han Sønnen. Han er både den som ber og som lytter samtidig. Det er ikke snakk om to guder, men forskjellige

sider av Gud. Gud er tre-i-en: "Ordet var Gud" og en-i-tre: "Ordet var hos Gud" (Joh. 1,1) (Lee 1973: 26-30).

2) Sønnen er Ånden

Lee hevder også at det er en bibelsk sannhet at Sønnen er Den Hellige Ånd. I 1. Korinterbrev 15, 45b står det at "Den siste Adam ble en livgivende ånd". Lee forklarer at den siste Adam er den inkarnerte Jesus Kristus, og den livgivende ånd er Den Hellige Ånd. Etter at Jesus døde og oppstod, ble han til den livgivende ånd. Derfor mener Lee at Den Hellige Ånd er Jesus, og Jesus er Ånden (Lee 1993: 11-12).

I 2. Korinterbrev 3,17 står det: "Men Herren er Ånden". Lee forklarer at "Herren" betyr Jesus, og "Ånden" er Den Hellige Ånd. Derfor vil dette verset også underbygge "sannheten" om at Jesus er Den Hellige Ånd (Lee 1993: 11-12). "To say that the Lord Jesus is the Spirit is absolutely scriptural!" (Lee 1976: 15).

Lee begrunner sitt standpunkt med å henvise til Darbys *New Translation* av Bibelen. Her har Darby plassert versene 7-16 i 2. Korinterbrev i parentes, og indikerer at vers 17 følger direkte etter vers 6. I siste del av dette verset står det "...men Ånden gjør levende." Lee forstår dette dithen at "Ånden" i vers 6, er den samme "Ånden" i vers 17, nemlig Den Hellige Ånd. Dette beviser, i følge Lee, at også Darby anså Jesus som Den Hellige Ånd. Derfor hevder Lee at De Lokale Menighetene ikke er de eneste som ser at Kristus i dag er "den livgivende Ånd". For det kan ikke være en annen "livgivende Ånd" i tillegg til Den Hellige Ånd, mener Lee (Lee 1973: 18-26).

Fader, Sønn og Ånd er én Gud. Dersom man fokuserer for mye på de tre personene i guddommen, vil dette, etter Lees oppfatning, føre til triteisme (Lee 1976: 15-16).

Lee kaller Kristus for "Den alt-omfattende Kristus" (The all-inclusive Christ), på grunn av at Sønnen "omfatter" både Gud, Skaperen, Faderen, Sønnen, Ånden og mennesket (Lee 1976: 20).

"Throughout all the ages of the past nineteen centuries, He has been missed, misunderstood, wrongly taught, and subtly twisted and interpreted by the heresiarchs (the founders of heresies), who include Cerinthus, the Gnostics, and the Docetists in the first century, the Nestorians in the fifth century, the demonic Catholicism in the past thirteen centuries, the so-called higher critics in the past two and a half centuries, and the present modernists.....Although Protestantism teaches Christ fundamentally, their teaching concerning Christ is inadequate, full of defects, not perfect, and not complete.....the truth concerning the all-inclusive Christ of God needs a drastic recovery in many aspects" (Lee 1993: 15).

Lee beskriver her hvordan Kristus har blitt feiltolket av både vranglærere, den katolske kirke og protestantismen, og at det er et behov for å "gjenopprette sannheten". Det er nødvendig å se "den altomfattende Kristus" som Den som har fortrinn i alle ting, som fyller alt i alle, som er den sentrale og universelle i Guds plan.

Lee kaller Ånden for "Den fullendte Ånd (consummated Spirit)". Dette betyr at Ånden har gjennomgått en prosess, og ble til sist "Den fullendte, alt-omfattende og sammensatte Ånd". Det som, etter Lee's mening, har blitt neglisjert angående Den Hellige Ånd av nesten alle teologer, er tre viktige punkt:

1. Guds Ånd blir sammenlignet med en sammensatt salvingsolje (2. Mos. 30, 23-25), der de ulike krydderne er et bilde på at Den Hellige Ånd (oljen) inneholder Kristi guddommelighet, Kristi menneskelighet, Kristi død og oppstandelse og den guddommelige treenighet (myrra, kanel, sukkerrør osv).
2. Ånden ble ikke gitt før etter Jesu oppstandelse (Joh. 7,39 + 1. Kor. 15,45), Lee ønsker å tydeliggjøre at Ånden enda ikke hadde "gjenomgått prosessen til å bli den livgivende Ånd" før oppstandelsen.
3. Ånden blir regnet for å være de syv Guds ånder omtalt i Johannes Åpenbaring 1,4. 4,5 og 5,6. Guds Ånd ble, i følge Lee, til de syv Ånder, det vil si "den syvfoldige forsterkede Ånd" (the sevenfold intensified Spirit) (Lee 1993: 16-18).

Den Nikenske trosbekjennelse omhandler treenigheten og Kristi person, men er ufullkommen, etter Lees mening, på grunn av at den mangler punktet om "de syv ånder" og "den livgivende Ånd" (Lee 1996: 58-59).

f) Den treenige Gud i oss

"God is for our experience and enjoyment. God as a Trinity...is for the dispensing of Himself into us to be our life and our everything (Lee 1976: 17)," skriver Lee. Guds hensikt og plan er å utdele seg i de troende, slik at de kan uttrykke Gud på jorden. Siden Gud er Ånd (Joh. 4,24), er det Ånd han utdeler i mennesket. Dette utføres ved treenigheten, og dette er også hensikten med at Gud er tre. Gud er kilden, Kristus er Gud's uttrykk, og Den Hellige Ånd overfører Gud i Kristus inn i mennesket. Treenighetens tre personer er tre suksessive steg i prosessen ved Gud's plan (Gud's økonomi) (Lee 1968: 7-15). Som Faderen, kan ikke Gud "bo" i den troende. Men ved at Kristus døde, oppstod, og ble til en livgivende Ånd, kan mennesket inneholde den treenige Gud som Ånden. Den troendes ånd har fått en ny substans eller essens i tillegg (Lee 1968: 45-50, 70): "When the Holy Spirit, based upon the redeeming work of Christ, came into us...a new substance has been added into our spirit. This new additional new substance or essence is Christ Himself (Lee 1968: 70)."

Lee skriver også i *Life-study of Job* at det troende mennesket er en del av Gud:

Seeing God equals gaining God (Matt 5:8). To gain God is to receive God in His element, and in His nature. Eventually, this not only makes us one with God--it even makes us part of God.... To be made a part of God—to be constituted with God in His life and nature, is more than being one with God. We see God that we may be constituted with God, yet we do not have any share in the Godhead (<http://thebereans.net/cor-theosis.shtml>). Lee sitert av The Bereans. Apologetics Research Ministry.

Den Gud som "bor" i de kristne, er i følge Lee, treenig. Det vil si at Fader, Sønn og Ånd er i oss (Lee 1993: 12-13). Ut ifra ulike bibelvers som "...alles Far, Han som er...i dere alle"(Ef. 4,6), "Kristus i dere"(Kol. 1,27) og "sannhetens Ånd...skal være i dere" (Joh. 14,17), dokumenterer Lee Faderens, Sønnens og Åndens eksistens i de troende. Han forklarer hvordan de tre personene i guddommen kan være iboende i mennesket, ved at Faderen er i Sønnen, Sønnen er Ånden (Lee 1973: 32). "Therefore, as long as we have the Spirit, we have the Son and the Father too" (Lee 1973: 32).

Også i Menighetens sanger, kalt hymner, kommer identifikasjonen mellom de tre personene til uttrykk. Her referert fra Hymne 12, vers 5:

Og Du som Ånden i Din Sønn
Helt sammenblandet er.
I fellesskapet salver Du oss,
Forøker deg mer og mer (Hymner 2006, LSM).

Mennesket er tredelt (tripartite). Med dette ordet mener Lee at mennesket består av tre deler: ånd, sjel og kropp. Mennesket er et kar eller en beholder for Gud, og menneskets ånd er skapt for å være en mottaker for den treenige Gud, det vil si Ånden. Lee sammenligner menneskets ånd med en åndelig mage. På samme måte som magen er beholderen for maten, og stedet hvor maten blir tatt opp og fordøyd, er menneskets ånd stedet hvor Den Hellige Ånd er. Derfor mener Lee at det er viktig å "spise og drikke Kristus" hver dag, det vil si blant annet gjennom nattverden, bibellesning og bønn (Lee 1996: 8, 54-55). Lee viser til Johannes evangelium 4,24 der det står at "Gud er Ånd, og de som tilber Ham, må tilbe i ånd..." Det betyr at mennesket har et "organ" hvor det kan tilbe, kontakte, kommunisere, motta og inneholde Gud (Lee: 1989: 29).

Siden Ånden er i de troendes ånd, "Herren Jesus Kristus være med din ånd!" (2. Tim. 4,22) og "Men den som er forenet med Herren, er én ånd med Ham", er det her vi må henvende oss hvis vi skal erfare Gud, sier Lee. I menneskets ånd er menneskets ånd blandet (mingled) med Den Hellige Ånd (Lee 1973: 34-36). Denne sangen, som er hentet fra Menighetens sangbok, beskriver dette.

Denne sangen er hentet bakerst i Menighetens sangbok. Derfor heter den "Supplement" nr.1, vers 4:

Mennesket og Gud er ett nå,

Sammenføyd vi er i Ånden.

Her vi blir helt blandet sammen,

En organisk enhet blir.

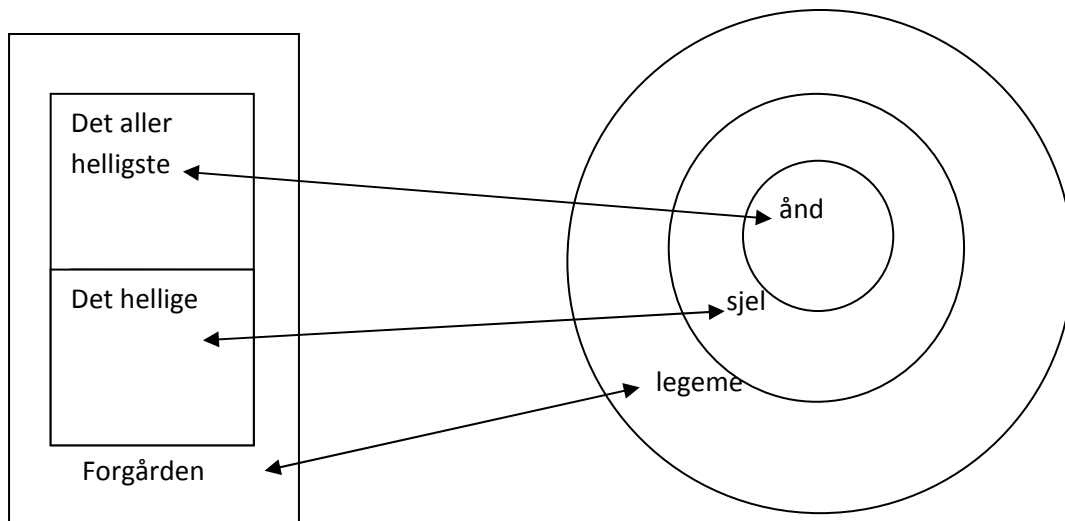
Denne tidsalderens visjon,

Dagliglivet vårt vil styre.

Slik at Herren får Sin Kropp

Som skinner som den hellige stad (Hymner 2006, LSM)

Lee viser ved en illustrasjon at menneskets tre deler: kropp, sjel og ånd kan sammenlignes med Guds tempel i Det Gamle Testamentet: forgården, det hellige og det aller helligste. Menneskets ånd sammenlignes med det aller helligste. På samme måte som ypperstepresten stod i Guds nærvær i det aller helligste, er menneskets ånd det nåværende aller helligste stedet hvor Gud "bor".

(Lee 1968: 30)

Menneskets sjel symboliseres ved det midterste rommet i tempelet, det hellige, og Forgården er et bilde på kroppen. Lee mener at menneskets ånd er omkapslet av sjelen. Derfor er det viktig, og helt nødvendig å skjelne mellom ånden og sjelen, for å komme i kontakt med den treenige Gud i menneskets ånd: "This triune God in the one Spirit has taken our spirit as His residence and His dwelling place. So we must learn to discern our spirit from our soul...so that we may fellowship with this indwelling One. Let Him take over and possess you (Lee 1968: 34)."

3.3.5 Drøfting av synet på Gud

Opp igjennom historien har Witness Lees bøker og De Lokale Menighetenes lære blitt oppfattet som kontroversielle, særlig på grunn av den læren de har om treenigheten. Mange mener Lee fremfører et modalistisk syn på Gud, noen hevder Lee forkynner triteisme, og andre fastholder at Lee og Menighetene har en trinitarisk lære om Gud. Derfor vil jeg drøfte hvorvidt Menigheten forfekter et trinitarisk syn på Gud eller ikke, og hvor de eventuelle avvikene ligger.

Witness Lee og De Lokale Menighetene har i liten grad blitt anklaget for å ha et triteistisk syn på Gud. Lee har derimot hevdet at andre som tolker Jesaja 9,6, 1. Korinterbrev 15,45 og 2. Korinterbrev 3,17 annerledes enn han, står i fare for å ende opp i triteisme (Lee 1976: 22, 28-29,31-32):

The critics twist these verses because they are still under the influence of traditional teachings...Who is heretical –we who say that according to Isaiah 9,6 the Son is the Father and according to 1 Corinthians 15,25 and 2 Corinthians 3,7 the Lord Jesus today is the Life-giving Spirit, or those who have two divine Fathers and two lifegiving Spirits? (Lee 1976: 31).

By denying the fact that the Son is the Father and that the Lord is the Spirit, our critics spontaneously fall into the danger of being tritheistic (Lee 1976: 32).

På den ene siden hevder Witness Lee at det han og Menigheten har oppdaget vedrørende Fader, Sønn og Ånd, er det få andre i kristenheten som har forstått – snarere misforstått og feiltolket. På den andre siden mener Lee at Menigheten har en forståelse av læren om Gud som er teologisk riktig, på lik linje med kristenheten. Hva tror Lee Og De Lokale Menighetene i forhold til læren om Gud? Og er deres forståelse "den samme" som "felleskristen lære", eller eksisterer det avvik her? Stemmer det at De Lokale Menigheter har et modalistisk syn på treenigheten, slik som flere hevder?

I nærmest alle bøkene utgitt av Living Stream Ministries som omhandler treenigheten, er det tre bibelvers som går igjen. Disse versene danner tyngdepunktene for Menighetens oppfatning av Gud. Derfor vil jeg drøfte Menighetens forståelse av disse tre bibelversene opp imot fortolkninger som er "vanlige" i kristenheten, for å se om det er eventuelle forskjeller og avvik. Før jeg tar for meg de tre bibelversene, vil jeg drøfte Menighetens forståelsen av Gud som én og tre, treenighetens guddommelighet og evighet, og treenighetens sameksistens, gjensidige iboethet og forskjellighet. Etter behandlingen av de tre bibelversene, følger et kapittel om den treenige Gud i oss.

a) Gud er én og tre

Det er ingen tvil om at Lee og Menighetene forkynner monoteisme. De fastholder at Gud er én Gud, ikke tre guder. Lee bruker argumentet om at ordet for Gud, *Elohim*, står i flertall, og at dette er tegn på at Gud er tre. Alle hebraiske ord som ender på –im er flertallsord, men det er ikke utbredt å tolke *Elohim* i betydning av Guds treenighet.²³

Lee forsøker å forklare hvordan Gud er tre: Fader, Sønn og Ånd, og hvordan disse forholder seg til hverandre. Det er usikkert om Lee forstår begrepet "person" annerledes enn resten av kristenheten. Han er ikke konsekvent ved bruk av ordet "person". Noen ganger snakker han om at Gud er tre personer, mens andre ganger sier han at Gud er bare én person. Eksempler på dette er "The Father, the Son, and the Spirit...are one God, one reality, one person" og "...this person is the Triune God" (Lee 1996: 48, 65), hvor Lee beskriver Gud som én person. I blant annet *Concerning the triune God*, omtaler Lee Gud som tre personer: "the Father, the Son, and the Spirit are the three persons of the one God" (Lee 1973: 10). Det at Lee omtaler Gud som én person, gjør han antagelig fordi han vil unngå å "dele opp" Gud, og omtale de tre i guddommen som tre adskilte guder.

Dessuten kaller Lee både Sønnen og Ånden for "den treenige Gud". "Jesus, the triune God" og "the life-giving Spirit, who is the consummated Triune God" (Lee 1996: 90). Den treenige Gud består av Fader, Sønn og Ånd. Det virker derfor ulogisk å kalle personene enkeltvis for "den treenige Gud". Det ser ut til at Lee er inkonsekvent når han har benytter begrepene "person" og "substans" fra oldkirken. Det er også en mulighet for at Lee tillegger begrepene et annet innhold enn det som regnes for "vanlig" praksis. Dette kan bety at Lee og Menighetene har et avvikende syn på treenigheten, eller i beste fall, at det har oppstått misforståelser og feiltolkninger som en følge av inkonsistent litteratur.

b) Alle tre er Gud og evige

Lee fastholder at både Fader, Sønn og Ånd er Gud og evige. Dette er helt i tråd med de felleskristne trosbekjennelsene. Spørsmålet blir om Lee anser Gud som én eller tre personer. Flere steder i litteraturen kan det se ut som om Lee mener at Faderen ble til Jesus Kristus, og Kristus ble til Ånden. Dessuten snakker han om at Gud har gjennomgått en prosess. Er ikke Gud uforanderlig? Den Nikenske trosbekjennelsen tar et oppgjør mot påstander om at Guds Sønn har vært eller er utsatt for forandringer. Dette blir viktig å betone i forhold til Lees tale om "prosessen i Gud".

Eller er det slik at denne måten å snakke på, bunner i at Lee kommer fra en annen kontekst, sosial bakgrunn, og derfor ordlegger seg og tenker annerledes enn mennesker i vesten? Er det slik at vi i vesten av den grunn misforstår og feiltolker det Lee skriver? Lee døde i 1997, så i dag består "lederteamet" i forlaget Living Stream Ministries hovedsakelig av

²³ I følge samtale med førsteamanuensis Årstein Justnes på Universitetet i Agder, 5.3.09.

amerikanere. I dag utgir de fortsatt i hovedsak bare Nee og Lees bøker, og de hevder selv at de ikke har avveket fra Lees forkynnelse. Dersom dette stemmer, er det sannsynlig at Lee ikke har blitt misforstått av kulturelle årsaker.

c) Treenighetens sameksistens, gjensidig iboehet og forskjellighet

Lee mener at Fader, Sønn og Ånd lever samtidig fra evighet til evighet, og at disse har en innbyrdes forbindelse. Lee forklarer at Faderen "bor" i Sønnen og Ånden, Sønnen "bor" i Ånden og Faderen, og Ånden "bor" i Faderen og Sønnen. Treenighetens sameksistens og personenes forening er i tråd med "felleskristen lære". Spørsmålet blir om personenes iboehet blir vektlagt i så stor grad at dette går ut over hver av personenes særegenhet. Selv om ikke Fader, Sønn og Ånd er tre adskilte guder, må man forhindre at de tre blir helt smeltet sammen også. Derfor kan det være interessant å gå litt dypere i Lees tolkning av tre bibelvers som han regner for særlig viktige i forhold til synet på treenigheten.

d) Jesaja 9,6

For et barn er oss født, en Sønn er oss gitt. Herredømmet er lagt på Hans skulder.
Hans navn skal kalles Under, Rådgiver, Mektig Gud, Evig Far og Fredsfyrste.

Dette bibelverset er ett av de viktigste for Lee og Menigheten. Lee legger særlig vekt på den delen av verset som lyder: "Evig Far". Han mener at det her er snakk om Messias, altså Sønnen, som skal kalles "Evig Far", og tolker dette dit hen at Sønnen er Faderen. Hvordan blir dette bibelverset forstått av kristenheten? Og er det samsvar mellom disse tolkningene?

Danske Knud Jeppesen skriver i *Jesajas bog fortolket* at en vanlig skikk i Egypt og Midtøsten, som gikk ut på at konger som skulle innsettes, fikk ett eller flere nye navn eller titler – "kongeprotokollen". Jeppesen tenker seg at det er noe lignende som er skildret i Jesaja 9,6. Navnene viser til fremragende menneskelige egenskaper som skal til for å være en god konge: Underfull rådgiver og fredsfyrste. Denne kongen tillegges også guddommelige egenskaper som "Veldig Gud og "Evig Far". Kongen ble likestilt med Gud, og skulle være en far for sitt folk – "landsfader". Han sier videre at det er ingen tvil om at de første kristne og den senere kirke oppfattet dette verset som oppfylt da Jesus ble født. Det er mulig at Gabriels ord til Maria i Lukas 1,32-33 spiller på Jesajas profeti (Jeppesen 1988: 97-98)(Kartveit 2000: 270-271).

J. Barton forklarer i *Isaiah 1-39* at Jesajaboken er den viktigste av de profetiske skriftene for kristne som søker "messianske" profetier. Jødene har kritisert dette. Tradisjonell jødisk tolkning av Jesaja 9,6, er at kongen det er snakk om her, var Hiskia (Hezekiah) eller en annen aktuell konge (Barton 1995: 65, 79, 115). Denne tolkningen er interessant, men faller utenom "kristen lære", siden det er jødedommens fortolkning av verset.

Seierstad skriver i sin fortolkning i *Forelesninger over kap. 6-12 i Jesajaboken*, at det dreier seg ikke om navn Messias fikk ved fødselen eller ærespredikater som han fikk ved tronstigningen. Det er en tydelig relasjon mellom gangen i frelsesverket og de navnene han får. Frelsesverket åpenbarer hans vesen og egenskaper etter hvert som det skrider frem. Seierstad forteller også at øvrighetspersoner og kongen kunne kalles "Elohim"²⁴, fordi de representerte Guds styrevelde og utførte et gudgitt oppdrag. "Evig Far", eller "evighetens Far" som han mener er mer riktig, sikter mot Messias som omsorgsfull forsørger for sitt folk (Seierstad 1957: 84-86). "I en slik far-tittel ligger betydningen av den omsorgsfulle forvalter og utdeler av godene i husholdningen, her: frelsesgodene og signingsgavene i Guds husholdning (Seierstad 1957: 86)."

Professor Hallvard Hagelia ved Ansgar Teologiske Høgskole bekrefter det som Seierstad, Jeppesen og Barton er inne på:

Her er vi mitt inne i den gammeltestamentlige kongeideologi, som i høy grad var fellesgods i det gamle Midtøsten. Kongen på Sion i Jerusalem ble betraktet som "Guds sønn", trolig ikke i betydningen opptatt direkte i den himmelske rådsforsamling (jf. 1 Kong 22,19), men i betydningen adoptert av Gud, som Guds representant på den jordiske kongetrone på Sion. Det vil si at han var elevvert over det rent menneskelige til en mellomposisjon mellom Gud og mennesker. Gud var den egentlige konge, men kongen på Sion var hans vasall. De karakteristikkene vi finner i Jes 9,6 er med andre ord karakteristikkene av kongen på Sion som Guds representant på jorden.²⁵

Noe lignende til det Seierstad skrev står også i Studieutgaven til Bibelen Guds ord. I fotnotene til Jesaja 9,6 står det at "Evig Far" uttrykker Kristi faderlige omsorg. Navnet kommer ikke i konflikt med den første personen i treenigheten. Det står videre at "evig" også kan bety "til stede overalt". "Messias har de egenskapene som uttrykker både evighet og evig tilstedeværelse mens han hersker på Davids trone og i de forløstes hjerter (Bibelen Guds ord 2007: n.9,6)."

Messias eller Guds Sønn blir av disse forfatterne beskrevet som "Evig Far" i betydning av hans egenskaper. Vi ser også at det var vanlig at konger og øvrighetspersoner ble kalt "Gud", på grunn av at folket mente de var innsatt av Gud. Selv om de ble kalt "Elohim", betyr ikke dette at de var Gud. Lee tolker det slik at siden Sønnen blir kalt "Evig Far", må dette bety at han er det, det vil si Faderen. Jeg tror det er mest sannsynlig at navnene barnet i Jesaja 9,6 ble kalt ved, antyder egenskapene hans og frelsesverket. Dette barnet er av samme vesen som Faderen, han er gud, er fra evighet av, og han har omsorg for menneskene. Jeg mener at måten Witness Lee tolker dette bibelverset på, kan føre til en sammenblanding av Faderen og Sønnen.

²⁴ Hebraisk navn på Gud.

²⁵ Mail fra Hallvard Hagelia, 13.02.09.

Faderen og Sønnen er to forskjellige personer i guddommen, men som er nært knyttet til hverandre. I Johannes 10, 30 står det at Jesus og Faderen er ett. Selv om personene i treenigheten "bor gjensidig i hverandre", er det også nødvendig å betone personenes forskjellighet. Treenighets-illustrasjonen tidligere i kapitlet viser at alle de tre personene er Gud, men at personene er forskjellige. Som det står: Sønnen er ikke Faderen. Dersom distinksjonen mellom Fader og Sønn skal opprettholdes, er det uheldig å tolke det slik at Sønnen er Faderen. Derfor er det ikke samsvar mellom Lee og Menighetens tolkning, og "felleskristen" forståelse av verset.

Lee selv innrømmer at hans forståelse av dette verset er annerledes enn den allmenne oppfatningen. Han mener at mange i kristenheten holder seg til den tradisjonelle oppfatningen på grunn av menneskefrykt (Lee u.å 4: kap 68): "Certain ones who oppose us have admitted that the Son is called the Father in Isaiah 9:6, but they would not say this because of tradition. Others may follow tradition, but we care only for the Bible, the pure Word of God (Lee u.å 4: kap 68)."

e) 1.Korinter 15,45

Og slik er det skrevet: *Det første mennesket, Adam, ble en levende sjel. Den siste Adam ble en livgivende ånd.*

Dette er det andre bibelverset som Lee og Menigheten oppfatter som relevant i forhold til læren om Gud. Det er spesielt siste del av verset som blir ofte sitert i litteraturen som omhandler den treenige Gud. Lee forstår dette verset dit hen at "Den siste Adam" betyr den inkarnerte Jesus Kristus, og "den livgivende ånd" er Den Hellige Ånd. Lee hevder at det ikke kan være en annen livgivende ånd utenom Den Hellige Ånd. Den inkarnerte Kristus gjennomgikk korsfestelse, død og oppstandelse for å bli til den livgivende ånd. Derfor mener han at det er tydelig at Jesus er Den Hellige Ånd (Lee 1973: 22)(The Editorial Section LSM, Lee: 76 n. 17,2). Samsvarer denne tolkningen med den "felleskristne" tolkningen, eller vil det være avvik her?

Lee skriver i *Life-Study of 1 Corinthians* at Jesu sjelelige kropp ble en åndelig kropp ved oppstandelsen. Nå er han den livgivende ånd, det vil si Den Hellige Ånd, med en åndelig kropp, klar til å bli mottatt av de troende:

First Corinthians 15:45 is a great verse. To repeat, this verse implies the old creation with the soul as the center and the new creation with the Spirit as the center. This Spirit is nothing less than Christ, the Triune God. Actually, the life-giving Spirit is the processed Triune God. God has passed through the process of incarnation, crucifixion, and resurrection (Lee u.å 4: kap. 68).

Erling Danbolt skriver i *Første Korinterbrev* at Paulus har hentet første del av verset fra 1. Mosebok 2,7, og deretter legger Paulus til at den siste Adam ble en livgivende ånd. Danbolt mener at Paulus her parallelliserer Adam og Kristus som hodet for hver sin slekt. Adam og hele menneskeheten har kun det psykiske, sjelelige legemet, mens den siste Adam, Kristus, "blev til en levendegørende Ånd og fikk det åndelige legeme" (Danbolt 1991: 360). Da Jesus levde på jorden bar også han det psykiske legemet, som han fikk ved fødselen. Men ved oppstandelsen fikk han, som den siste Adam, et åndelig legeme. Han gir alle som tilhører ham, del i oppstandelsen, så de får det åndelige legemet. Som følge av Adams fall, dør alle mennesker fordi de nedstammer fra ham. På samme måte skal alle levendegjøres i Kristus. Danbolt forklarer at oppstandelseslegemet, et åndelig legeme, ikke består av ånd, men er behersket av Ånden. På samme måte er det jordiske legemet behersket av psyken, av vårt menneskelige sjelsliv (Danbolt 1991: 360, 346).

James Dunn skriver også om den naturlige, fysiske kroppen i dette livet, og oppstandelsens åndelige kropp. Han mener at Paulus brukte disse begrepene som et forsøk på å gjenuttrykke den jødiske forståelsen av eksistens. Det vil si en alltid legemliggjort eksistens (Dunn 1999: 40).

I studiebibelen *Guds Ord* står det i fotnoten til 1. Korinterbrev 15,45, at Kristi oppstandelseskropp antyder hva slags kropp de oppstandne troende vil ha. Den oppstandne Kristus er, som en livgivende ånd, kilden til den nye skapningen, slik Adam var for den gamle skapningen.

Det kan se ut til at Lee, i likhet med Dunn, Danbolt og studiebibelen, til en viss grad er enig i at Jesus hadde en naturlig eller sjelelig kropp, slik som den første Adam. Og at den siste Adam fikk en åndelig kropp i oppstandelsen. Det som skiller Lee fra "felleskristen tro" er at Lee i tillegg påstår at "den livgivende ånden" er Den Hellige Ånd, og at kristenheten ellers har tatt feil når de ikke anerkjenner dette. "Do our opposers believe that there are two Spirits who give life, the Holy Spirit and the life-giving Spirit?", spør han, fordi han mener kristenheten tilnærmet lærer om to "Ånder" (Lee u.å 4: Kap. 68).

Dunn og Danbolt skriver ingenting om at "den livgivende ånden" betyr Den Hellige Ånd. Danbolt mener at det åndelige legemet ikke består av ånd, men er behersket av Ånden, på samme måte som den jordiske kroppen er behersket av psyken eller sjelslivet. Derfor mener jeg at Lee har en litt annen tolkning av 1. Korinterbrev 15,45 enn det som er vanlig blant kristne. Lee er også tydelig på at han forstår dette skriftstedet annerledes enn "dem som er opptatt av å følge tradisjoner" (Lee u.å 4: kap. 68).

Selv om det står at Jesus ble en livgivende ånd, mener jeg det er ulogisk å antyde at dette betyr at Jesus ble til Ånden. Dette betyr heller ikke, som Lee hevder, at det er rimelig ut i fra denne teksten å tro på to Helligånder. Dessuten kan det virke som om Lee kun har lest siste del av vers 45, og trukket sin konklusjon uten å se verset i sammenheng med resten av konteksten. På samme måte som med Jesaja 9,6, vil jeg også i forhold til 1 Korinter 15,45

trekke frem forskjellene ved personene i guddommen. Jesus må ikke forveksles med verken Faderen eller Ånden, men er en egen person. Samtidig er det også riktig å betone guddommens udelelighet. Illustrasjonen over treenigheten tidligere i kapitlet, viser at alle personene i guddommen er Gud, men at Sønnen ikke er Ånden.

f) 2. Korinter 3,17

Men Herren er Ånden. Og der Herrens Ånd er, der er det frihet.

Dette er det tredje bibelverset som er spesielt viktig for Lee og Menigheten i forhold til synet på Gud. Det er helst første del av vers 17 som Lee legger vekt på: Herren er Ånden. Han mener at med "Herren" menes Jesus, og Ånden, i likhet med 1. Korinter 15,24, betyr Den Hellige Ånd. Derfor forstår Lee dette verset dit hen at Jesus, eller Sønnen er Den Hellige Ånd. Hvordan samsvarer Lees tolkning av vers 17 med tradisjonell forståelse? Er tolkningene tilsvarende like, eller eksisterer det også her variasjoner.

Hans Kvalbein skriver i sin *Fortolkning til annet Korintierbrev* at Paulus kaller jødernes hellige skrift for den gamle pakt, og at israelittene har et tildekket hjerte som hindrer dem i å se den nye pakt med Jesus Kristus. Vers 17 stiller opp et alternativ til jødernes forherdelse som den kristne menighet bygger på. Kvalbein mener det er lite trolig at "Herren" i denne sammenheng viser til Faderen. Kontrasten til den gamle pakten gjør et det er mer rimelig at det henviser til Jesus Kristus, den nye pakts Herre. Kvalbein formidler videre at "Herren er Ånden", ikke betyr at det er total identitet mellom Jesus og Ånden. Ellers ville det ikke straks etterpå være tale om Herrens Ånd, mener Kvalbein. I stedet er det mer sannsynlig at dette er en sterk understrekning av samhörigheten mellom Jesus og Den Hellige Ånd. Derfor sier Kvalbein at jødene kan lese Bibelen uten å forstå den, nettopp fordi de ikke anerkjenner Jesus, og dermed ikke har Ånden som åpenbarer ordet (Kvalbein 1973: 44-46).

Peter V. Legarth fremstiller noen mulige tolkninger av første del av vers 17 i *Andet Korintherbrev*. Han mener at når det står at "Herren er Ånden", skal dette neppe forstås som en identifisering mellom Herren og Ånden, da Paulus i siste del av vers 17 skiller mellom Herren og Ånden når han snakker om "Herrens Ånd". En tolkning kan være at Paulus søker å forklare sin henvisning til 2. Mosebok 34,34, der Moses tar bort dekket for ansiktet da han talte til Herren. Den "Herren" som Moses møtte i Åpenbaringsteltet, betegnet Ånden. På samme måte som Moses, møter de troende Ånden i dag.

En annen forståelse, skriver Legarth, er at "Ånden" karakteriserer måten Gud eksisterer på, "Herrens åndelige væren". Herren er tilstede i menigheten som en kraft, som Ånden, ikke som en person, men en funksjon. Ånden er den guddommelige kraften som Kristus virker gjennom.

En tredje fortolkning av vers 17 er at Paulus refererer til den oppstandne Kristus, og identifiserer han med Ånden. Menigheten har opplevd fellesskapet med Kristus som et felleskap med Ånden. Den levende Kristus er Ånden. Legarth selv foretrekker tolkningen der Paulus i en parentes kommenterer henvisningen til GT (Legarth 2004: 138-139).

Isaac I. Friesen formidler at 2. Korinter 3,17 blir oppfattet som vanskelig av flere eksegeter. Derfor mener han det er nødvendig å se på ordenes betydning. "Herren" er sannsynligvis Jesus Kristus, siden de forutgående versene viser at sløret blir fjernet ved Kristus. Friesen hevder Paulus bruker "Kristus" og "Herren" synonymt. Hvem eller hva er "Ånden" i vers 17? Paulus bruker ordet "pneûma", som er en oversettelse av det hebraiske ordet "ruach", som betyr ånde/pust, vind eller ånd. Dette ordet betyr Guds skapende kraft, som ble manifestert ved skapelsen, men også ved skapelsen av menneskets liv. Ordet innebærer også en moralsk kraft i menneskets åndelige liv. Ånden er en kraft som setter ting i bevegelse, som lever og som gir liv. Denne Ånd opererer i Bibelen under navn som blant annet bønnens Ånd, troens Ånd, nådens Ånd, sannhetens Ånd, visdommens Ånd.

Friesen forklarer at Paulus ønsker å få frem at Kristus og Ånden er ett. Felleskap med Jesus er felleskap med Ånden, eller formidlet ved Ånden. Ånden bringer Kristus til jorden igjen. Ånden bygger bro mellom transcens og immanens, og han er forbindelsesleddet mellom Kristus og den troende. "Pneûma" er et begrep som refererer til funksjon, og som Kristi tilstedeværelse uttrykkes ved: "Pneûma is therefore, not someting static, but expresses the dynamic presence and power of the exhalted Lord in his church (Friesen 1971: 73)."

Friesen sier at siden det er snakk om "Herren" som en person, er det muligens naturlig å se "Ånden" som personlig. Ånden tilhører både Faderen og Sønnen, samtidig som han er en egen person. Dette betyr ikke at identifiseringen mellom Kristus og Ånden skal gå så langt at de ikke lenger kan skjernes fra hverandre. Det er heller ikke slik at alle uttrykk som henviser til Herren, likegodt kan vise til Ånden eller omvendt. Ellers hadde jo ikke Paulus i andre del av vers 17 holdt dem fra hverandre igjen, ved "Herrens Ånd" (Friesen 1971: 67-75).

Ut ifra dette materialet kan vi se at det eksisterer flere tolkninger omkring vers 17. En av tolkningene som Legarth trekker frem, ligner Lees tolkning. Det at menigheten opplever fellesskapet med Kristus som fellesskapet med Ånden, har likhetstrekk med slik Lee oppfatter at Jesus er Ånden. Legarth selv foretrekker ikke denne tolkningen. Han tenker på Paulus assosiasjon til 2. Mos. 34, 34, der den "Herren" Moses møtte, var "Ånden", den samme som de troende møter i dag. Her blir ikke "Herren" forstått som verken Faderen eller Sønnen, men at Gud åpenbarte seg som Ånden.

Kvalbein, Legarth og Friesen, er enige med Lee om at "Herren" må bety Jesus Kristus, og Kvalbein og Friesen samstemmer i at "Ånden" er ensbetydende med Den Hellige Ånd. Men de har ikke den samme oppfatning som Lee i at Kristus og Ånden er identiske, slik som sitatet nedenfor antyder.

The Lord of verse 16 is the Spirit,...which giveth life, verse 6, meaning, 'the Lord', as here spoken of, 'Christ', 'is the Spirit', is identical with the Holy Spirit:...Christ, here, is the Spirit of Christ" (Alford). "All that transforming and indwelling Spirit is Christ Himself. 'The Lord is the Spirit'" (Williston Walker).

The Spirit of the Lord is actually one with the Lord. Where the Spirit of the Lord is means where the Spirit, the Lord, is (Lee u.å 5: kap. 8).

Også i forhold til den andre delen av vers 17, der det er snakk om "Herrens Ånd", tolker Friesen og Kvalbein som at Paulus holder Herren og Ånden fra hverandre. Lee derimot, hevder det motsatte. Han sier at "Herrens Ånd" betyr Ånden, og Herren og Ånden er ett.

Jeg mener at Lee trekker det vel langt, når han hevder at Kristus er Ånden. Det ser ut til at han i liten grad skjeller mellom disse to. Alle de tre eksegetene ovenfor fastholder at Kristus og Ånden ikke er identiske, men forskjellige personer, samtidig som de er gjensidig iboende i hverandre. Det ser ut for meg som om Lee kan ha en sammenblanding av personene i guddommen. Også i henhold til 2. Korinterbrev 3,17, er det viktig å ha illustrasjonen av treenigheten foran seg, for at Sønnen og Ånd ikke skal smelte sammen til én person.

Det kan se ut til at Witness Lees tolkninger av disse tre bibelversene avviker fra det som oppfattes som allment i kristenheten. Hans forståelse av versene inneholder modalistiske trekk, spesielt i form av at personene i guddommen i særlig grad identifiseres med hverandre. Setninger som "Sønnen er Faderen", "Jesus ble til en livgivende Ånd" og "Jesus er Ånden", forsterker sammenblandingen. Samtidig betoner Lee i mindre grad Faderens, Sønnens og Åndens egenperson. Dette har noen like trekk til sabellianisme, en form for modalisme. Sabellius opphever forskjellene mellom personene, og identifiserer Sønnen med Faderen, og Ånden med Faderen og Sønnen. Det er mulig at De Lokale Menighetene er preget av Herrnhuterne i dette lærespørsmålet. I følge Einar Molland, identifiserer Herrnhuterne Gud og Kristus på en modalistisk måte (Molland 1961: 222-226). Siden Nee og Lee hevder at Herrnhuterne ble brukt til "Herrens gjenopprettelse", er det sannsynlig at Menighetene kan ha ført dette videre i sin forståelse av Gud.

Lee skriver at, i følge Johannes Åpenbaring 1,4 og 4,5, er "de syv ånder", som er omtalt her, Den Hellige Ånd. Videre står det i 5,6 at disse syv ånder er de syv øynene på "lammet", som betyr Sønnen. Lee resonnerer ut ifra dette at Sønnen og Ånden ikke er to forskjellige personer:

For those who claim that the Spirit is a separate Person from the Son, we would like to ask how the third Person, the Spirit, can be the eyes of the second Person, the Son. We cannot deny what the book of Revelation says concerning the seven Spirits, that the third of the Trinity is the eyes of the second. For this reason, we should not speak of Christ and the Spirit as being two separate Persons (Lee u.å 5: kap. 8).

Lee hevder at ved kirkemøtet i Nikea i år 325, var ikke Åpenbaringsboken offisielt akseptert. Dette er grunnen til at trosbekjennelsen, etter Lees oppfatning, mangler et avsnitt om "de syv ånder". Siden kristenheten er preget av den Nikenske trosbekjennelsen, mangler de derfor innsikt i at Den Hellige Ånd er Sønnens "øyne", og dermed ikke kan omtales som to personer. Dette er et punkt hvor Lee ikke er konsekvent. Han hevder på den ene siden at han ikke lære modalisme, men på den annen side sier han at Gud ikke er tre personer, som peker i retning av dette.

g) Gud i oss

Som en fortsettelse på de tre bibelversene ovenfor, trekker Lee frem et fjerde bibelvers. I Johannes 4,24 står det at "Gud er Ånd". Dette tolker Lee dit hen at Gud Fader er Ånden. Dermed er alle de tre personene i guddommen Ånden, og "bor" i de troendes ånd.

If God the Father is not the Spirit, how could He be in us, and how could we contact Him? Moreover, if God the Son is not the Spirit, how could He be in us, and how could we experience Him? Because the Father and the Son are both the Spirit, we may easily contact God and experience Christ... Because the three Persons are in one Spirit, we have the Father, the Son and the Holy Spirit within us (Lee 1968: 14).

Det kan se ut til at Fader, Sønn og Ånd er blandet sammen i Den Hellige Ånd, og at også den treenige Gud er sammenblandet med menneskets ånd. Dette er også noe som kommer til uttrykk i Menighetens sanger, ved ord som "sammenblandet" og "sammenføyd". I tillegg fremfører Lee illustrasjonen av treenigheten som en melon, som spises av mennesket. Dette kan tolkes som modalisme, Faderen ble Sønnen, Sønnen ble Ånden, og nå er Gud i mennesket. Lees melon-illustrasjonen er et tegn på at han plasserer seg selv utenfor en felleskristen forståelse av den treenige Gud.

Dette synet som Lee og De Lokale Menighetene forkynner om guddommeliggjørelse av mennesket, er et av de punktene som kristenheten i vesten har kritisert. Da Watchman Nee og Witness Lee etablerte Menigheter i Kina, møtte de motstand hovedsakelig fra vestlige misjonærer. Da Lee flyttet til USA, ble han kritisert gjennom bøker som for eksempel *The God-men* av Neil Duddy, og *The mindbenders* av Jack Sparks, begge utgitt i 1977. Lee og disse forfatterne endte opp i en rettssak som Lee vant grunnet æreskrenkelse.

Det ser ut til at Lee og Menighetene har opplevd møtt skarp kritikk fra protestantisk og katolsk hold. Hvorfor er dette tilfelle? Er det fordi Lee forkynner vranglære, som noen hevder, eller er det på grunn av at Nee og Lee har plukket opp elementer fra østlig teologi, nærmere bestemt punktet "theosis" eller menneskets guddommeliggjørelse? Har Nee og Lee samme forståelse av dette begrepet som de ortodokse kristne?

For østkirken har bibelvers som "Dere er guder" vært viktig. F. LeRon Shults som har skrevet om dette i boka *Transforming spirituality*, mener at guddommeliggjørelse ikke er noe som ender med en absorbering av mennesket inn i den guddommelige essens, men å komme inn i den treenige Guds dynamiske liv (Shults/Sandage 2006: 85-86). Ville Lee være enig i dette? Lee skriver i *The economy of God* at når Gud kommer inn i menneskets ånd, får den troende tillagt en ny essens eller substans i sin ånd. Betyr dette at Lee trekker menneskets guddommeliggjørelse lengre enn det Shults forespeiler, og dermed muligens også lengre enn det som blir akseptert innenfor ortodoks teologi? Eller er det slik at Lee legger noe annet i begrepene "substans" og "essens"? John Ankerberg og John Weldon skriver i *Encyclopedia of cults and new religions* at Menighetens syn på de troende, er at de er en del av Gud. De skriver også at Menigheten har ortodokse og uortodokse syn på ulike lærepunkt, spissformulert i setningen: "Redemed man is part of God" (Ankerberg/Weldon 1999: 211-212).

Det som Ankerberg og Weldon skriver, blir bekreftet av Lee i *Life-study of Job*. Her skriver Lee at de troende ikke bare er ett med Gud, men er en del av Gud og hans natur. Dette kan tyde på at Lee er influert av østkirkens theosis, men at han ikke har samme forståelse av det, som de ortodokse kristne. I 1991 utgav Faith and Order, en avdeling av Kirkenes Verdensråd, et studiedokument som var utarbeidet av både ortodokse, katolikker og flere forskjellige protestanter. I dokumentet står det blant annet: "Men de ortodokse har gjort det klart at *theosis* ikke innebærer at mennesket blir guddommelig i sin natur, men at det snarere beskriver menneskets fornyelse og gjenfødelse, så vel som menneskehetens opplysning og deltakelse i det guddommelige gjennom Den Hellige Ånd (Smith-Gahrsen 1998: 228)." Det kan derfor se ut som om Lee går lengre i sin tolkning enn det som kan regnes for å være ortodoks.

Lee og Menighetenes syn på menneskets guddommeliggjørelse får også konsekvenser for synet på frelsen, og muligheten til å "falle ut" av frelsen. Mer om dette under lærepunktet "frelse".

For å forstå Menighetens treenighetsforståelse, er det også viktig å se på De Lokale Menigheters historie, og hva eller hvem de selv mener læren har blitt preget av. Historiekapitlet viste at Watchman Nee hadde mye kontakt med den engelske Barber, som han hevdet å ha lært mye av. Dessuten hadde Nee og Lee kontakt med Plymouth brødrene og Herrnhutere, og var opptatt av franske mystikere som Madame Guyon. Madame Guyon fremholdt det indre livet med Gud. Derfor kan det være blant annet fra henne Nee og Lee har hentet sin forståelse av Gud i mennesket fra. I denne forbindelse er det også av betydning å trekke frem at Madame Guyon sin lære ble fordømt av paven i 1687. Når Lee og Nee i stor grad har tatt opp i seg synspunkter fra Madame Guyon – som den katolske kirke slo fast var vranglære -, kan dette tale for at også deres læresystem ut fra katolsk syn blir å betrakte som vrang lære. Jeg slutter meg til en slik tankegang, da jeg mener det er

sannsynlig at de uheldige trekkene fra Madame Guyon er blitt ført videre av Nee, Lee og De Lokale Menighetene.

Bladet *Christianity Today* publiserte i mars 2007 en artikkel om Witness Lee, hvor de har tatt med følgende sitat av Lee hentet fra boka *Life Messages* 1989: "The traditional explanation of the Trinity is grossly inadequate and borders on tritheism," Lee said. "When the Spirit of God is joined with us, God is not left behind, nor does Christ remain on the throne. This is the impression Christianity gives."²⁶

Det kan se ut til at Lee her hevder at Gud er i mennesket, ikke på tronen i himmelen. Den treenige Gud "bor" i menneskets ånd. Dette kan tyde på at Lee og Menighetene fokuserer mer på den immanente Gud enn den transcendentale Gud. Et annet sitat som tydeliggjør Guds immanence fremfor Guds transcendens, er: "We may wonder whether the Lord is in the heavens waiting for the time of His coming, or is growing within us to be manifested. Actually, His being manifested from within us is His coming, and His coming is just His being manifested from within us (Lee 1996: 41)."

Lee taler om en sammenblanding av de tre personene i guddommen, og på samme måte snakker han om en sammenblanding av guddommen som Ånden og menneskets ånd. Måten Lee omtaler Gud i mennesket på, kan føre til en sammensmeltning av Gud og mennesket slik at det blir vanskelig å holde dem fra hverandre. Er den troende et menneske, en gud eller Gud? Hvordan blir det med menneskets frie vilje ved en slik blanding av Gud og mennesket? Er det mennesket eller Gud som bestemmer over den troende?

3.3.6 Konklusjon

Treenigheten er vanskelig å forklare, både for oss som lever i dag, og for kirkefedrene. Augustin beskriver det slik: "If you can get your mind around it, it cannot be God" (McGrath 2007: 244). Også Witness Lee benytter stor plass i sine bøker for å forklare treenigheten ut ifra bibelvers og illustrasjoner. Oppsummerende vil jeg vise til følgende punkter om Menighetens forståelse av Gud: monoteismen, personenes iboethet, de tre bibelversene som ligger til grunn for Lees forklaring av Gud og menneskets guddommeliggjørelse.

Lee forkynner monoteisme. Det er én Gud som er tre: Fader, Sønn og Ånd. Som regel skriver Lee at det er tre personer, men det hender at han skriver at Gud er én person. Videre mener Lee at alle tre er Gud og evige, de eksisterer på samme tid og "bor" gjensidig i hverandre (mutual indwelling). Personene i guddommen er forskjellige, men ikke adskilte. Dette ser ut til å være i samsvar med "felleskristen lære". Problemet er at det til tider ser ut til at Lee vektlegger personenes iboethet, mer enn personenes særegenhet. Dette kommer mer til uttrykk ved hans tolkninger av tre bibelvers.

²⁶ (www.christianitytoday.com/ct/2007/march/12.23.html).

Jesaja 9,6 omhandler, i følge Lee, Jesus Kristus som kalles "Evig Far", og derfor må være Faderen. Dette er en uvanlig tolkning. Det er mer vanlig å anta at "Evig Far" er et av navnene som ble gitt ved kongens innsettelse. Det var dessuten sedvane å se på kongen som "Gud", det vil si som Guds representant på jorden.

1.Korinterbrev 15,45 handler om den siste Adam som ble en livgivende ånd. Etter Lees oppfatning, betyr dette at Jesus Kristus er "den siste Adam", som ble til en livgivende ånd, noe han tolker som at Jesus ble til Den Hellige Ånd. Dette er også en avvikende fortolkning sammenlignet med flere eksegetiske verk. I likhet med andre fortolkninger, mener også Lee at Jesus fikk en åndelig kropp etter oppstandelsen, istedenfor sin tidligere "sjelelige" kropp. Lee fører dette videre, i det han hevder at Jesus ble til Den Hellige Ånd. Her vil ikke andre fortolkere være enige med Lee.

I 2. Korinterbrev 3, 17 står det at "Herren er Ånden". Lee forklarer dette med at "Herren" betyr Jesus Kristus, og med "Ånden" menes Den Hellige Ånd. Derfor er Jesus Den Hellige Ånd. Andre eksegeter vil i stor grad kunne være enig med Lee i at "Herren" antagelig viser til Jesus Kristus, og at "Ånden" betyr Den Hellige Ånd. Det som ikke er forenelig, er at det kan se ut til at Lee ser på Jesus og Ånden som nærmest identiske. Det er nødvendig å holde personene i treenigheten fra hverandre på den måten at det ikke blir en sammenblanding. I forhold til treenighets-illustrasjonen kommer det også frem at alle personene i treenigheten er Gud, men Faderen er ikke Sønnen eller Ånden, Sønnen er ikke Faderen eller Ånden, og Ånden er ikke Sønnen eller Faderen. Det er avgjørende å se de tre personene som forskjellige, men at de heller ikke er tre adskilte og individuelle personer.

Som en fortsettelse på at personene i treenigheten er blandet sammen, hevder Lee at den treenige Gud, som Ånden, "bor" i de troendes ånd. Faktisk sier han det så sterkt at mennesket får tilført en ny substans i sin ånd, og at mennesket er en del av Gud. Dermed blir mennesket et Gud-menneske. Det har vært vanlig at katolikker og protestanter har kritisert østkirkens syn på menneskets guddommeliggjørelse, eller theosis. Til tross for at østkirken vektlegger at mennesket kan bli Gud lik eller bli Gud, betyr ikke det nødvendigvis at mennesket blir absorbert inn i Guds essens. Derfor mener jeg at det kan være tilfellet at Lee har gått lenger enn også østkirkens syn på guddommeliggjørelse, slik at det muligens ikke lenger kan kalles ortodoks lære.

På den ene siden hevder Lee å stå for "bibelsk korrekt" lære, men på den andre siden mener han at kristenheten har misforstått og feiltolket treenigheten. Han sier at han er enig i den nikenske trosbekjennelsen, men at denne er mangelfull idet at den ikke omtaler Kristus som den livgivende ånd. Derfor er det sannsynlig at Lees tolkninger vil være annerledes enn "felleskristen tro og lære".

På bakgrunn av de kildene jeg har lest, ser det ut til at Lee og Menighetene heller i retning av modalisme. Lee og Menighetene har elementer av både modalisme og trinitarisme i læren, som også John Ankerberg og John Weldon skriver i *Encyclopedia of cults and new religions*.

Ankerberg og Weldon skriver også at Menigheten har ortodoks og uortodoks lære i forhold til blant annet treenigheten, Gud, Jesus og Den Hellige Ånd og synet på mennesket. Lees bruk av begreper som "person" og "substans" er inkonsekvent og motsigende, og læren er ikke blitt systematisk behandlet. Dette gjør at læren er uklar, og kan i neste omgang føre til misforståelser.

Jeg har hovedsakelig studert et utvalg av Lees bøker, og baserer min konklusjon på dem. Det er hundrevis av bøker jeg ikke har lest, og bildet kunne kanskje blitt mer nyansert ved et studie av hele Menighetens produksjon om temaet. Dessuten hadde det vært til hjelp å kunne besøkt en "eldre" Menighet, samt samtalt med medlemmene der. Hvis jeg hadde bodd i USA, ville det antagelig vært enklere å komme i kontakt med Menigheter som har vært etablert lengre, enn den Menigheten jeg har hatt tilgang til, der ingen kunne bidra med avklarende momenter til dette lærepunktet. Derfor er det en mulighet for at jeg har oversett enkelte momenter, eller beskrevet noen punkter tilstrekkelig nyansert.

Jeg gjennomførte én samtale med Sonny Young fra Stockholm. Samtalen var derimot nærmest mislykket, i og med at det var vanskelig å få svar på mine spørsmål. Young oppfordret til flere samtaler eller kommunikasjon via e-mail, men i praksis ble det med den ene samtalen, og mine spørsmål per e-post ble i liten grad besvart. Det er mulig dette har sammenheng med at han var usikker på mitt ståsted i møte med Menigheten. På grunn av min deltagende observasjonsmetode, har alle "medlemmene" vært klar over bakgrunnen for min tilstedeværelse på møtene. Dersom jeg hadde valgt å ikke tilkjennegi hvorfor jeg kom på møtene (noe som aldri var et alternativ for meg), kan det være at Young ikke hadde vært så skeptisk til meg, og dermed vært mer åpen i sine svar. Andre "medlemmer" var mer åpne, og svarte på det de visste.

Et problem ved observasjon og samtale, er forskningseffekten, som kan gjøre at "medlemmene" gir et bedre bilde av sin Menighet enn hva som er riktig. Dette kan skje ved at Menigheten for eksempel holder tilbake informasjon eller viser frem en "light-versjon" av møtene, når nye er tilstede. Om dette var tilfelle ved mine samtaler og besøk i møtene, kan ikke bevises, utenom at én har en følelse av det.

3.4 Frelsen

Frelsen er et viktig lærepunkt for alle kristne, fordi det er gjennom frelsen at mennesket blir en kristen. Hvordan forstår Lee og Menigheten frelsen, og hvordan er forholdet mellom frelse og predestinasjon? Før jeg gjør rede for dette, vil jeg først se på "frelsen" fra et felleskristent perspektiv. Deretter har jeg valgt å fokusere på predestinasjon, da dette er et viktig element i Menighetens tolkning av frelsen. Forsoningsteorier har jeg valgt å ikke ta med, ikke fordi de er uvesentlige, men fordi det er, etter min oppfatning, forutbestemmelsen som er mest særegent for De Lokale Menighetene.

3.4.1 Frelsen fra et felleskristent ståsted

I Bibelen betyr frelse både en befrielse fra nød og farer, og en himmel en frelses til. Fra Det Gamle Testamentets (GT) begynnelse til dets slutt, handler det om Gud som berger og skåner menneskene, samt dømmes og straffer dem, fordi han elsker menneskene. Gud tilga menneskenes synd og skyld, dersom de angret og omvendte seg, konkretisert i et sonoffer. GT skildrer også en frelser som skulle komme. I følge Det Nye Testamentet (NT) er denne frelseren, Jesus Kristus. I henhold til kristen teologi ble mennesket frelst ved Jesu liv, død og oppstandelse. Frelsesbudskapet blir sammenfattet i to punkt: 1. Jesus døde for oss. 2. Når du tror det, er du frelst. Frelsen er både nåtidig og fremtidig. Mennesker som "tar imot frelsen", får del i Jesu frelsesverk. Samtidig er frelsen en prosess i det nåværende livet, og først en realitet i det evige livet: "Den som holder ut helt til slutt, skal bli frelst (Matt. 10,22)."

Ortodoks tro vektlegger gjerne sammenhengen mellom skapelsen og frelsen. Ortodoks teologi mener at det ikke var "syndefallet" som var grunnen til at Gud måtte utføre sin frelsesgjerning ved Jesus, det var fordi Gud hadde planlagt dette fra begynnelsen av. Guds mål er å videreføre det som begynte i skapelsen, nemlig at mennesket skulle få del i Gud. Katolsk og protestantisk tradisjon har hovedsakelig lagt vekt på Jesu forsonende frelsesgjerning på grunn av "fallet".

3.4.2 Menighetens forståelse av frelsen

Frelsen består i, i følge De Lokale Menigheters troserklæring, at Gud har tilveiebrakt frelse for hele mennesket; ånd, sjel og legeme, ved Jesu Kristi død og oppstandelse:

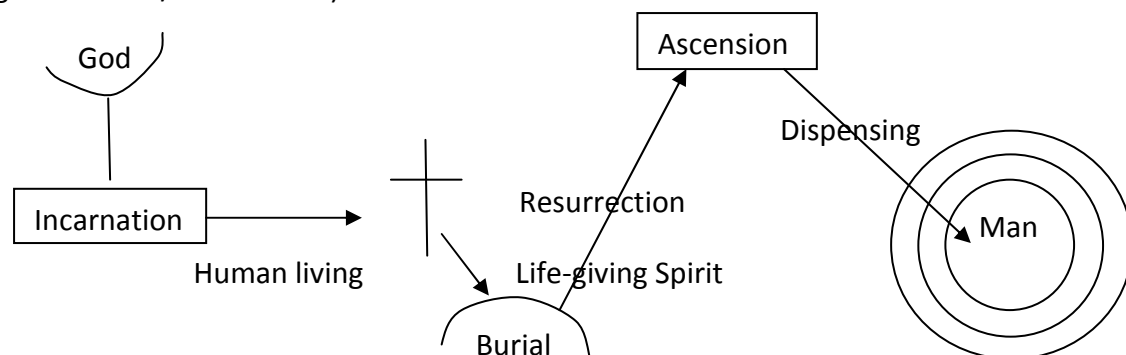
Jesus Christ is the Son of God incarnated to be a man; that Christ died on the cross for our sins, shedding His blood for our redemption; that on the third day He was bodily raised from the dead; that He has been exalted to the right hand of God and made the Lord of all; and that He is coming again for His own and to set up His kingdom on earth (<http://www.localchurches.org/beliefs/salvation.html>).

Witness Lees forklaring på Guds "frelsesplan" er at Gud skapte mennesket i sitt bilde fordi han ønsket å uttrykke seg selv gjennom menneskene. Lee illustrerer dette med at en hanske er "skapt" i bilde av en hånd. Hanskens hensikt er å inneholde en hånd, på samme måte som mennesket er skapt for å inneholde Gud. Av denne hensikt ble mennesket skapt med ånd, sjel og kropp. Det er, i følge Lee, menneskets ånd som ble skapt til å være Guds "bolig".

Lee skriver at før mennesket kunne motta Gud i sin ånd, kom synden inn, dødets menneskets ånd, gjorde mennesket til Guds fiende i sjelen, og omdannet kroppen til "syndig kjød". Dette gjorde det umulig for mennesket å motta Gud.

Gud fullførte sin frelsesplan ved at han ble et menneske. Jesus døde på korset for å fjerne synden, og forsonne mennesket med Gud. I oppstandelsen ble Kristus til "den livgivende ånd", det vil si Den Hellige Ånd, slik at han nå kunne utdele seg i menneskets ånd. Det er denne tilførselen av Gud, Lee kaller "gjenfødelse" eller frelse. For at mennesket skal kunne motta Guds liv, må det "omvende" seg og tro på Jesus Kristus (Lee/Nee 2003:7-10). Ved "gjenfødselen" blir den troende Guds barn (Joh. 1,12-13), og del av "Kristi kropp" (Ef.5,30) (Lee 1990: 19). Figuren nedenfor illustrerer Lees tolkning av Guds frelsesgjerning for menneskene. Gud ble menneske, levde på jorden, døde på korset, i oppstandelsen ble Sønnen til "den livgivende Ånd" som "bor" i det troendes menneskets ånd:

(Figur etter Lee/Nee 2003: 8)

Lee skriver at Guds frelse inkluderer tilgivelse og renselse fra synder, befrielse fra lovens krav, forsoning med Gud, rettferdiggjørelse, helliggjørelse, frihet fra trelldom, gjenfødelse med mer. Av alle disse aspektene ved frelsen, er det "gjenfødselen" som er det sentrale. "Gjenfødelse" betyr å tilintetgjøre "den gamle skapning" og la det guddommelige livet spire frem i "den nye skapning". Mennesket trenger å bli "født på ny" fordi det er korrumpert og ondt, og fordi Gud ønsker å utdele seg i menneskene, slik at de blir gudemennesker – Gud og menneske sammenblandet. Lee hevder at selv om ikke Adam hadde falt, trengte han allikevel å bli "gjenfødt" på grunn av at han var uten Guds liv:

God's purpose is that we may obtain His own uncreated life and be transformed by this life into His image to be like Him. Even if our human life had not been corrupted by the fall of man in Genesis 3, we would still need to be regenerated. In Genesis 1 and 2, Adam was without sin, yet he was void of God's life. Thus, God placed him before the tree of life that he might receive the life of God and be regenerated. God's purpose in creating man is not merely to obtain a sinless man, but even more to have a God-man, one who has God's own life and nature (Lee u.å 13: kap. 1)

Lee mener at kristenheten fastholder det misforståtte begrepet om at menneskene trenger å bli "født på ny" simpelthen fordi de er syndige og falne. I henhold til Lee, trenger menneskene "gjenfødelse" så lenge de ikke har det guddommelige livet iboende i sin ånd. Frelsen er ikke primært til for at den troende skal komme til himmelen, men for at Gud skal utdele seg i mennesket slik at ånd, sjel og kropp vil være mettet med Gud (Lee u.å 13: Kap.1):

The salvation of God is not primarily to save us from hell and to bring us into heaven, but rather to impart His divine life into us. By regeneration, we receive His divine life into our spirit. From our spirit, He is spreading into our soul by the process of transformation, and at His second coming, He will even saturate our body. That will be our glorification (Lee u.å 13: kap.1).

I Kolosserne 2,13 og Efeserne 2,1 står det om menneskene som var døde, men som kom til livet igjen ved troen på Jesus Kristus. Dette betyr, i følge Lee, at menneskets ånd var død. Da mennesket ble en troende, kom Den Hellige Ånd inn i menneskets ånd og berørte den slik at den ble levende igjen. Lee illustrerer dette ved elektrisitet: Når vi tar på elektrisitet, vil noe av elektrisiteten bli overført til oss. På samme måte kommer Ånden inn i mennesket, berører menneskets ånd, og ved denne berøringen overføres Gud: "When our spirit was made alive, it was also regenerated...This means that our spirit was not only made alive, but also that another life was added into our spirit... This additional new substance or essence is Christ Himself...This is regeneration and the new life (Lee 1968: 69-70).

Lee mener at etter at et menneske er blitt "gjenfødt", må det døpes, før den livslange forvandlingen starter. Med dette mener Lee at Gud gradvis sprer seg i den troende, fra menneskets ånd, til sjelen og til sist til kroppen. For at Gud skal ha mulighet til å "forøkes" i mennesket, må den troende be, lese Bibelen, gå på kristne møter og ha fellesskap med andre troende ("Kristi kropp") (Lee/Nee 2003:7-10).

3.4.3 "Frelsesvisshet"

Lee betoner viktigheten av å ha "frelsesvisshet", det at den troende kan være sikker på at han eller hun er frelst. Han begrunner det ut ifra 1. Johannes 5,13: "Dette har jeg skrevet til dere som tror på Guds Sønns navn, for at dere skal vite at dere har evig liv..." (understrek

av oppgaveskriver). Lee viser til tre midler for at den troende kan være sikker på sin frelse: Bibelens ord, og Den Hellige Ånd i mennesket bekrefter det, i tillegg til kjærligheten de troende har til hverandre.

Lee stiller spørsmålet om den troende kan "miste frelsen"? Han svarer på dette spørsmålet, ved å si at de troende var forutbestemt av Gud til frelse, Gud kalte mennesket, og ser til at den troende forblir frelst: "One wonderful fact regarding our salvation in Christ is that it is irreversible, that is, it cannot be undone. Once we are saved, we are saved forever because our salvation has as its basis the very nature and person of God Himself (Lee/Nee 2003: 13)."

Lee hevder at Gud ikke kan ta tilbake frelsen som Kristus har betalt for ved sin død. Når et menneske blir frelst, mottar det Gud i sin ånd, og blir Guds barn. Lee sammenligner dette med at en far ikke kan ta tilbake sine barns liv. Selv om barna oppfører seg dårlig, er de fremdeles farens barn. På samme måte, forklarer Lee, er de troende Guds barn på tross av sine handlinger: "Once we are born again, we can never be "un-born" (Lee/Nee 2003: 15). Lee sier at, selv om det kristne mennesket prøvde å løpe bort fra Gud, ville det være umulig, fordi Gud er sterkere enn både djevelen og mennesket selv (Lee/Nee 2003: 11-19).

3.4.4 Drøfting av Menighetens syn på frelsen

Synet på frelsen henger nøye sammen med læren om Gud og synet på menneskets guddommeliggjørelse. Dette ser vi ved at Menigheten hevder at når et menneske først er "frelst", vil det ikke kunne "falle fra". Lee ser på "frelsen" som noe Gud har gjort, og som er forutbestemt av ham. Mennesket fikk sin menneskelige natur da det ble født av sine foreldre, og på samme måte fikk det guddommelig natur da det ble "født" av Gud. Lee og Menigheten hevder at når mennesket er blitt Guds sønn, vil det, uavhengig av sine tanker og handlinger, alltid være det. Lee bruker lignelsen om den fortapte sønn, for å vise at på tross av sønnens valg, sluttet han aldri å være farens sønn.

Lee fremholder "rettferdiggjørelse ved tro", da Lee mener at Luther "gjenopprettet" denne sannheten på 1500-tallet (Lee 1991 a: 12). I dette ligger det at rettferdiggjørelsen er basert på Guds nåde, som blir mottatt gjennom troen. Derfor mener Lee at frelsen er Guds verk, og ikke basert på menneskets onde eller gode gjerninger.

Når Lee skriver at målet er at hele mennesket, ånd, sjel og kropp skal bli totalt mettet med Gud, høres det ut som mennesket blir helt "tatt over" av Gud, og at det ikke lenger har en fri vilje selv. Det ser ut til at det mennesket som har valgt å bli en troende, ikke har mulighet til å velge troen bort igjen. En slik forståelse av menneskets frelse og guddommeliggjørelse vil bli møtt med kritikk fra felleskristent hold. Helliggjørelse gjør ikke at mennesket selv slutter å eksistere, eller blir besatt av Den Hellige Ånd, eller blir lik identisk med Gud.

Lee sier at de troende menneskene er utvalgt og kalt av Gud, det vil si predestinasjon eller forutbestemmelse. I kirkelandskapet regjerer ulike oppfatninger om dette temaet. Noen mener at Gud har utvalgt alle mennesker, slik at alle mennesker blir "frelst" til slutt. Andre, som for eksempel Augustin, hevder Gud har utvalgt noen til frelse. Men han mener at dette ikke nødvendigvis betyr at resten er utvalgt for fortapelse. For å finne en slik oppfatning, må man gå til John Calvin (1509-1564) som definerer predestinasjon som: "the eternal decree of God, by which he determined what he wished to make of every person. For he does not create everyone in the same condition, but ordains eternal life for some and eternal damnation for others" (McGrath 2007: 381). I følge calvinistisk soteriologi vil alle dem som virkelig er forutbestemt av Gud, ta i mot "kallet" fra Gud, og kan ikke på noen måte flykte fra det (McGrath 2007: 381-383).

Lee og Menighetens forståelse av frelsen, har likhetstrekk med calvinismen på dette området, i og med at Lee også legger vekt på at den troende forblir frelst. Dette synet møter kritikk fra andre trossamfunn, og særlig fra blant annet pinsekarismatiske menigheter, Misjonsforbundet, Frie Evangeliske, hvor det er en mer vanlig oppfatning at alle mennesker er kalt av Gud, men at ikke alle "tar imot". Dessuten mener disse at en troende kan miste sin frelse. Ole Modalsli og Leif Gunnar Engedal skriver i boka *Evangelisk tro* at "Gud ikke har tatt en urokkelig beslutning med hensyn til den enkeltes evige skjebne. Calvins utforming av den dobbelte predestinasjonslære må derfor avvises" (Modalsli/Engedal 1994: 231). Jeg slutter meg til en slik oppfatning, da jeg mener at en forutbestemmelse til frelse, og at mennesket ikke har mulighet til å "falle fra" troen, går på tvers av menneskets frie vilje.

Witness Lee og De Lokale Menigheter legger vekt på, på lignende måte som ortodoks tro, en forbindelse mellom skapelsen og frelsen. Lee sier at uavhengig av om "syndefallet" hadde skjedd eller ikke, ville Jesus ha utført Guds frelsesgjerning på korset, fordi at hensikten var at "mennesket skulle bli Gud". Gud frelste hovedsakelig ikke menneskene fra helvete, til himmelen, men fordi mennesket skulle få Guds natur. Som et resultat av at mennesket er "født" av Gud, vil det, i følge Lee, ikke kunne bli "u-født" igjen. Det vil si at frelsen ikke er reversibel, og når det troende mennesket dermed først har blitt en kristen, vil det alltid være det.

Selv om Menigheten har en forståelse av frelsen som ikke-reversibel, er ikke dette grunnen til at Menigheten har et avvikende syn på dette lærepunktet. Bakgrunnen for at Menighetens syn havner "utenfor" en felleskristen oppfatning av frelsen, henger sammen med Menighetens syn på Gud og menneskets guddommeliggjørelse. Kristenheten, særlig fra katolsk og protestantisk hold, men også de ortodokse, vil være uenige med De Lokale Menigheter i at mennesket ved frelsen nærmest blir absorbert inn i Gud, og får Guds substans tillagt.

3.5 Nattverden

Jeg har valgt å ta med dette lærepunktet, fordi De Lokale Menigheter utfører nattverd hver uke på søndagsmøtet. Dette er det viktigste møtet for Menighetene, og det er derfor relevant å ha med emnet om nattverden i denne oppgaven. I forbindelse med temaet, stiller jeg spørsmålene: Hvilken teologisk betydning har De Lokale Menighetenes nattverdsmåltid? Hvor viktig er den for de troende i Menigheten, og hvilken posisjon har nattverden i møtesammenheng?

Nattverden eller "the Lord's supper" blir utført i forbindelse med "Herrens bord-møtet" på søndagen. I dette møtet har "medlemmene" i Menigheten fellesskap med hverandre og minnes Kristus (Lee u.å 6: kap. 1). I Menigheten i Grimstad blir brødet laget av mel og vann, og "vinen" som benyttes, er som regel rød saft. Menigheten leser ikke innstiftelsesordene fra 1. Korinterbrev 11, før nattverden utdeles.²⁷

Menigheten minnes Kristi person, ikke hans offerdød, slik det er vanlig i kristenheten ellers, skriver Lee. I denne forbindelse synger Menigheten sanger og avgir "vitnesbyrd" som omhandler Gud selv. I og med at Lee og De Lokale Menighetene har en forståelse av at de tre personene i Gud er sammenblandet, betyr dette at når de snakker om Kristus, eller Den Hellige Ånd, mener de hele den treenige Gud. Dette får følger for "å minnes Kristi person", ved at dette antagelig innebærer å minnes hele den treenige Gud, ikke bare Jesus. Dessuten, ut ifra det jeg har lest og hørt, ser det ut til at det er mer vanlig å benytte i Menighetene Kristus-tittelen fremfor Jesus-navnet.

Nattverdsbrødet brytes som symbol på at Kristi fysiske kropp ble brutt på korset for menneskenes skyld. Menigheten spiser brødet for å bekjenne at de er en del av fellesskapet i "Kristi mystiske kropp", det vil si den universale menighet, og for å signalisere Guds eksistens i de troende. Lee viser til Johannes 6,35a hvor Jesus sier at "Jeg er livets brød" og 6,57b: "den som eter Meg, (skal) leve ved Meg". Med disse bibelversene som grunnlag, forklarer han at det å spise brødet er å "nyte Herren som vårt liv". Menigheten bryter brødet av hensyn til Kristi fysiske kropp, og spiser brødet av hensyn til enheten i "Kristi mystiske kropp", som består av alle de troende. Det er særlig fellesskapet med Gud og de andre troende som virkelig er å minnes Kristus, skriver Lee (Lee u.å 7: kap. 2 og 3): "The focus is that the real remembrance of the Lord is to receive and enjoy Him as our life supply by eating and drinking Him and by sharing Him one with another in the fellowship of His Body" (Lee u.å 7: kap.3).

Å drikke av begeret er å motta velsignelse, og indikerer enhet og fellesskap. Menigheten praktiserer nattverden med ett brød som brytes, og én kalk som fordeles i nattverdsbeger, som et bilde på enheten og fellesskapet i den ene "Kristi kropp" (Lee u.å 7: kap.3). Det er også vanlig i katolske og lutherske kirker å benytte ét beger som deretter fordeles i

²⁷ Observasjon og deltagelse på møte 30.11.08 i Grimstad.

nattverdglass. I menigheter som ser på nattverden som et symbolsk minnemåltid, kommer nattverdsvinen ofte ferdig fordelt i små glass. Nattverden i De Lokale Menigheter kan ikke tas alene, for da er ikke resten av fellesskapet delaktig. Dette ligner den ortodokse praksis, der presten ikke kan feire eucharistien alene, fordi dette skal være et fellesmåltid, kommunion. Etter nattverden er det, ifølge Lee, vanlig at Menigheten synger lovsanger til Faderen, etter modell av Matteus 26,30 (Lee u.å 6: kap 1 og 3)

Menigheten skiller som sagt mellom to aspekter ved nattverden. Det ene er å minnes Kristi person, ikke hans verk. Dette er fellesskap med Gud. Det andre aspektet er at de troende er en del av fellesskapet med alle troende ("alle lemmene på Kristi kropp"). Når Jesus sier i 1. Korinterbrev 11,24: "Dette er Mitt legeme som er brutt for dere. Gjør dette til minne om Meg!", mener Lee at "legemet" betyr Jesu fysiske kropp, som ble korsfestet for de troende. I andre vers, hevder Lee at "legemet" "Herrens mystiske" kropp, som er til for Gud. "Herrens mystiske kropp" er menigheten, "Kristi kropp", som Gud bruker for å utføre sin hensikt.

Derfor mener Lee det er viktig både å minnes Jesu fysiske kropp som ble korsfestet for menneskenes forsoning, og ha omsorg for "Kristi mystiske kropp", menigheten. Å ha omsorg for "Kristi kropp", innebærer å innse at Kristus bare har én "kropp". Lee forklarer at på grunn av alle de forskjellige kirkesamfunnene blir "Kristi kropp" oppdelt, og er ikke ett, slik Gud hadde tenkt. Dermed blir Guds plan forkludret, mener Lee (Lee u.å 4: kap 54). Det ser ut til at Lee faktisk mener at alle kristne kirkesamfunn bortsett fra De Lokale Menigheter har et forkludret syn på "Kristi kropp", noe som får følger for nattverdssynet. Det er blant annet i nattverden at fellesskapet med Gud, og "Kristi kropp" blir stadfestet og vedlikeholdt. I 1. Korinter 11 vers 29 står det: "For den som eter og drikker uverdlig, eter og drikker dom over seg selv, fordi han ikke akter på Herrens legeme". Det er derfor ikke tillatt for Menighetens "medlemmer" å delta i nattverden i andre trossamfunn, da dette blir sett på som å spise og drikke uverdlig (Lee u.å 7: kap.3). Lee skriver:

We have to discern whether the bread on the table signifies the unique Body of Christ or a sect, a division, a denomination. This is why we can take the Lord's table only in the local churches. We cannot partake of the so-called communion in other places because that bread on the table does not signify the Body but a division (Lee u.å 7: kap.3).

Til sammenligning er det heller ikke tillatt for katolikker å dele nattverd sammen med troende fra andre kirkesamfunn. Men i motsetning til katolikkens praksis, blir alle kristne ønsket velkommen til nattverdsbordet i De Lokale Menighetene, uavhengig av kirketilhørighet.

Menighetene forkaster katolikkens transsubstansiasjonslære, som går ut på at brød og vin faktisk blir forvandlet til Jesu legeme og blod. Brødet og vinen, er i følge Lee, høytidelige, hellige og guddommelige symbolske påminnelser. I tillegg til at vers 29 i 1. Korinterbrev 11, viser til "Kristi mystiske kropp", henviser også ordene "å gi akt på", at Menigheten skal skille

mellom nattverdsbrødet og "vanlig" brød (Lee u.å 4: kap. 54). Samtidig sier Lee at den treenige Gud blir "tatt opp i" de troende som spiser Jesus som livets brød. Mennesket blir hva det spiser, skriver Lee, derfor blir de troende "Gud". Dette minner om en form for realpresens, ved at Kristus er tilstede i måltidet. Det ser derimot ikke ut til at Lee betoner tilgivelse for synder i særlig stor grad, men heller vektlegger at blant annet ved nattverden, vokser den troende i Gud, eller Gud i den troende. Dette indikerer at nattverdssynet har en nær sammenheng med synet på menneskets guddommeliggjørelse. Witness Lee beskriver det å innta nattverdsmåltidet på denne måten:

Eating the bread of the Lord's table indicates that the Lord comes into us as our life supply and then actually becomes us. If we consider the matter of eating, we shall realize that the food we eat eventually becomes us. We may say not only that the food becomes us, but even that we become the food. Not only is there an organic union between us and the food we eat, digest, and assimilate; we are mingled with the food we assimilate into us (Lee u.å 8: kap. 44).

For å kunne ta del i nattverden må man være en kristen, det vil si å tro på Jesus Kristus, hans død for menneskenes synder og oppstandelsen.²⁸ Man må ikke være en person som utfører syndene nevnt i 1. Kor 5: hor, grådighet, avgudsdyrkelse, spott, drukkenskap, pengeutpressing, og bør også være klar over at alle er en del av "Kristi kropp" og står derfor ansvarlig overfor fellesskapet ved å vise hverandre omsorg. Nee forklarer i denne forbindelse at i motsetning til medlemmene i British Brethren (se historiekapittelet) som bare er ansvarlige overfor sin egen lokale forsamling, er mennesker i de Lokale Menighetene ansvarlige overfor alle Lokale Menigheter. Dersom en person er utvist fra for eksempel Menigheten i Shanghai, kan han ikke delta i nattverden her eller i noen annen by. Nee hevder videre at dersom en person fra British Brethren derimot er utvist fra en forsamling, kan han allikevel delta i en annen forsamling (Nee u.å 1: Kap. 2).

På den ene siden ser det ut til at Lee og Menighetene har et syn på nattverden som et symbolsk minnemåltid, på lignende måte til blant annet pinsemenigheter, Misjonsforbundet og Frelsesarmeen. På den andre siden vil antagelig ikke disse menighetene være enig i Lees forståelse av guddommen, som har et uklart skille mellom Fader, Sønn og Ånd. Enkelte steder i litteraturen ser det ut til å være belegg for realpresens. Det som markerer seg som mest betydningsfullt med Lee og Menighetens syn på nattverden, er vektleggingen av enheten i menigheten, og viktigheten av å se at "Kristi kropp" skal være udelt. På den ene siden forkaster Lee og Menighetene den katolske transubstansiasjonslæren, men ser på den andre siden ut til å ha en enhetsforståelse som kan gi assosiasjoner til deler av katolsk nattverdssyn. Det er sannsynlig at Lee og Menigheten ikke oppfatter nattverden som et sakrament.

²⁸ Sonny Young, samtale 29.11.08, Grimstad.

Et annet poeng er at De Lokale Menighetene, i nattverden, nedtoner minnet om Jesu død, og fokuserer heller på Kristi person. Jeg har ikke funnet noe lignende syn blant andre kristne trossamfunn, hvor det gjerne er vanligere å minnes Jesu forsonende død på korset for menneskenes skyld. Dessuten, dersom praksisen i Menigheten i Grimstad med å unnlate å lese innstiftelsesordene er gjeldene i alle Lokale Menigheter, er også dette noe som avviker fra andre kristne kirkesamfunn.

Det ser ut til at alle troende ønskes velkommen til å delta ved De Lokale Menigheters nattverdsbord, men at "medlemmene" av De Lokale Menighetene ikke kan delta i nattverden i andre kirkesamfunn. Grunnen til dette er at Lee mener at andre trossamfunns nattverdsbord uttrykker "splittelse", ved at de ulike læremessige synspunktene fører til at "Kristi kropp" blir delt.

I og med at Menighetene praktiserer nattverd hver søndag på "Herrens bord-møtet", som regnes for å være det viktigste av alle møtene, har nattverden en betydningsfull posisjon både i Menighetenes gudstjeneste, og for "medlemmene", personlig.

Selv om Menigheten vektlegger deler av nattverden som i liten grad betones i noen andre trossamfunn, og "medlemmene" ikke kan delta i nattverden andre steder, er det ikke belegg for å si at Menighetens nattverdssyn avviker fra en felleskristen forståelse på dette punktet.

3.6 Menighetssyn

Av lærepunktene er det antagelig synet på menigheten som er et av de viktigste for Lee og De Lokale Menighetene, og det er også det punktet som er mest synlig for omverdenen. Menighetssynet henger sammen med synet på Gud og spesielt med menneskets guddommeliggjørelse. Hva slags syn har Lee på menigheten? Hvilken betydning får dette for Menigheten, og for deres syn på andre trossamfunn?

I forhold til menighetssynet er det særlig to begreper som er viktige, fordi de får en særegen betydning i De Lokale Menigheter: Menigheten som "Kristi kropp" og Menighetens lokalitet. Før disse to punktene blir drøftet, vil jeg presentere en felleskristen forståelse av kirken.

3.6.1 "Jeg tror på Den Hellige Ånd, en hellig allmenn kirke"

Den Apostoliske trosbekjennelse, som overskriften er hentet fra, vil svært mange kirkesamfunn slutte seg til innholdet i. Apostolicum trekker en nær forbindelse mellom kirken og Den Hellige Ånd. "Jeg tror på Den Hellige Ånd, en hellig allmenn kirke", betyr ikke at de kristne tror på kirken på samme måte som på Gud Den Hellige Ånd, men på at Ånden skaper kirken. Uttrykket "hellig kirke" er en bekjennelse og takk til Gud for at han har helliget kirken, og at de kristne har "fått Ånden". Kirken er også allmenn. I det ligger at kirken er for

alle, uavhengig av kjønn, rase, klasse, aldersgrupper osv. At kirken er allmenn, betyr også at de kristne utgjør en enhet på tross av oppsplittingen i forskjellige kirkesamfunn.

Ordet "kirke" kommer antagelig fra "kyriakos", som betyr "(noe) som hører Herren til". Det greske ordet "Ekklesia" betyr forsamling. "Kirke" kan bety et hus hvor det feires gudstjeneste, eller det kan bety et organisert kirkesamfunn, eller en gruppe kristne mennesker. De kristne skal ikke bare ha fellesskap med Gud og hverandre, men er også kalt til å inkludere andre og hjelpe alle som trenger det.

De kristne beskriver kirken/menigheten med bilder hentet fra Det Nye Testamentet, som Kristi legeme med mange lemmer, et tre med mange greiner og Kristi brud. Kirken er et fellesskap av mennesker, en "organisme". Ofte skiller de kristne mellom ikke-troende medlemmer og "de sanne troende" (Smith-Garsen 1998: 190-207).

McGrath beskriver, i *Christian theology*, ulike typer forståelser av kirken/menigheten, hentet fra Det Nye Testamentet. Menigheten på nytestamentlig tid ble sett på som "Guds folk", en fortsettelse mellom den nye og den gamle pakt. Menigheten ble kalt til å være "Guds folk" på samme måte som Israel ble kalt. Menigheten ble også ansett for å være et svar på Guds frelsesverk, og et middel for å utvide dette frelsesarbeidet i verden. Et annet menighetssyn hentet særlig fra de Paulinske brevene, er menigheten som "Kristi kropp". Ved det enkelte menneskes tro og dåp, blir det innlemmet i "Kristi kropp". Det siste menighetssynet McGrath trekker frem, er menigheten som "Åndens samfunn". Apostlenes gjerninger legger vekt på Den Hellige Ånds nærvær i menigheten, noe som utruker den til vekst. Ånden er et tegn på menighetens rolle i utbredelsen av Guds rike, og et tegn på den troendes frelse. Menigheten ble vanligvis forstått som et åndelig samfunn i den første tiden (McGrath 2007: 391-394).

3.6.2 Lees menighetsbegrep

Witness Lee skriver at i følge Det Nye Testamentet er menigheten en gruppe troende som er kalt av Gud. På den ene siden er en slik gruppe "Guds hus", det vil si at Gud "bor" i de troende. På den andre siden er menigheten "Kristi kropp", slik det står i Efeserne 1,23: "...menigheten som er Hans kropp, fylde av Ham som fyller alt i alle." Menigheten er også, i henhold til Lee, "det nye mennesket" (Gal. 6,15) og Guds rike (Lee 1990: 27).

De første menighetene var gjennomført enhetlige, hevder Lee, men etter det første århundre, ble menigheten splittet opp. Både kirkefedrene og den katolske kirke forsøkte å skape en universell og enhetlig kirke, uten at de lyktes. Ved Luther ble statskirkene formet, og andre trossamfunn dukket også opp i reformasjonstiden og senere. Lee hevder at det ikke var før i det 18. århundre at menighetens "uforfalskede praksis ble gjenopprettet" slik det var på nytestamentlig tid. Zinzendorf på 1700-tallet og the British Brethren på 1800-tallet,

praktiserte et enhetlig menighetsliv, forteller Lee. Etter hvert ble også British Brethren splittet, og Lee henviser til Watchman Nee i Kina som forkynnte en "ekte og uforfalsket" menighet (Lee 1993: 19-21).

Med "menighet" eller "Guds hus" mener ikke Lee en fysisk bygning. Han tenker på de troende som Guds bolig, og da særlig menneskets ånd. De Lokale Menighetene kaller gjerne de troende for "de hellige", for eksempel "de hellige i Chicago".

3.6.3 Kristi kropp

Enheten i "Kristi kropp" skiller alle troende fra de ikke-troende, og forener alle de kristne som "den ene Kristi kropp" (Lee 1993: 21). Ron Kangas, redaktør for bladet *Affirmation and Critique*, forklarer at denne enheten i "Kristi kropp" er gudvillet, og det er måten Gud manifesterer seg på i dag:

God's eternal purpose is to have a corporate expression of Himself in Christ as the firstborn Son of God (Rom. 8,29) with the believers in Christ as the many sons of God (Heb. 2, 10)...God's purpose is to be expressed, glorified, in and through a corporate entity composed of millions of redeemed, regenerated, transformed and glorified believers. Furthermore, the purpose of God is fulfilled through the economy of God – the divine plan and arrangement according to which God in His Divine Trinity dispenses Himself into His chosen and redeemed people and works Himself into them in order to be expressed through them in a corporate way (Kangas 2002: 3).

Guds hensikt er å uttrykke seg gjennom de kristne i en samlet (corporate) korporasjon eller kropp. Guds hensikt blir fullført gjennom hans plan (the economy) som er å "utdele seg selv" i de troende. Lee mener at både jøder, hedninger og andre kristne forsømmer denne tanken om Kristi kropp. Han mener det er beklagelig at kristne kun forkynner at Gud sendte sin Sønn til jorden for at de skulle bli frelst, og engang komme til himmelen. Han mener at de kristne i andre trossamfunn ikke ser viktigheten av at Gud bruker menigheten som en "kropp", til å virke på jorden:

...men har du någonsin hört ett budskap som berättar att Guds avsikt är att arbeta sig själv inn i oss genom Kristus som Anden för att Kristus ska kunne uttryckas genom sin Kropp og underlägga seg hela universum under sitt ledarskap? Ett sådant konsept kan inte ens gång hittas i den fundamentala kristendomen (Lee/Nee 2006: 26).

Efeserne 3, 16-19 er av spesiell betydning for Lee og Menigheten i forbindelse med forståelsen av menigheten som Kristi kropp. Her beskriver Paulus Åndens kraft i det indre mennesket, Kristus som bor i hjertene ved troen, og at de troende sammen skal kjenne Guds kjærlighet og bli fylt med ham. Lee hevder at det er dette det virkelige menighetslivet går ut på, og skal bygges på (Lee/Nee 2006: 26-33).

Menigheten er en blanding av den treenige Gud med de troende i en "organisk" kropp. Bibelforsetter om at menneskets kropp er Den Hellige Ånds tempel (1. Kor. 6,19), er relevant i denne forbindelse. Menneskets kropp, sjel og ånd, sammenligner Lee som sagt med tabernaklets og tempelets forgård, det hellige, og det aller helligste (se figur i kapittel om synet på Gud). Ifølge Lee, utgjør alle de troende de virkelige byggesteinene i Guds tempel, nemlig menigheten. Derfor mener Lee at man ikke skal etablere og organisere en menighet, fordi dette kaller han bare er en imitasjon av en menighet. Den virkelige menighet, slik Lee ser det, består ikke av bare én troende, men av mange troende som er sammenblandet med den treenige Gud. Lee forklarer dette med at nesten alt i det hellige og i det aller helligste i tempelet, var tre dekket med gull, noe som symboliserer at menneskenaturen er belagt med guddommelig natur (Lee 1968: 181-195). Lee fremhever det på denne måten:

...divinity has been wrought into and upon humanity...Once Christ is worked into us, the materials are available for the building of the Church. Then we will be united and built up together into one through the Holy Spirit, who regenerates and matures us. This is the Body of Christ; this is the dwelling place of God (Lee 1968: 192-193).

Lee hevder også at menigheten er fortsettelsen og mangfoldiggjøringen av Gud legemlig manifestert i "kjød": "We are then the increase, the enlargement, of the manifestation of God in the flesh." Gud åpenbarer seg igjen i "kjød" etter det nytestamentlige prinsippet ved inkarnasjon. Lee hevder at prinsippet med inkarnasjon, betyr Gud manifestert i "kjød", eller med andre ord; Gud blandet med mennesker. Menigheten er derfor Guds manifestasjon (Lee 1968: 203). Det ser ut til at Lee hevder at slik Jesus var Gud inkarnert, er Gud på samme måte inkarnert i de kristne i dag.

Som tidligere omtalt fant Watchman Nee og Witness Lee interesse for Madame Guyon og hennes lære som ble kalt kvietisme. Denne læren ble gjenstand for en skarp teologisk debatt på grunn av utslettelsen av jeget og foreningen med Gud. I *Åndelige strømmer* beskriver Madame Guyon, sitert av Ebbestad-Hansen, nettopp dette:

Det er dette som utgjør det siste stadiet, som er begynnelsen på *det guddommelige og virkelig indre livet*, som omfatter utallige nivåer, hvor man beveger seg fremover i det uendelige, akkurat som strømmen alltid flyter fremover i havet og overtar stadig flere av dets egenskaper jo lenger den oppholder seg der...På samme måte som strømmen mister sitt eget vesen når det renner ut i havet og overtar dets vesen, eller snarere trekkes ut av seg selv for å fortape seg i havet, slik mister sjelen nå sin menneskelighet for å fortape seg i det guddommelige, som nå blir dens nye væren og substans (Ebbestad Hansen 2005: 263-265).

Madame Guyon skriver at Gud "inntar" mennesket, og etter hvert overtar mer og mer i mennesket, slik at det til slutt er i Guds eie, og er Gud selv. Menneskets sjel har ikke lenger noen egen vilje, bare Guds: "Nå har den virkelig blitt beriket med Jesus Kristus, og det er egentlig han som handler, snakker og virker gjennom sjelen" (Ebbestad Hansen 2005: 275).

Grev Zinzendorf, grunnleggeren av Herrnhuterne, var influert av Madame Guyon. Han skildrer en nærmest fullstendig sammensmeltning mellom Kristus og den troende: "Ikke jeg lever, men min Mann lever i mig, taler gjennom mig, taler gjennom mine Hænder, går med mine Fødder, ser med mine Øjne, hører med mine Øren, tænker med de Tanker, som gives mig af ham (Holdt 1942: 18, 36)." Herrnhuterne benytter ulike bilder for belyse sitt menighetssyn, blant annet hentet fra skapelsesberetningen: "Ligesom Kvinden toges og dannedes af Mandens Ribben, saaledes tages og dannes Menigheden af Kristi Ribben (Holdt 1942: 38)." Herrnhuterne ser på menigheten som en organisme, som himmelen på jord, som alle troende uavhengig av kirketilhørighet tilhører (Holdt 1942: 27-47).

Lee skriver at menigheten som den ene Kristi kropp, blir også kalt "det nye mennesket". I denne entallsformen av ordet, legger Lee en kollektiv betydning. Lee skriver at "det nye mennesket" (Menigheten) ikke er så attraktivt for utenforstående, men dersom de hadde sett innsiden, hadde de oppdaget at det var vakkert og himmelsk. Lee sammenligner De Lokale Menighetene, som "det nye mennesket", med kristenheten ellers. Kristendommen kommer da negativt ut: "He is not like today's Christianity with her huge, beautiful buildings – outwardly pretentious, but inwardly and spiritually ugly, empty and sometimes corrupted (Lee 1968: 196)."

Guds Menighet er fylt av Gud og har Gud som sin natur og essens. Da blir også Menigheten guddommelig, universell og evig (Lee u.å 9: kap.1). Det er ved Ånden, som er den treenige Guds levende virkelighet, enheten blir opprettholdt. Det er også grunnlaget, i følge Lee, for et "ekte" felleskap, slik som apostlenes samfunn (Apg 2,42), mellom den treenige Gud og de troende (1. Joh. 1,1-3).²⁹ Lee hevder at De Lokale Menighetene har fellesskap slik som apostlene hadde felleskap i Apg 2,42: "There is only one Lord, one Body, one Bible, one divine revelation, one speaking, one recovery, one fellowship, and one way to practice the recovery" (Lee 1990: 40). Kirkesamfunnene har et snevrere fellesskap enn apostlenes samfunn, etter Lees mening, og kan derfor ikke regnes som apostlenes fellesskap (Lee 1990: 27-39): "Today all of Christianity is full of divisions" (Lee 1990: 35).

3.6.4 Menighetens lokalitet

Alle de troende utgjør komponenter i Kristi kropp. De kristne bor på ulike steder og byer over hele jorden. Lee mener at etter mønster hentet fra Det nye testamentet, er det bare tillatt å ha én menighet på hvert sted eller i hver by, det vil si en Lokal Menighet. På grunn av at Menighetene er tilknyttet lokaliteten, kalles den Menigheten i...(stedet/byen), på samme måte som Paulus skrev til menigheten i Korint eller menigheten i Efesos (Lee 1993: 21-23). Watchman Nee kaller dette Menighetens "grunn" (the church ground). Med dette mener han området eller beliggenheten til Menigheten. Lee skriver at kirkesamfunnene forsømmer

²⁹ "Apostlenes samfunn", betyr "en dyp følelse av åndelig enhet – et åndelig samfunn med Herren og hverandre" (Bibelen Guds Ord, studieutgave: Apg. 2,42).

menighetens "grunn", og bygger ikke på lokaliteten. Lee viser til eksempler på dette: "What is the ground of the Roman Catholic Church? Without doubt, it is Rome...What about the Baptists? They...are built upon the ground of baptism (Lee 1986: The ground of the church: 3). Lee hevder at dersom alle de kristne hadde sett viktigheten av at menigheten er knyttet til beliggenheten, og ikke teologiske lærepunkter eller organisasjon, hadde det vært enhet i "Kristi kropp". I følge Lee er det kun ved å etablere menigheten på grunnlag av dens lokalitet at "Åndens enhet" og en ekte "Kristi kropp" kan opprettholdes. Lee påstår at det er ingen steder i Det Nye Testamentet hvor det fantes mer enn én lokal menighet i hver by (Lee 1986: 1-11).

Menighetene blir også pålagt å ha kontakt med andre Lokale Menigheter på andre steder, for å unngå splittelser i Krist kropp. Både den universelle/universale menighet ("den universelle Kristi kropp") og alle de Lokale Menigheter er ett. Denne enheten er det grunnleggende elementet i menighetslivet. Enheten i Kristi kropp er også enheten i Ånden (Ef. 4,3). Derfor oppfordres Menighetens "medlemmer" til å gi slipp på alle mindre teologiske konsepter som skaper splittelser (Lee 1993: 21-23).

Lee mener at en Lokal Menighet blir forhindret i å bli splittet på grunn av at den er bundet til byen eller stedet den er i, og av hensyn til enheten i "Kristi kropp". Han sier videre at om forholdene er gode eller dårlige i en Menighet, har lite å si, bare Menigheten er etablert på grunnlag av lokalitet. Det Nytestamentlige prinsippet er, i følge Lee, "one city, one church" (Lee 1990: 50-52). Ofte er det små forsamlinger som holder møter i hjemmene. På steder hvor det er flere hundre eller flere tusen "medlemmer", samles Menigheten enten i ett veldig stort lokale, eller delt opp i flere mindre lokaler i samme by/samme sted. Da blir disse lokalene kalt "hall 1", "hall 2"..."hall 10" (www.localchurches.org).

Lee skriver at fellesskapet innenfor den enkelte Lokale Menighet stort sett er tilfredsstillende etter det han ser på som nytestamentlig standard. Problemet blir at Menighetene ideelt sett skal ha kontakt med "alle" de andre Lokale Menighetene. For eksempel skal Menigheten i Chicago ikke bare ha fellesskap seg imellom, men ha kontakt med, dra på besøk til andre Lokale Menigheter i resten av USA, men også i resten av verden: "The local churches should fellowship with all the genuine local churches on the whole earth to keep the universal fellowship of the Body of Christ. Any local church that does not keep this universal fellowship of the Body of Christ is divisive and becomes a local sect (Lee 1990: 44)." Lee oppfordrer til å ta avstand fra Lokale Menigheter som ikke har fellesskap med andre Menigheter. Det er forståelsen av "Kristi kropp" som ligger til grunn for dette. En Menighet forblir i "Kristi kropp", mens en sekt er en gruppe troende som skiller seg fra "kroppen". Så lenge armen sitter på kroppen, er den en del av kroppen, forklarer Lee, og fortsetter med at dersom den skiller seg fra kroppen, blir den til en død ting. Det samme gjelder for Menigheten.

Alle De Lokale Menighetene blir oppfordret til å ønske alle troende velkommen. Troende kan nektes adgang til Menigheten dersom han eller hun "skaper splittelser, eller er årsak til frafall fra den lære som dere er blitt undervist i" (Rom. 16,17). Disse skal Menigheten ta

avstand fra. Det er usikkert hva Lee legger i "splittelser" og "vranglære", da han sier lite om tolkningen av dette. Antagelig har "splittelser" med å forfekte et annet syn på "Kristi kropp" enn De Lokale Menighetene. Menigheten skal også avstå fra å ha samfunn med troende som begår alvorlige synder, og lever i dem, slik 1. Korinter 5,9-13 forespeiler. Dersom vedkommende vender seg bort fra synden, og ber om tilgivelse, skal Menigheten tilgi og inkludere ham/henne i fellesskapet igjen.

Lee oppfordrer "medlemmene" i De Lokale Menighetene til ikke å delta i gudstjenester og aktiviteter i andre trossamfunn, på grunn av at de ikke bygger på lokaliteten, og dermed splitter opp "Kristi kropp". Hvis noen besøker et annet kirkesamfunn, skal han allikevel ikke nektes adgang til Den Lokale Menigheten igjen, dersom han ikke sprer "splittelse" (Lee 1990: 44-49).

3.6.5 Drøfting av De Lokale Menigheters menighetssyn

De Lokale Menigheters syn på at menigheten er et fellesskap som Gud har kalt ut av verden, og gjort til sitt folk på det enkelte sted, finner man igjen i andre trossamfunn også. Skillet går på Lees forståelse av menigheten som Gud. Lees Menigheter vegrer seg imot å si at de tilhører en kirke eller menighet. Ofte sier "medlemmene" at de bare er kristne på det enkelte sted. Det er mulig at Lee ønsker å vise en avstand til begrepet "menighet", slik det vanligvis blir forstått i kristenheten, fordi han forstår det på en litt annen måte. Derfor søker han å unngå å bli "satt i bås" som én menighet blant mange andre forskjellige menigheter. De Lokale Menighetene er, ut ifra sin selvforståelse, ikke som andre menigheter. Andre trossamfunn blir sett på som "splittelser" og sekter av Lee og Menighetene. På den ene siden sier Lee at alle kristne tilhører "Kristi kropp", den universelle menighet. På den andre siden har Lee og Menighetene et negativt syn på andre trossamfunn. Nettsiden open-letter.org trekker frem Lees fotnoter til Matteus 16,18, der Jesus sier til Peter at "på denne klippen vil Jeg bygge Min menighet", hvor Lee skriver at Guds menighet ikke består av den katolske kirke og de protestantiske kirkesamfunnene, men av De Lokale Menigheter:

The Lord is not building His church in Christendom, which is composed of the apostate Roman Catholic Church and the Protestant denominations. This prophecy is being fulfilled through the Lord's recovery, in which the building of the genuine church is being accomplished (www.open-letter.org).³⁰

Et annet sitat som viser at Lee ønsker avstand til kristenheten ellers, omhandler at det skal være et skille mellom De Lokale Menighetene og "de andre kristne": "We have burned the bridges between us and Christianity, but some of us have tried to build a bridge to bring us back. We need to burn all the bridges...We need to maintain such a gap between us and

³⁰ Open letter to the leadership of Living Stream Ministries and the "Local Churches" from more than 70 evangelical Christian scholars and ministry leaders from seven nations.

Christianity. The wider this gap is, the better...(Lee 1991: 114).” På den ene siden ønsker Lee og Menighetene at deres lære skal bli ”godtatt” som ortodoks, på lik linje som de andre kristne kirkesamfunnenes lære. På den andre siden ønsker ikke De Lokale Menighetene noe fellesskap med andre trossamfunn, fordi disse menighetene er med på å dele opp ”Kristi kropp”. Andre kristne er derimot velkommen til å delta på Menighetens møter, men vil da etter hvert bli oppfordret til å forlate kirkesamfunnet de kom fra.

Noe likhetstrekk til De Lokale Menigheters forståelse av andre menigheter, ser vi i den katolske kirke. Ved det andre Vatikan Konsil (1962-5), vedtok den katolske kirke at andre kristne menigheter skulle anerkjennes som ”adskilte (separated) kristne brødre og søstre”. Før dette mente den katolske kirke at det kun var én menighet som skulle ha status som den ”rette” menighet. Alle andre menigheter var bedragerske hyklere eller i beste fall tilnærminger av ”det rette” (McGrath 2007: 410).

Menighetens syn på andre kirkesamfunn er trolig influert av retningen innefor British Brethren som ble kalt Exclusive Brethren, som forkastet alle kirkesamfunn og var imot kirkelige embeter. Den eksisterende kirken sammenlignet de med Babylon i Åpenbaringen 18,4, som det var nødvendig å forlate (Molland 1961: 277)(Dahlene 1983: 14). Også Lee gjør denne sammenligningen av kirken med Babylon. Jeg ser det som sannsynlig at Lee og Menighetene har tatt med seg dette synet på andre menigheter fra The Brethren. Også den tidligere anglikanske misjonæren, Margareth Barber, underviste Watchman Nee om de negative sidene ved kirkesamfunnene. Hun sa selv opp sin stilling i Metodist-misjonen, og reiste til Kina uten noen menighet eller misjonselskap i ryggen (Lee 1991 a: 39-41). Antagelig har Nee blitt påvirket av Barbers meninger og ført dette videre til Witness Lee og Menighetene.

At De Lokale Menighetenes ”medlemmer” helst ikke bør delta i gudstjenester i andre kirkesamfunn, og ikke har tillatelse til å dele nattverd andre steder enn i De Lokale Menigheter ligner også The Brethrens praksis. Alle troende er velkommen i Den Lokale Menighet, men denne ”vi og de” mentaliteten skaper murer mellom Lees Menighet og andre trossamfunn. Skillet blir ikke mindre når Lee kaller den katolske kirke heretisk, kirkesamfunnenes navn for åndelig hor, og trossamfunnenes organisasjon for satans middel til å ødelegge Guds vilje med menigheten (www.open-letter.org).

Menighetene ser på seg selv som del av ”Kristi kropp”, en levende organisme. Det er også vanlig blant andre trossamfunn at menigheten og den enkelte blir sett på som ”Kristi legeme på jord”. Et eksempel til sammenligning er Misjonsforbundets menigheter som oppfatter seg som ”en organisme gjennomstrømmet av Kristi ånd og liv” (Sødal (red) 2002: 236). På den annen side kan det se ut til at Lees Menigheter forfekter et annerledes syn, med henhold til at Menigheten har Guds natur og essens. Nee og Lee hevder at Herrnhuterne var en del av Guds ”gjenopprettelse”, ved at de gjenvant og levde et ”ekte” menighetsliv, i henhold til Lee. Det er likhetstrekk mellom De Lokale Menigheters’ og Herrnhuternes menighetssyn, i at begge taler om menigheten som en organisme, og vektlegger en sammensmeltning mellom

Kristus og menigheten. Herrnhuterne hevder at alle troende er en del av "Kristi kropp". Det gjør også Lee, men på samme tid ekskluderer han andre trossamfunn.

Lees Menigheter skal ikke følge menneskeskapte ordninger og tradisjoner, fordi dette hindrer menighetslivet, og det er, i følge Lee, umulig å forme og organisere frem en "ekte" menighet. På lignende måte hevder pinsevevnerne eksempelvis også at gamle skikker ikke gir noen garanti for liv og vekst i menigheten. Lee sier at menigheten er den levende, ene "Kristi kropp". Menigheten er "det nye mennesket". Lee sier at selv om man former en mann, er ikke dette en virkelig mann. På samme måte er det med den "ekte" Menigheten. Den kan bare oppstå gjennom fødsel og utvikling, det vil si menneskenes "gjenfødelse" og helliggjørelse. Det ser ut til at Lee hevder at den treenige Gud i dag kun manifesterer seg gjennom "Kristi kropp", som er den treenige Gud inkarnert i de troende. Det er muligens derfor Lee og Menighetene benytter stor bokstav når de skriver om Menigheten og om "Kristi Kropp" (the Body of Christ).

Fra romersk katolsk hold har den sveitsiske teologen og jesuitten, Hans Urs von Balthasar (1905-1988) i det 20. århundre skrevet noe lignende til dette. Han har også en inkarnasjonstilknytning i sin forståelse av menigheten. Han skriver at menigheten er forlengelsen av Kristus i tid og rom. Også jesuitt forfatter Karl Rahner (1904-1984) skriver at menigheten er der for å gjøre Kristus tilstedeværende i verden, i en historisk, synlig og legemlig form. Den reformerte teologen Karl Barth mener på den andre siden at menigheten er en forsamling hvor Den Hellige Ånds verk finner sted. Det betyr ikke, skriver Barth, en guddommeliggjørelse av skapningen (McGrath 2007: 403, 79, 404). Det ser ut til at De Lokale Menigheter forståelse av menigheten ligner menighetsforståelsen til jesuittene Rahner og Balthasar. Barth vil imidlertid være uenig med en slik oppfatning av menigheten.

Det er sannsynlig at Lee og Menighetene har hentet inspirasjon til sitt menighetssynet fra både Herrnhuterne og British Brethren. Som sagt før mente Lee at de herrnhutiske brødrene måtte anerkjennes for å være den første kristne gruppen som begynte å realisere menighetslivet som en enhetlig kropp. Også British Brethren, som Watchman Nee var en del av i en periode av sitt liv, hadde et enhetlig menighetsliv før splittelsene, i følge Witness Lee (Lee 1991 a: 32-33).

I følge Lee har Gud og det kristne mennesket to like naturer, og mennesket er derfor "Gud" på jorden i dag: "Kristus har två naturer, nämligen den mänskliga och den gudomliga och det är på samma sätt med oss...Han är Gudmänniskan och vi är Gudmänniskorna...Till antalet är vi olika, men till naturen är vi exakt lika (Lee 2006: 104)."

På den annen side er det vanlig i ortodoks tradisjon å vektlegge menneskets guddommeliggjørelse. I denne forbindelse er sitatet til patriark Athanasios av Alexandria hyppig brukt i ortodoks teologi: Gud ble menneske for at vi skulle bli gud. Men Smith-Gahrsen legger til at det å bli guddommeliggjort etter ortodoks oppfatning ikke innebærer å bli Gud, med stor forbokstav. Et menneske kan heller ikke være Gud og mennesket samtidig,

som en ny Kristus med to naturer (Smith-Gahrson 1998: 223-225). Til sammenligning skriver Lee om Jesus som ble "Gudemenneske", og de troende kaller han "Gudemennesker", begge med stor forbokstav. Lee hevder også, i motsetning til Smith-Gahrson, at Kristus og det kristne mennesket er helt like, i det at begge to har to naturer, en guddommelig og en menneskelig.

Siden jeg har konkludert med at Lee og Menighetene trolig har et noe avvikende syn på treenigheten og menneskets guddommeliggjørelse, er det sannsynlig at dette avspeiler seg også i menighetssynet. Lee hevder at siden Gud og menigheten er ett, sier han at Gud er fire-i-én, istedenfor å si at Gud er tre-i-én:

Ultimately, the church is a group of people who are in union with the Triune God and are mingled with the Triune God. The Triune God and the church are four-in-one. Because the Father, the Son, and the Spirit are all one with the Body of Christ, we may say that the Triune God is now the 'four-in-one' God.' These four are the Father, the Son, the Spirit, and the Body. The Three of the Divine Trinity cannot be confused or separated, and the four-in-one also cannot be separated or confused (Lee u.å 10: kap. 15).

På grunnlag av det jeg har lest ser det ut til at Lee og Menighetene hevder at det ikke er noen vesensforskjell mellom Jesus og det kristne mennesket, i og med at begge er Guds manifestasjon, eller Gud inkarnert. Lee hevder at Kristus er i den troende, og at han er den troende. Menigheten er en beholder for den treenige Gud, og det ser ut til at menneskene i menigheten kun har funksjon som "emballasje", det vil si menighetens ytre form:

Hence, it is true to say that Christ is both in us and that He is us... Intrinsically speaking, the church is altogether Christ Himself, for He is the constituent, the very being, of the church, whereas we are simply the extrinsic form of the church. As the intrinsic constituent of the church, Christ is not only the Head but also the Body and even every member of the Body and in every member (Lee u.å 11: message 196).

Når Lee i tillegg snakker om at menigheten er en del av treenigheten, det han kaller fir-enigheten, oppstår det et tydelig skille mellom De Lokale Menighetene og de kristne kirkesamfunnene. De kristne trossamfunnene skiller mellom Jesus som Gud manifestert i "kjød", og det kristne mennesket som "har Ånden", og hevder at mennesket ikke er av samme vesen som Gud. Det ser ut til at Menighetene har vært under stor innflytelse av mystisimen, og da særlig Madame Guyons lære om jegets utslettelse og menneskets forening med Gud. Som nevnt ble denne læren forkastet av den katolske kirke i 1687. Til sammenligning kan vi lese dette skrevet av Lee: "Eventually, our natural man—including the will, the self, the flesh, the "I"—must be broken. The "I" has to be broken, riven, torn down. Then we will get into the spirit...the Holy of Holies" (Lee u.å 12: kap 3). Lees syn på menneskets guddommeliggjørelse og menighet har likhetstrekk med Madame Guyons lære.

Siden også Nee og Lee var interessert i hennes bøker, og hevder å ha lært mye av henne, er det sannsynlig at vi kan finne igjen elementer av hennes lære i De Lokale Menigheters lære. Eksempler på dette kan være "fir-enigheten" og det at det kristne mennesket har lik natur som Jesus. Som Lee selv sier, er Jesus gudemennesket, og de kristne er gudemennesker. Det ser ikke ut til at dette samsvarer med felleskristen lære, som fastholder at det er en vesensforskjell på Jesus og den troende.

Dette med at alle de troende på ett sted eller i en by skal samles, kan være vanskelig å få til praktisk. Skal alle de kristne samles i ett menighetslokale? De Lokale Menighetene har løst dette, som sagt, ved enten å ha store lokaler som rommer flere tusen, eller flere mindre lokaler som blir kalt for "Hall 1", "Hall 2", "Hall 3" osv. Blir ikke dette noe lignende til de forskjellige kirkesamfunnene på det enkelte sted, bare uten de ulike navnene? I dag er det gjerne mye fellesarbeid kirkene i mellom, med fellesmøter, pastorfellesskap og tilknytning til fellesorganisasjoner. Menigheten i Grimstad tar ikke del i noe fellesarbeid med andre menigheter. Hvorvidt De Lokale Menighetene tar del i felleskristent arbeid i andre land, er det lite belegg for. Selv om det er et utbredt samarbeid mellom dagens kirker og menigheter, har Lees menighetssyn om at kirken skal være ett, bibelsk belegg. En læremessig enhet blant alle kristne vil imidlertid være vanskelig å oppnå.

Konklusjonen på De Lokale Menigheters menighetssyn, er at de på dette punktet avviker fra det som kan regnes som innefor en felleskristen forståelse av menigheten. I og med at "medlemmene" og Menigheten blir guddommeliggjort i den grad at de blir Gud, og blir en del av treenigheten, er noe som skaper et tydelig skille mellom De Lokale Menigheter og andre kristne menigheter.

4.0 ORGANISERING

Som en naturlig overgang fra lærepunktet menighetssyn, går jeg nå over til Menighetens organisering. Som sagt, kan organiseringen ha blitt formet på grunn av den konteksten Menigheten oppstod i. Et eksempel på dette kan være at Menighetene organiserte seg i husmenighetsfellesskap, og ikke hadde prest eller pastor, antagelig på bakgrunn av urolighetene og kristendomsforfølgelsene i Kina på 1900-tallet. Siden de første Lokale Menighetene ble grunnlagt av Watchman Nee, er det også hovedsakelig han som la linjene for hvordan Menighetene skulle organiseres. Witness Lee bygger på det Nee har skrevet, og derfor bruker jeg mest litteratur hentet fra Nee i dette kapitlet.

De Lokale Menigheter har ikke et hovedkvarter sentralt, men hver enkelte Menighet ledes av eldste. Menigheten beskriver på sin felles hjemmeside organiseringen av Menighetene: "Each local church is autonomous in its administration. Therefore, there is no central headquarters. No particular local church should be regarded as the head church or leading church (<http://localchurches.org/beliefs/faq.html#question2>)."

Etter Lees mening skal Menighetene, i likhet med de nytestamentlige menighetene, ledes av eldste, og skal ikke styres etter demokratiske medlemsavstemninger. Lee og Menighetene forkaster hierarkiske strukturer, titler, og har ikke noe organisert lederskap. Det er allikevel mennesker i Menighetene som fungerer som "pastor", "leder", "eldste":

We want to avoid any concept of rank within the church. The term elder is not and should not be a title. We do not have the title elders among us, but we do have some persons who are elders. We do not have any positions or titles in the church. We have to hate hierarchy. That is an insult to Christ. It is a shame that clergymen are referred to as "reverend". Only Christ is reverend (Lee 1991 a: 23).

Menighetene ønsker, som sagt, å stå utenfor historisk, organisert, institusjonalisert kristendom, fordi de anser det som et system med ubibelsk lære og praksis. Menighetene ønsker å møtes på grunnlag av den ekte, uforfalskede enheten på stedet/byen de bor (the ground of locality).

Hver Lokale Menighet blir drevet av frivillige gaver fra dens medlemmer. Menighetenes finansielle anliggende er underlagt den enkelte Menighets administrasjon, og Menighetene er ikke økonomisk ansvarlige overfor andre Menigheter. På dette området er hver Menighet selvstyrt. Dette ligner en kongregasjonalistisk menighetsstruktur. Det blir ikke tatt opp kollekt i møtene, men medlemmene blir oppfordret til å gi økonomisk støtte på en "skjult måte". En måte Menighetene praktiserer dette på, er å sette frem en skål et eller annet sted i møtelokalet, hvor medlemmene kan gi sin gave på det tidspunktet som måtte passe. ("As far as financial affairs are concerned, the local churches are properly registered with the government as non-profit religious corporations) (<http://localchurches.org/beliefs/faq.html#question2>)."

Pengene som Menighetene får inn, blir brukt på tre måter: I følge Watchman Nee blir midlene for det første brukt til å hjelpe fattige kristne i Menighetene, for det andre til Menighetens eldste på grunn av at mange av dem arbeider i Menigheten på fulltid, og har gitt avkall tidligere yrkeskarriere. Det tredje punktet av Menighetens fordeling av midler, er andre arbeidere i Menigheten. Dette blir ikke sett på som utbetalt lønn, men som et offer gitt til Gud og hans arbeid, som Menighetens arbeidere forvalter (Nee u.å 2: kap 8).

4.1 Funksjoner i Menigheten

4.1.1 Prestetjenesten

Watchman Nee vektlegger prinsippet om at alle kristne er prester i tjeneste for Gud. Dette har han mest sannsynlig hentet fra Luther, som også talte om det allmenne prestedømme. De Lokale Menigheter har ikke noe tradisjonelt presteskap. Menighetens eldste står hovedsakelig ansvarlig for Menighetens forkynnelse, men Lee skriver at alle troende har ansvaret for å forkynne evangeliet, be folk med på gudstjenester, besøke dem som har blitt omvendt og undervise dem. De kristne bør også besøke brødre og søstre i spesielle situasjoner som vanskeligheter i familien, sykdom, fattigdom, begravelser, og bry seg om dem som flytter til et annet sted (Nee u.å 3: kap 2).

Ut i fra blant annet Filipperne 1,1, henter Nee Menighetens verv: tilsynsmenn, som han tolker som eldste, og diakonene. Menigheten består av "de hellige", altså menighetsmedlemmene, diakoner og eldste. Dersom andre posisjoner legges til menigheten, blir dette en ubibelsk organisasjon, etter Nees mening (Nee u.å 2: kap 9).

4.1.2 Apostler

Watchman Nee skriver i *The normal christian churchlife* at en apostel er en "utsending" fra Gud: "Since the meaning of the word "apostle" is "the sent one," the meaning of apostleship is quite plain, that is, the office of the sent one...Everyone who is sent of God is an apostle." Hovedsakelig er apostlene menn, liksom de 12 apostlene som ble utvalgt av Jesus, men Nee skriver at Romerne 16,7 omtaler en kvinnelig apostel; Junia (Nee u.å 2: kap.1). I praksis ser det ut til at det er uvanlig med kvinnelige apostler i De Lokale Menigheter, i og med at "eldste" er forbeholdt menn.

I forhold til utvelgelsen av apostler, forteller Nee at liksom Paulus og Barnabas ble kalt av Ånden og kallet ble bekreftet av "brødrene", på samme måte blir apostlene utsendt med velsignelse fra lærere og profeter i De Lokale Menighetene og en egen "kallsopplevelse" (Nee u.å 2: kap.2). Utvelgelsen av apostler, eldste og diakoner, samt hvem som er det, er diffust i Lee og Nees skrifter, og i De Lokale Menigheter. Menigheten i Grimstad og

Stockholm kan ikke si med sikkerhet hvem som er apostel og eldste. Derfor har det vært vanskelig å finne ut noe mer konkret om dette.

Apostlene har overoppsynet over flere Lokale Menigheter. Apostlene utnevner og avsetter eldste. Dette er menn som anses for å være "åndelig modne". Watchman Nee bruker eksempelet fra Apg. 14,23 hvor en menighet i Efesus manglet eldste. Den andre gangen apostlene kom dit, utpekte de eldste der. Nee sier videre at i dag finnes det ingen apostler eller eldste som på nytestamentlig tid, derfor bør ingen ha "apostel" eller "eldste" som tittel. Selv om Menighetene er forsiktige med å benytte titler, er det allikevel mennesker i de Lokale Menighetene som fungerer som "apostel" og "eldste" (Nee u.å 1). Jeg antar at "pastoren" i Menigheten i Stockholm (han vil ikke titulere seg som pastor eller leder, men fungerer som det) blir ansett som "apostel" i og med at han har ansvar for "sin" Menighet i Sverige, og Menigheten i Grimstad, som han har etablert. Han har antagelig også en eldste-funksjon i Menigheten i Stockholm, i tillegg til 4-5 andre menn.³¹

En apostel kan også være en eldste i Den Lokale Menigheten. Hvis det skulle oppstå problemer mellom Menighetene eller internt i den enkelte, skal apostler og eldste komme sammen for å prøve å løse uoverensstemmelsene etter modell av Apostlenes gjerninger 15. Dette kapitlet handler om uenigheter om omskjærelsen, og hvor Paulus, Barnabas og noen andre dro til apostlene og de eldste i Jerusalem for å legge stridsspørsmålet frem for dem. Ved hjelp av bønn og åpen dialog dem i mellom, klarte de å komme til enighet.

Apostelskapet er ikke et talent, men et verv. Watchman Nee hevder at Gud velger ut noen blant de begavede som han sender ut for å etablere Menigheter og peke ut eldste. Nee forklarer med et eksempel fra Apg 13, hvor Paulus og Barnabas hadde tjenestegave som profet og lærer, men at de ble kalt apostler da Gud sendte dem ut (Apg 14,4) (Lee 1991 b: 221-222). Muligens fungerer det slik at en apostel allerede virker i Menigheten som eldste, og får selv en overbevisning (fra Gud) til å reise ut og etablere nye Menigheter. I kraft av denne handlingen, fungerer aposteltjenesten.

4.1.3 Eldste

Menigheten har kun to verv: Vervet som eldste og vervet som diakon. Selv om "apostel" regnes som et verv eller et oppdrag, er ikke apostlene bundet til en enkelt Menighet slik som eldste og diakoner. Nee sammenligner dette med Peter og Johannes som fungerte som apostler når de etablerte nye Menigheter, men som eldste i menigheten i Jerusalem (Nee: normal church life, kap.3). Vervet som eldste har til hensikt administrativt å ta vare på

³¹ Jeg spurte Menigheten i Grimstad hvem som var eldste i Menigheten i Stockholm. Da nevnte de 4-5 stykker som de trodde var det. På spørsmålet om hvem som var eldste i Menigheten i Grimstad, var det mer usikkerhet, fordi Menigheten er såpass nyoppstartet. Antagelig er en som heter Helge Heitman, "eldste" og/eller "leder", da han har vært lengst med (Samling 16.12.08).

Menigheten. Nee forteller i boka: *Church affairs*, at det grunnleggende kravet til eldste er at de må ha betydelig "åndelig erfaring", og forståelse for Menighetens "åndelige tilstand". I tillegg er det nødvendig at han er pålitelig og har administrative evner (Nee u.å 3: kap. 1).

Nee forklarer sammenhengen mellom Menigheten og tjenestene på denne måten:

(1) God establishes a church in a locality. (2) He raises up gifted men in the church for the ministry. (3) He sends some of these specially equipped men out into the work. (4) These men establish churches in different places. (5) God raises up other gifted men among these churches for the ministry of building them up. (6) Some of these in turn are thrust forth to work in other fields (Nee u.å 2: kap.9).

Dette betyr at under punkt 2 blir eldste utvalgt, og under punkt 3, blir noen av disse eldste sendt ut som apostler for å etablere nye Menigheter og plukke ut eldste her. Dette er noe som skjer om og om igjen.

I hver Menighet er det eldste som representerer Guds autoritet, og har overoppsynet med den respektive Menigheten. Menigheten skal underlegge seg apostlenes og de eldstes autoritet som uttrykk for Guds autoritet. Eldste blir utnevnt av apostlene, og de må ha kvalifikasjoner som å styre seg selv og håndtere familien og jobben på en god måte. De må ha et godt rykte blant folk utenfor Menigheten, ha tillit til "Guds sannheter" og være i stand til å undervise i dem.

Eldste har oppsyn med Menigheten og har ansvar for å oppdage ting som kan true Menigheten eller den enkelte i Menigheten. Det kan være synd, uhøflighet, uærlighet, mangel på betaling av lån eller skandaler i forhold til mennesker utenfor Menigheten. Bare eldste kan tale på vegne av hele Menigheten i uttalelser rettet mot offentligheten. Kun menn kan opptre i funksjonen som eldste, ikke kvinner. Kvinner og "vanlige menighetsmedlemmer" skal underordne seg de ansvarlige eldste, som representerer Guds autoritet. Og de eldste skal være ansvarsbevisste, ta oppgaven alvorlig og underkaste seg Guds autoritet. De skal også kontrollere og forby villfarelse som dukker opp i gudstjenesten. I tillegg er det ansvar i forhold til å ta konkrete avgjørelser i forhold til gudstjenestene, og skriver anbefalingsbrev.

4.1.4 Evangelister, lærere og profeter

Evangelister, profeter og lærere kan fungere uavhengig av lokalitet. Deres tjeneste er en "nådegave" fra Gud som gjør at de kan arbeide, forkynne og lære uansett hvor de befinner seg. Dette gjelder ikke eldste, som på sin side er bundet av lokaliteten. En eldste i Shanghai fungerer ikke som en eldste i New York (Nee u.å 1: kap 1). Nee forklarer det på denne måten: "...there is a difference between office and gift in the Bible. An office and a position is for a local church, while a gift is not just for a local church (Nee u.å 1: kap 1)."

Watchman Nee forklarer at et verv er bundet til en Lokal Menighet, mens en "nådegave" ikke er det. Som regel faller det seg slik at en eldste også er lærer, evangelist eller profet i tillegg. Dette er nødvendig for å kunne undervise Menigheten. Dersom en eldste, som er bundet til en Lokal Menighet, forkynner i en annen Lokal Menighet, er det i kraft av sin lærerfunksjon han forkynner, og ikke som eldste. Dette fordi han som lærer eller evangelist kan virke uavhengig av sted, mens i sin funksjon som eldste, er bundet til sin Lokale Menighet (Nee u.å 2: kap.9).

4.1.5 Diakoner

Det andre vervet i Menigheten er diakon. Ordet "diakoneo" er gresk og betyr blant annet å "være til tjeneste" og "ha omsorg for". Diakoni er det samme som nestekjærlighet sett ut fra en kristen forståelse. Det kan være å stille seg til disposisjon, å ha omsorg for andre, for eksempel ved å sørge for rettferdig fordeling av goder."³² De Lokale Menigheter har antagelig en lignende forståelse av begrepet. Diakoner skal "tjene" Menigheten. Diakonene skal utføre de oppgavene som Den Hellige Ånd gjennom de eldste har bestemt. Arbeidet er derfor i stor grad rettet mot forsamlingen (Nee u.å 2: kap.9). Diakoni handler ikke om autoritet, men tjeneste og å hjelpe andre. Alle i Menigheten skal fungere som diakoner, men bare de som er stabile, pålitelige og har "åndelig tyngde" kan kalles diakoner mer formelt. Watchman Nee uttrykker nødvendigheten av at en diakon må være en grundig og flittig person og samtidig ha evne til "åndelig forståelse" (Nee u.å 3: kap. 1). Jeg har ikke funnet konkret hvem som utnevner diakonene, men antar at det må være de eldste.

4.2 Forlaget Living Stream Ministries

De Lokale Menighetene er nært knyttet opp til forlaget Living Stream Ministries (LSM) som har kontorer i Anaheim i California. LSM er en "nonprofit" organisasjon som publiserer bøker henholdsvis av Watchman Nee og Witness Lee, i tillegg til "Recovery-Bibelen" (www.recoveryversion.org). I tillegg utgir den redaksjonelle avdelingen i LSM ved sjefsredaktør Ron Kangas, bladet *Affirmation and Critique – a Journal of Christian Thought*, som utgis to ganger i året, april og oktober (www.affcrit.com). I følge LSM inneholder bladet avgjørende aspekter i kristen tenkning og praktisering, i lys av vesentlige, men ofte forsømte aspekter i Bibelen: "The essential and profound truths of the Bible, which involve God's dispensing of Himself and all that He has into man, are affirmed, and many traditional teachings are responsibly critiqued in light of this economy" (www.livingstream.com/lsm-links.html). Ungdomsbladet *Generation* blir også publisert av LSM, skrevet av unge mennesker (www.gogeneration.com).

³² (http://www.diakonsyk.no/modules/module_123/proxy.asp?D=2&C=549&I=1571).

Forlaget LSM drives i stor grad av gaver fra mennesker i De Lokale Menighetene, men også fra andre interesserte. Et av forlagets retningslinjer er å ikke be eller kreve noen gaver eller bidrag, fordi de hevder Bibelen oppfordrer til at enhver tjeneste skal "stole på Gud" ved ethvert behov. Dersom noen av leserne "blir ledet" av Gud til å gi, vil forlaget akseptere offergavene som om det er fra ham. Midlene blir brukt, i følge LSM, til å fremme "Guds sannheter", slik at de troende kan vokse i "guddommelig liv" og være i stand til å "bygge" Kristi kropp" (www.lsm.org/contact-living-stream.html). (www.livingstream.com/about-lsm.html).

Bøkene av Nee og Lee kan bestilles hos LSM, eller leses på internett (online publications) på hjemmesiden www.ministrybooks.org. *Rhema literature distributors* er en organisasjon som i samarbeid med LSM deler ut enkelte hefter og bøker av Nee og Lee gratis (www.rldbooks.org). Interesserte kan bestille det første heftet via internett eller ved å sende inn et kort utdelt av De Lokale Menigheter. Etter å ha mottatt dette heftet, kan man bestille neste bokpakke.

LSM tilbyr også Fulltidsundervisning i California og sommer- og vinterkonferanser og konferanser for eldste og ansvarlige brødre i blant annet Anaheim i California, Indianapolis i Indiana, Philadelphia i Pennsylvania og Taipei i Taiwan (International trainings). "Medlemmer" i De Lokale Menighetene blir oppfordret til å være med på disse konferansene, som kan minne om bibelskole, hvor de får undervisning i ulike temaer (<http://www.lsm.org/upcoming-conf-info.html>).

LSM sender et 30 minutters radioprogram *Life-study of the Bible*, som består av et utdrag av Witness Lees taler, som omhandler det guddommelige livet. Etter at emnet er presentert, følger en diskusjon av emnet med spørsmål og svar. Radiokringkastingen av dette programmet begynte i USA i september 1996. Det kan nå høres på tre forskjellige språk på mer enn 100 stasjoner i verden. I forbindelse med radioprogrammet blir nyhetsbrevet *The hearing of faith* sendt ut gratis til alle respondentene/tilhørerne i USA og Canada. Radioprogrammene kan man også få tilgang til via internett (www.lsmradio.com).

Living Stream Ministries er medlem av "Evangelical Christian Publishers Assosiation" (siden 2002) og "Christian Bookselles Assosiation" (siden 1981) (http://en.wikipedia.org/wiki/Living_Stream_Ministry).

4.3 Drøfting av De Lokale Menigheters organisering

De Lokale Menigheter har to verv i Menigheten, diakoner og eldste. Disse vervene er bundet til Menigheten på stedet. Eldste har som regel gave som lærer, evangelist eller profet. Med disse gavene virker de i sin Menighet. En eldste (som regel) kan oppleve å bli "kalt" til å reise til andre steder for å etablere nye Lokale Menigheter. Da reiser han som apostel, og ikke

som eldste. Apostelskapet regnes også som et verv, men en apostel har ansvar for flere Lokale Menigheter. Som apostel blir også gavene som lærer, evangelist og profet brukt, i forbindelse med forkynnelse til de nye Menighetene. Nee sier at en apostel ikke er bundet til ett sted, slik som en eldste er, heller ikke er gavene evangelist, lærer og profet bundet til ett sted, men kan benyttes både av eldste lokalt, og av apostler universalt. Ofte kan det være snakk om en og samme person som både er eldste og apostel, lærer eller profet.

Det at Menighetene ledes og styres av eldste, ligner blant annet presbyteriansk menighetsstruktur. Eldste blir ikke valgt demokratisk av Menighetens "medlemmer", men de er selvsupplerende. Det er ikke vanlig at noen i Menigheten mottar "lønn", det blir i alle fall ikke ansett som utbetalt lønn, men mer som en gave fra Gud. I Menigheten i Stockholm jobber "lederen" Sonny Young på fulltid i Menigheten. Han sier selv at han ikke mottar lønn, og at det er hans kone som forsørger dem. Hvordan dette fungerer i Menigheter i andre land, vet jeg ikke, men Lee og Nee forkynnte at Menighetene ikke skulle betale ut lønn. De oppfordret også "medlemmene" til å gi ett år i fulltids-tjeneste til Menighetens arbeid. Til sammenligning er det heller ikke vanlig at forstanderen i Smiths venner (Den Kristelige Menighet) får lønn for vervet. Flere har arbeid ved siden av.

Menighetene er også selvstyrte menigheter uten medlemsregister, på lignende måte som De Frie Evangeliske Forsamlinger og Smiths venner. De Lokale Menigheter har flere likhetstrekk med Smiths venner, som ser på menigheten som en levende organisme, som ikke skal styres gjennom menneskelig organisering og fast struktur. Det skal heller ikke være noen innblanding fra staten eller demokratisk valgte styringsorganer. Menighetene er tilknyttet styret på Brunstad, på lignende måte som De Lokale Menighetene er tilknyttet forlaget Living Stream Ministries, som fungerer som et slags styre for alle De Lokale Menighetene (Sødal (red) 2002:246).

På den ene siden hevder Lee og De Lokale Menighetene at de ikke er underlagt noen organisasjon eller hovedleder. På den andre siden er alle Menighetene nært knyttet opp til LSMs ledelse, undervisningen og konferansene som foregår der og bøkene som LSM publiserer, som kun består av forfatterne Lee og Nee. Det er sannsynlig at LSM har en nokså stor innvirkning på Menighetenes forkynnelse. Før Lee døde i 1997, var han den mest innflytelsesrike personen i LSM, og det er rimelig at hans ord var av avgjørende betydning. Derfor ser det ut til at De Lokale Menighetene både har likhetstrekk med en kongregasjonalistisk struktur, i og med at Menighetene er uavhengige og selvstyrte, og likhetstrekk til en presbyteriansk-synodal struktur, på grunn av at Menighetens eldste leder Menigheten og blir ofte utsendt til LSMs konferanser for eldstebrødre.

Måten De Lokale Menigheter er organisert kan bli oppfattet av noen kristne som annerledes, men organiseringen er ikke "feil" ut i fra en felleskristen oppfatning. At først Nee og deretter Lee har vært særlige autoriteter i nettverket av De Lokale Menigheter, har gjort at de har nærmest vært eneveldige, og hatt stor styring på Menighetenes organisasjon og forkynnelse. Så lenge Menighetene etterfølger Nee og Lee, er alt vel. Dersom annen måte å organisere på

eller annen forkynnelse blir brakt inn i Menighetene, står de i fare for å bli "holdt i karantene", det vil si utelukket fra fellesskapet med de andre Lokale Menighetene. I denne forbindelse kan drøftingen om "sunne og usunne menigheter" komme inn. Eller begreper som sekt. (Dette blir diskutert i avslutningskapitlet).

5.0 Religiøs praksis

Dette kapitlet omhandler Menighetens religiøse praksis. Med dette begrepet mener jeg religionsutøvelse på gudstjenestene, som for eksempel møtetyper, sanger, hodetildekkelse. Begrepet inkluderer også religiøs praksis i hjemmet eller individuelt, som for eksempel bibellesning og bønn, og etiske normer som å holde seg "adskilt fra verden".

Vi er på møte i menigheten i Grimstad. Her følger en deltagende observasjon av et møte lørdag 29.11.08 og søndag 30.11.08, som er slått sammen til ett sammendrag. I denne gudstjenesten har menigheten i Grimstad fått besøk av noen fra menigheten i Stockholm, deriblant leder og eldste Sonny Young.

Dørklokka ringer, og folk kommer inn. Gangen i huset blir fullere og fullere av sko og jakker. Døra til badet går opp og igjen. Vi kommer inn i stuen hvor spisebordet er dyttet helt inntil veggen slik at det skal bli plass til alle stolene som står på rad og rekke. Benkeradene fylles opp av voksne og barn i alle aldre, i alt 32. I bokhylla pryder Witness Lees hovedverk: *Life-study of the Bible*, i alt flere innbundne bøker. Rommet er fylt med latter og hyggelig prat – og duften av lasagne, som skal spises når møtet er ferdig. Et par av damene har festet en liten heklet "lapp" på hodet. På et lite bord i enden av rommet er det plassert en skål som folk kan legge penger oppi som en gave til Menigheten.

En begynner å spille gitar og alle får utdelt sangteksten på den nye "hymnen" som nettopp er ferdig oversatt til norsk. Sangen settes inn i den røde permen som alle har hvert sitt eksemplar av, og når alle er klare, fylles rommet med entusiastiske stemmer i kor. Alle fem versene synges to ganger igjennom. Musikken stilner av, og etter et øyeblikks stillhet begynner en i salen å sitere en setning fra sangen høyt og tydelig, etterfulgt av et Amen: "Nå i vår ånd det finnes en Person," Hele forsamlingen svarer med et unisont "Amen". To andre leser resten av verset sammen: "Et frø som er så lite og så svakt, Men gjennom ordets rene melk Han skal, Få vokse, overvinne i vårt liv, Til Han er alt!"³³ "Amen". Flere sanger følger på samme måte.

På et bord i stua står nattverdsmåltidet klart. Brød (usyret, eks. flatbrød) på et lite fat, vin (rød saft) i en karaffel og små, tomme nattverdsbeger står ved siden av. Fire menn kommer frem og ber for "Herrens bord". Det er ingen lesning av innstiftelsesordene fra 1. Kor. 11. Sammen knuser de fire som står rundt bordet, brødet i mange små biter med tomlene, og heller "vin" i nattverdsbegrene. De går rundt og deler ut brød og vin til alle som sitter i stua. Ingenting blir sagt. Når alle har fått, synger og sier Menigheten noen sanger igjen. Noen kommer med korte takkebønner eller lovprisninger om "Kristi liv i oss". Barna går ut av stua og har eget opplegg med andakt og lek i et barneværelse ved siden av.

Lederen fra Menigheten i Stockholm tar ordet, ber en kort bønn, takker for at han kunne komme og introduserer gjesten (meg). Han begynner med å forklare (meg) grunnen til at

³³ Witness Lee 2006: *Hymner*, sang nr. 1179.

Menigheten sier sangene. Grunnen er at i Ef 5,18 befaler Paulus at vi skal bli fylt med Ånden. Videre i vers 19 sier han at de talte til hverandre i salmer og hymner. "Derfor taler også vi sangene", forteller lederen. En annen ting jeg kanskje har lagt merke til, er at de ofte sier amen. Han forklarer videre at det er fordi "Amen" er et av Herrens navn, og det betyr trofast og pålitelig.

Lederen retter seg mot forsamlingen og ber dem slå opp en rekke bibelvers som forskjellige folk i "salen" leser høyt. Etter skriftlesningen begynner lederen, fortsatt sittende, å tale over versene. Han vektlegger temaene Kristi Kropp, menigheten som Guds tempel og Kristi brud, og bruker bilder fra konkret familieliv for å tydeliggjøre budskapet.

Lederen avslutter talen, og andre i forsamlingen tar opp igjen elementer fra talen som de deler med resten av Menigheten. Forskjellige sanger blir foreslått og sunget, og deretter talt. En kjent melodi begynner å strømme ut av kassegitaren, "O, store Gud", men overraskende med en annen tekst. Refrenget lyder:

"Det finns en kropp i universet nå,
På jorden vi uttrykker den.
Vi alle står som én på hvert et sted.
Så alle ser, så alle ser"³⁴

Sangene uttrykker og legger vekt på Menigheten som en kropp, og at hvert sted har én samlet Menighet, "så verden kan se hvordan de elsker hverandre."

Møtet avsluttes og kvinnene forsvinner ut på kjøkkenet for å utføre de siste forberedelsene til måltidet. Noen av mennene fortsetter å synge sanger, mens andre setter seg ned for å slå av en prat før fellesmåltidet.

5.1 Møtetyper

De lokale Menighetene praktiserer husmøter i stor grad. I oppstartfasen vil "medlemmene" møtes i hverandres hjem. Selv om man senere eventuelt har etablert Menigheten i et lokale, benytter man hjemmene til å samles i smågrupper. Witness Lee mener at slike husmøter er beskrevet i Det Nye Testamentet i Matt. 18,20: "For hvor to eller tre er samlet i Mitt navn, der er Jeg midt iblant dem". Apostlene skildrer hvordan de troende møttes i hjemmene, brøt brødet og lærte og forkynte om Jesus (Apg. 2,46 og 5, 42). Dette betyr, hevder Lee, at det ble holdt møter i ethvert kristent hjem, men ofte i noen spesifikke kristnes hjem som menigheten i huset til Akvilas og Priskilla (Rom. 16,5) (Lee u.å 13: kap 1). "On the one hand, the apostles preached the gospel to the public in the temple, and on the other hand, when

³⁴ Witness Lee 2006: *Hymner*, sang nr. 1107.

people were saved, they went to their homes to teach them. To teach is to perfect (Lee u.å 13: kap.2).”

Menighetens møtelokaler bør, i henhold til Lee, helst være enkle: ”Brothers, if possible, we should have a hall very plain and simple in appearance. Do not build a luxurious and beautiful hall. We cannot attract people to the Lord by beautiful external buildings (Lee 1968: 197).” Lee mener at man ikke kan tiltrekke mennesker med en vakker, ytre bygning, men ved det ekte, indre livet som de troende i Menigheten har. Det er dette som skal lokke mennesker til å oppsøke møtene, ikke hvordan møtelokalet er utsmykket.

De Lokale Menigheter har ulike typer gudstjenester i løpet av en uke. Søndagsmøtet kalles gjerne ”Herrens bord”, og innebærer nattverd. På tirsdagene er det gjerne vanlig med bønnemøter, onsdagen er det bibelstudium og noen har også et seminar på fredagen for nyomvendte.³⁵

På møtene blir alle oppfordret til å komme med ”det de har på hjertet”. De Lokale Menighetene ønsker at det skal være likhet ved at alle deltar på lik linje under gudstjenesten, og har derfor ikke posisjoner som prester eller pastorer. Møtene går ut på ifølge De Lokale Menighetene og Living Stream Ministries å ”oppbygge de kristne slik at enhver finner sin organiske funksjon ved byggingen av Kristi Kropp”. Møtene er preget av gjensidighet i det at alle har mulighet til å undervise, stille spørsmål, svare, lede, gå i forbønn og ha omsorg (<http://lctestimony.org/StatementOfTeachings.html>):³⁶

Our meetings are in mutuality; that is, we encourage the speaking of every believer and reject the clergy-laity system, whereby only one person speaks and all others listen passively. Our meetings are inclusive; that is, we accept and welcome all who believe in Christ as the God-man who lived, died, and rose from the dead because of our sins and for our justification before God (Rom. 4:25). Our meetings are based more on function than on form; that is, we conduct our meetings not according to ritual and tradition but for the sake of furthering the edification of the saints and the building up of the Body of Christ

(<http://lctestimony.org/StatementOfTeachings.html>).

Her beskriver De Lokale Menigheter sine gudstjenester som ikke- hierarkiske og hvor alle i Menigheten stiller på ”lik linje”. De Lokale Menighetene ønsker alle kristne velkommen til sine møter, som blir basert på funksjon mer enn form.

Ifølge Watchman Nee bør Menighetene ha følgende møter: evangeliske møter, møter for nybegynner, bønnemøter, Herrens bord, møter i henhold til 1. Kor 14, kvinnemøter og

³⁵ Ifølge leder for Menigheten i Stockholm, samtale Lørdag 29.11.08, Grimstad.

³⁶ Webside tilknyttet De Lokale Menigheter, *A statement concerning the teachings of the Local Churches and Living Stream Ministries in response to dialogue with Fuller Theological Seminary, Our way to meet and serve.*

barnemøter (Lee, Witness 1991 b: 220).³⁷ I tillegg finnes det "profetiske møter", "tjenestemøter" og møte for eldste og apostler.³⁸

Det finnes et bredt møtespekter blant de Lokale Menighetene, men Menighetene har ikke nødvendigvis alle disse ulike formene for gudstjenester. Det er lokale tilpasninger hvor den enkelte Lokale Menighet utfører valg av type møter. Små og nye Menigheter har ikke like mange tilbud som de store, veletablerte. Felles for disse forsamlingene er at det er vanligst med "Herrens bord-møte", men de fleste har også bønnemøter og bibelstudium. Menigheten i Grimstad praktiserer "Herrens bord", bønnemøter og "samling" (bibelstudium) i tillegg til barnesamling parallelt med "Herrens bord". Dessuten benytter de seg av overføring fra noen møter i menigheten i Stockholm, gjerne onsdagen. Disse møtene er bibelstudiums møter, og det er eldste Sonny Young som taler.

5.1.1 "Herrens bord"

På søndagen holdes det viktigste av Menighetens møter, og det kalles gjerne "Herrens bord" (the Lord's table meeting) eller "Brødsbrytelsesmøte". Menigheten samles i møtelokalet eller i mindre grupper i hjemmene på søndags formiddag eller kveld, etter hva de eldste har bestemt. De troende samles for å delta i fellesskapet i den Lokale Menigheten, og for å ta del i og "nyte Herrens blod og kropp", det vil si nattverden. Nattverdsmåltidet består av brød og vin (saft), og forettes av menn i Menigheten. Mennene i Menigheten bytter på å utføre denne oppgaven, mens kvinnene kun kan utføre denne oppgaven dersom det ikke er noen menn tilstede som kan gjøre det.³⁹

På "Herrens bord-møtet" er det også vanlig med bønn. Hver enkelt ber høyt etter tur, gjerne korte bønnen. Hvis Menighetene er store, blir ofte disse møtene holdt i distriktene i grupper på rundt 50, så flere får muligheten til å si noe (<http://lctestimony.org/StatementOfTeachings.html>).

5.1.2 Bønnemøte

De fleste Lokale Menighetene har bønnemøte en gang i uka. Bønnemøtene blir gjerne holdt på tirsdags kvelden, men dag og tidspunkt kan variere litt fra sted til sted. Watchman Nee vektlegger at Menighetene bare skal be over ett bønneemne av gangen. Det er viktig å be grundig over ett konkret emne, og hvis det blir tid, kan man introdusere ett nytt

³⁷ På engelsk: gospel meetings, new beginners' meeting, the meeting referred to in 1 Corinthians 14, sisters' meetings. Disse er oversatt til norsk av oppgaveskriver.

³⁸ På engelsk: "prophecy meetings", "ministry meetings" og "meeting of the overseers".

³⁹ Samling Froland 16.12.08 kl.19.00.

bønneemne. Nee forklarer også nødvendigheten av å be oppriktige, korte bønner, "i en akkord" eller i "harmoni", som Matt 18,19 beskriver (Nee u.å 4: kap. 13).

Nee oppfordrer enhver troende å ha en bønnebok så han eller hun kan holde regnskap med bønner som er bedt, og bønner som er blitt besvart eller ikke besvart i løpet av et år. Han tilrår også hver enkelt å sette av en spesiell tid på dagen til bønn (Nee u.å 4: kap 10).

5.1.3 "Profetiske møter" (prophecy meeting)

I dette møtet praktiseres "profetering". De Lokale Menighetene har en utradisjonell bruk av dette begrepet. Det handler ikke om å forutsi, men å "si ut", "å snakke for Gud og tale ut Kristus fra Guds ord til Menighetens og de troendes oppbyggelse". De taler om profetier på en annen måte enn andre trossamfunn, der man forstår profetisk tale som en forutsigelse fra Gud. De Lokale Menighetene forstår "profetering" dit hen at både menn og kvinner øver seg i å tale i forsamlingen, for "oppbyggelsen av Kristi Kropp". Man forklarer dette med 1.Kor 14,26: "Hvordan er det da, søsken? Når dere kommer sammen, har hver av dere en salme, en lære, en tunge, en åpenbaring, en tydning. Alt må skje til oppbyggelse". Hjemmesiden til De Lokale Menighetene beskriver at alle i Menighetene oppfordres til å delta, på denne måten: "This meeting in which all can prophesy provides the brothers and sisters with the teaching, revelation, consolation, and exhortation that they need as the one church in their locality, and these things are ministered not by a few gifted ones but by all the members mutually (1 Cor. 14:1, 31) (<http://lctestimony.org/StatementOfTeachings.html>)."

5.1.4 "Tjeneste-møter"

Redaksjonen i Living Stream Ministries skriver at disse "tjeneste-møtene" (ministry meetings) fungerer etter det Nye Testamentets mønster, for å utløse Nye Testamentets tjeneste. Begavede medlemmer forkynner evangeliet, underviser i "sannheter", eller leder et studium av en spesiell del av Bibelen. Eksempler på slike møter er "Peters forkynnelse" eller "Paulus' forkynnelse" (<http://lctestimony.org/StatementOfTeachings.html>).

5.1.5 "Evangeliske møter" (gospel preaching meetings)

Watchman Nee mener at Menigheten bør finne en spesiell dag, for eksempel på morgenen av søndagen som er kalt "Herrens dag", for å samles og forkynne evangeliet. Her er hele Menigheten mobilisert, og alle har sine ansvarsområder. Alle blir bedt om å be mye før møtet, og for dem som skal forkynne. Nee mener at det ikke bør være mer enn to-tre som forkynner evangeliet. Disse møtene er rettet mot ikke-kristne, så de troende i Menigheten blir oppfordret til å invitere med seg maks 3-4 utenforstående. "Menighetsmedlemmene"

har ansvar for å ta seg av de inviterte, forklarer det som skjer under gudstjenesten, og følge dem hjem etter møtet. De som er interesserte blir fulgt opp til de velger å døpe seg (Nee u.å 4: kap. 13).

5.1.6 "Møte for nybegynnere" (The meeting for the edification of the new believers)

Hver Lokale Menighet må, ifølge Nee, plukke ut to-tre brødre som kan undervise i grunnleggende lærdom på disse oppbyggelsesmøtene for de nye troende. Innholdet i emnene og rekkefølgen på dem bør være den samme uansett hvilken Lokal Menighet man befinner seg i, og emnene bør repeteres hvert år. Disse emnene er samlet i de tre bøkene *Messages for building up new believers, Vol 1, Vol 2, Vol 3*. De inneholder til sammen 50 temaer og 4 appendix, noe som gjør det mulig å undervise i ett tema per uke i et helt år.⁴⁰ Nee ønsket med disse emnene å skaffe tilveie grunnleggende undervisning til nye troende i Menighetene, og for at alle i Menighetene skulle uttrykke de samme sentrale lærepunktene. Grunnlaget for disse tre bøkene er hentet fra Watchman Nees undervisning til sine medarbeidere på Kuliangfjellet i 1950 (Nee u.å 4, 5, 6: preface).

5.1.7 Møte i henhold til 1. Korinter 14 /Møte i bruk av nådegaver⁴¹

Watchman Nee skriver at Gud gir Menighetene ulike nådegaver, en Lokal Menighet får "profetisk tale", en annen får nådegave til å undervise. Gud vil at alle de troende skal utøve gavene i møtet. Det er ifølge Nee, denne type gudstjeneste det er snakk om i 1. Korinter 14. Her nevner Paulus fem momenter knyttet til møtet: en salme, en lære, en åpenbaring, en tunge og en tyding. Witness Lee hevder at de "gavene" som blir nevnt først, er de viktigste, og de to siste er mindre viktige. (I min Bibel står derimot "en tunge" som nummer tre). Lee fortsetter med å vise til 1. Kor. 12,8-10 der "åndelige gaver" er ramset opp, og hvor tungetale kommer sist. Lee mener at pinsebevegelsen vektlegger tungetalen i altfor stor grad. De viktigste "åndelige gavene" i et møte er derimot ord av visdom, kunnskap, lære og åpenbaring (Lee u.å 15: kap 4).

Lee mener at det viktigste er fokuset på at Gud har utdelt seg i den troende. Når det er tilfellet, er det i liten grad nødvendig med læresetninger, tungetale og andre nådegaver: "Actually, there is no need to give special attention to any kind of teaching or gift, if the indwelling Christ is already realized in our spirit." Lee sammenligner nådegavene med en medgift. Abrahams tjener ble sendt til Rebekka med gaver, fordi Isak søkte en kone å gifte

⁴⁰ Undervisning i temaer som dåp, bønn, nattverd, adskillelse fra verden, menighetens autoritet osv. (Lee 1991 b: 252).

⁴¹ The meeting according to 1. Cor. 14.

seg med. Lee forklarer at disse gavene hjalp Rebekka til å innse at hun måtte møte Isak. Hun ville ikke bare sitte hjemme og glede seg over gavene, men reise for å møte sin brudgom. Etter giftemålet var det ikke noe snakk om disse gavene lenger, bare at Rebekka gledet seg over å leve sammen med Isak. Lee hevder at nådegavene er bare en måte å nå frem til Kristus. Når Kristus først har "tatt bolig" i mennesket, er ikke gavene nødvendige lenger (Lee 1968: 43).

Eldste Sonny Young fra Menigheten i Stockholm skriver at generelt praktiseres ikke tungetale i møtene.

I "1.Kor.14-møtet" er det menn med nådegaver som skal tale i forsamlingen. Kvinner, og menn som ikke har disse gavene, tillates ikke å snakke her. Når nye troende begynner i Menigheten, blir disse oppfordret til å tale i disse møtene, slik at de eldste kan avgjøre om de har en nådegave eller ikke. De som har gaver, blir oppmuntret til å tale mer, mens dem som ikke har gaven, blir begrenset (Nee u.å 4: kap. 13).

5.1.8 Møte for apostler og eldste

Eldste og apostler møtes som sagt en halv eller en hel dag i uka for å be sammen, vurdere Menigheten og ta imot brødre og søstre. Noen av apostlene/eldste jobber frivillig på fulltid i Menigheten, andre har et annet yrke ved siden av funksjonen som eldste/apostel. Møtet fungerer som et oppsyn med Menigheten. Det er også viktig at apostlene tilbringer tid sammen med eldste for å lære dem hvordan man håndterer ulike spørsmål, og underviser dem om hva, hvorfor og hvordan man svarer. I følge Nee bør den første halvdel av møtet brukes til bønn, hvor man ber Gud om hjelp i saker som omhandler menigheten. I denne tiden er det ingen som får lov til å forstyrre eller rapportere noe. De eldste og apostlene skal bringe frem hverandres tanker, og det er ikke tillatt å fortelle andre om noe av det som blir diskutert på disse møtene, ikke engang til ektefellen. Etter dette blir diakonene informert om saker som trenger å bli tatt hånd om. Så følger to til tre timer hvor "brødre" og "søstre" fra den Lokale Menigheten blir tatt imot, og problemer kan bli diskutert og løst (Nee u.å 3: kap 1).

Med mange forskjellige typer møter, og gjerne møtetilbud nesten hver dag, blir "medlemmene" i Menigheten som en stor familie, der barna vokser opp sammen. Jeg har plukket ut to elementer fra møtene som blir beskrevet nedenfor, på grunn av at disse er karakteristiske for De Lokale Menighetene: Disse to elementene er hymnesangen og hodetildekkelsen.

5.2 Sanger

De Lokale Menighetene kaller som nevnt sangene sine for "Hymner". Watchman Nee skriver at det som gjør at en hymne er god, er at den må være læremessig korrekt, poetisk i form og struktur og ha "åndelig innvirkning". Nee klassifiserer hymnene i fire grupper: evangeliske hymner (gospel trumpet), lovsanger (words of praise), hymner om "Kristus som liv" og hymner om menighetsliv. Hymnene er til for Gud, for Menighetens "medlemmer" og andre mennesker (Nee u.å 4: kap 15).

Sang er en viktig del av møtevirksomheten. Menigheten synger hymnene først, og deretter leser de hele eller deler av teksten høyt enkeltvis eller to og to sammen. Eldstebror Sonny Young forklarer at grunnen til at Menigheten "taler sangene", er hentet fra Efeserne 5. 18-19, der det står at "de talte til hverandre i salmer og hymner" (Møte i Grimstad 29.11.08).

Noen av "hymnene" er hentet fra sangbøker brukt i andre trossamfunn, men de fleste er skrevet av Witness Lee og Watchman Nee. Sangtekstene er annerledes enn tekstene hentet fra andre kirkesamfunn i det at språkbruken er annerledes. De inneholder ord som "økonomi", "akkord", "sammensmeltet". Det er nødvendig å studere Menighetene, eller å delta på en del møter, før man har mulighet til å forstå hva begrepene betyr. Innholdet i sangene reflekterer Menighetens lære. Mange handler om Menigheten som Kristi kropp, sammenblandingen av personene i treenigheten, og at mennesket og Gud er sammensmeltet. Som sagt har noen av sangene kjente melodier, men med en annen tekst, som melodien "O, store Gud".

I alle kirkesamfunn har sangene en viktig funksjon i gudstjenestene. I noen sammenhenger hender det at menighetsmedlemmene siterer en sang. Det at De Lokale Menighetene alltid "taler sangene" etter å ha sunget dem først, avviker fra praksisen i de andre kristne miljøene. Selv om det ikke er uvanlig å sitere fra en sangtekst i ulike kirkesamfunn, gjør "medlemmene" i De Lokale Menighetene det mer eller mindre etter hver sang.

5.3 Hodetildekking

Noen av kvinnene i de Lokale Menighetene tildekker sitt hode, som skildringen i begynnelsen av dette kapittelet viser. I Menigheten i Grimstad og Menigheten i Stockholm benyttet kvinnene en liten, rund heklet "lapp" festet med hårspenner. De forklarte at det var frivillig om man ville tildekke sitt hode eller ikke. Dette var opp til hver enkelt (møte i Grimstad 29.11.08).

Watchman Nee forklarer at praksisen av tildekkelse av hode er hentet fra 1. Kor. 11.3, der det står at "...hver manns hode er Kristus, kvinnens hode er mannen, og Kristi hode er Gud." Dette er Guds styreform, og det grunnleggende prinsippet at enhver mann er underlagt Gud. På samme måte, fortsetter Nee, har Gud utnevnt mannen som kvinnens hode. Ved å

tildekke sitt hode, viser kvinnene at de aksepterer Guds ordning. De Lokale Menighetene praktiserer bare at kvinner tildekker sitt hode. Nee mente at hodetildekkingen var et spørsmål om hvorvidt man er en kristen eller ikke (Nee u.å 6: kap. 44). I dag er det nok mer åpenhet rundt dette temaet. Det er mer sannsynlig at de Lokale Menighetene ikke krever av kvinnene at de tildekker sitt hode, men at dette er opp til hver enkelt.

5.4 Individuell religiøs praksis

I de følgende punktene handler det om den enkeltes religiøse praksis for eksempel i hjemmet, men også i forhold til andre mennesker.

5.4.1 Personlige skriftstudier

De Lokale Menighetene oppfordrer sine "medlemmer" til å ta seg tid til å lese og studere i Bibelen, fordi de anser Bibelen for å være Guds ord: "Every Christian should read the Bible because it is "God-breathed and profitable for teaching, for conviction, for correction, for instruction in righteousness" (2. Tim. 3.16) (Nee u.å 4: kap 9)."

Watchman Nee legger til grunn fire prinsipper ved bibellesningen: 1. Oppdage de bibelske fakta (the facts), 2. Memorere og resitere ordene, 3. Analysere, kategorisere og sammenligne, 4. Be til Gud og "motta Hans opplysning". "Medlemmene" bruker ofte begrepet "pray-reading" i forbindelse med å lese Bibelen. Nybegynnere bør lese gjennom hele Bibelen før de begynner med disse prinsippene ved intensiv vers for vers bibelstudium (Nee u.å 4 : kap 9).

Mange bruker som sagt "recovery versjonen" av Bibelen som er oversatt til store språk som engelsk, kinesisk og spansk, og er i følge Sonny Young " en forbedring, og ligger nærmest King James versjonen". Blant andre Bibelutgaver, er det mest vanlig å benytte King James utgaven (Sonny Young – mail 18.12.08).

"Medlemmene" i De Lokale Menighetene leser bøker skrevet av Witness Lee og Watchman Nee både på møtene og hjemme på egen hånd. Disse bøkene har høy status og blir sett på som viktige skrifter i tillegg til Bibelen. Til sammenligning har Jehovas Vitner også egen bibeloversettelse, og medlemmene anser grunnlegger og 1. president, Charles Taze Russell, som en åndelig fornyer.⁴² På lignende måte som De Lokale Menighetenes "medlemmer" studerer Bibelen inspirert av Witness Lees tolkning, leser Jehovas Vitner sin Bibel i lys av selskapet *Vakttårnet* (Sødal (red) 2002: 308-314).

⁴² *Ny verden-oversettelsen.*

5.4.2 Individuell evangelisering

De Lokale Menighetene mener at alle troende har ansvar for å forkynne, undervise "nyfrelste" og de andre troende i Menigheten, og oppmuntre hverandre til å "si ut" Guds ord i forsamlingen. Jesus befalte sine disipler i Matt. 28, 19-20 til å gå ut og disippelgjøre mennesker i hele verden. De Lokale Menighetene mener at for å kunne utføre denne befalingen, er det nødvendig å jobbe med de ovennevnte områdene. I dag utføres det samme oppdraget ved at medlemmene fra den Lokale Menigheten besøker og forkynner for slektninger, naboer, venner og kollegaer. De som bestemmer seg for å bli kristne trenger oppfølging, og medlemmene fra Menigheten besøker dem hjemme eller andre steder og tar dem med på møter i Menigheten. Dermed lærer de å lese Bibelen, synge sanger, be og delta i felleskapet. De Lokale Menighetene beskriver fire momenter som alle i Menigheten har ansvaret for: "These four matters—begetting, nourishing, perfecting, and building up—constitute our Christian service to God. We do not relegate these functions to some small class of experts among us; we have no clergy but are all laboring priests of the gospel (<http://lctestimony.org/StatementOfTeachings.html>)."

På et husmøte i Froland den 16. desember fortalte noen i forsamlingen om forskjellige måter man evangeliserte på. De hadde vært med på en fellesmarsj i Sverige sammen med andre kirkesamfunn. Dette er en form samarbeid med andre kirkesamfunn, men er av liten betydning for det økumeniske arbeid. I USA hadde de vært med på gateevangelisering hvor de fikk anledning til å dele ut hefter eller kort. Kortene kunne sendes til "Rhema", en internasjonal organisasjon som distribuerer gratis kristne bøker skrevet av henholdsvis Watchman Nee og Witness Lee, og mottakeren får tilsendt et hefte kalt: *Basic elements of the Christian life*. Ved at man får utdelt et kort istedenfor å få tildelt et hefte i hånda, får man silt ut dem som er mest interesserte, og dermed forhindrer at mange hefter havner i den neste søppelkassa (mail fra Sonny Young 18.12.08). Ved flere av de store universitetscampusene i USA er det arbeidere fra De Lokale Menighetene som evangeliserer på fulltid.

5.4.3 "Adskillelse fra verden"

De Lokale Menighetene mener at det er viktig for de troende at de ikke følger moralen og tankegangen som er i verden. Fokuset skal være på Bibelen og dens standard for menneskets levemåte og tankesett. Det er dette Watchman Nee kommer inn på når han skriver: "We should realize that our heart and spirit are the first things that need separation from the world." Nee skriver videre at dersom de ikke-troende anser noe for å være upassende for en kristen, bør de troende i de Lokale Menighetene avstå fra dette. Et annet mål på "verden", er alt som motarbeider iveren til å be til Gud, lese i Bibelen, forkynne for andre mennesker (Nee u.å 4: kap 5).

Å være adskilt fra verden kan bety å ikke sminke seg, at menn ikke skal ha langt hår eller å avstå fra å gå på kino:

”Har dere lagt merke til at blant de ikke-troende maler damene leppene sine røde, pudrer kinnene sine hvite og farger øyenbrynene sine sorte. De røde, hvite og sorte fargene er ikke virkeligheten, de er masker. Vi takker og priser Herren at når du kommer til de lokale menighetene, så ser du ikke disse maskene. Søstrene her maler verken seg selv røde og heller ikke pudrer de seg hvite, de tilfører ikke noen farge på seg selv i det hele tatt” (Lee 2008: 6).

Witness Lee skriver her at man ikke skal oppføre seg som dem som er utenfor Menigheten. De troende skal sette Gud først i livet, og be om Guds svar ved valg av klesplagg og ved ulike handlinger. Kvinner bør ikke sminke seg, fordi ”deres skjønnhet ikke skal være i det ytre,... men i hjertets skjulte menneske” (1. Pet. 3,3-4). Menn bør ikke ha langt hår, fordi det skal være forskjell på menn og kvinner. Watchman Nee skriver i boka *Messages for building up new believers, Vol. 3*, at han ikke vil se noen tvile på en kristens ektheten på grunn av måten han eller hun kler seg på. Nee advarer også mot å bære smykker, og å være altfor opptatt av utseende (Nee u.å 6: kap. 37).

5.5 Drøfting av De Lokale Menigheters religiøse praksis

De Lokale Menigheters religiøse praksis er preget av visse pietistiske trekk, ved at de har et noe negativt syn på verden og er kritiske til verdslig kultur. Det bør komme frem i hverdagen og i det praktiske liv at gudsforholdet er ekte. Pietistene hadde en nøktern livsstil, og fremholdt viktigheten av å holde seg borte fra kino og dans. Menighetene har som regel flere møtetilbud i løpet av en uke, hvor religiøs engasjement og inderlighet kommer til uttrykk. Dessuten taler og samtaler ”medlemmene” ofte over temaer med et snev av religiøs mystikk som: ”Kristus som brudgommen og menigheten som hans brud”, ”menigheten som Kristi kropp” og ”Åndens virke”. Dette ligner på pietismen, som også vektla religiøse erfaringer og opplevelser. De Lokale Menigheter ser på Herrnhuterne, som var sterkt grepet av pietistiske idealer, som et element i deres historiske arv. I enkelte pinsemenigheter i dag, er det også vanlig med tildekking av hodet, oppfordringer i forhold sømmelige klær og avstand fra bruk av sminke, på lignende måte som i De Lokale Menighetene.

De Lokale Menighetene benytter hjemmene i stor grad til sin møtevirksomhet. Selv i Menigheter som har mange medlemmer, samles de i mindre grupper i hjemmene i tillegg til møtene hvor alle samles i møtelokalet. Dette er også vanlig ellers i kirkelandskapet, men blir gjerne da kalt for bibelgrupper, cellegrupper, bønnegrupper eller lignende. Innholdet kan være litt forskjellig ved en bibelgruppesamling og et husmøte for De Lokale Menigheter.

Menighetens møteform ligner gudstjenestene til British Brethren, som også ble holdt i hjemmene, og inneholdt fri bønn, nattverd og skriftfortolkninger. Ingen var på forhånd

utpekt til å lede møtet, fordi kirkelige embeter, ritualer og regler ble sett på som begrensninger for Ånden. The Brethren rendyrket derfor det allmenne prestedømmet, sammenlignbart med De Lokale Menigheters praksis. The Brethren stod for en streng puritansk livsstil både ved verdslige fornøyelser og politisk aktivitet. Slike trekk kan også sees i De Lokale Menigheters religiøse praksis (Dahlene 1983: 81-85)(Molland 1961: 277).

Det ser ut til at mange av "medlemmene" i De Lokale Menigheter er ivrige lesere av Bibelen også utenom møtene. Noen forbereder seg til møtene ved for eksempel å studere ett bibelvers nøye, lese Lees tolkning og be over verset. Praktiseringen av "Pray-reading" har blitt kritisert av andre kristne. Noen hevder dette minner om mantraer.

Dersom "medlemmene" evangeliserer, blir dette ofte gjort ved utdeling av hefter. Dessuten har Menighetene ofte sin egen hjemmeside med kort informasjon om hva Menigheten tror på, og hvordan komme i kontakt med Menigheten.

Etter å ha vært på noen møter sammen med "medlemmene" i Menigheten i Grimstad og Menigheten i Stockholm, har jeg det inntrykket at de er inderlige, og ønsker en menighet og et fellesskap som tar Bibelen, menighetslivet og kristenlivet på alvor. De ønsker ikke en "light-versjon" av kristendommen, slik de mener å finne i noen kirkesamfunn. Menighetens styrke ligger, slik jeg har oppfattet det, i et godt, sammensveiset fellesskap der alle bryr seg om hverandre.

Mange av dem er høyskole- eller universitetsutdannet. I Menigheten i Grimstad kan jeg med sikkerhet si at flertallet av "medlemmene" har høyere utdanning, selv om ikke alle har jobber som tilsvarer deres utdanning. Også Nee og Lee hadde høyere utdanning, og jeg har en forståelse av et Nee, Lee og Menighetene oppmuntrer til å ta utdanning. Forlaget Living Stream Ministries annonserer både fulltids undervisning, og sommer- og vinterkonferanser, som "medlemmene" i De Lokale Menighetene oppfordres til å delta på. I Menigheten i Grimstad har flere tatt turen over til USA, og deltatt på konferanser.

På Menighetens møter er det vanlig at "medlemmene" foreslår sangene impulsivt fra "Hymneboka". Da jeg deltok i Menighetens gudstjeneste for tredje gang, slo det meg at "medlemmen" valgte sanger som er vanlige i andre trossamfunn. Hvorvidt dette var tilfeldig, eller om det var på grunn av min tilstedeværelse, er jeg usikker på. "Medlemmene" visste om grunnen til at jeg deltok i møtene (deltagende observasjon), noe som kan ha påvirket deres handlingsmønstre, for å bli "godtatt" av meg. Repstad kaller dette forskningseffekten: Det at deltakerne vet at de blir observert, kan gjøre at de endrer atferden i en mer sympatisk retning, og gi et mer idealbilde av trossamfunnet enn om jeg ikke var tilstede.

Menighetens religiøse praksis er i tråd med en felleskristen oppfatning, selv om noen kan reagere på deler av Menighetens praksis. Det er ikke hva Menigheten gjør som er det vesentlige for deres plassering i eller utenfor kristenheten, men hva Menigheten tror – selv om det Menigheten tror gjerne viser seg i handling. Jeg opplevde at "medlemmene" hadde et godt samhold, de virket fornøyde og glade, og var hyggelig og inkluderende overfor nye

som kom. Jeg reagerte på sangtekstene, som brukte noe ukjente og uforståelige begreper. Dessuten lurte jeg på om det kunne ligge en annerledes teologi bak tekstene. Dette har blitt bekreftet gjennom denne oppgaven.

6.0 Kategorisering av De Lokale Menigheter

6.1 Kirke, sekt, denominasjon, kult

Det er interessant for oppgaven å forsøke å plassere De Lokale Menigheter i forhold til de sosiologiske begrepene kirke, sekt, denominasjon og kult. Særlig er dette aktuelt da noen vil hevde at Menighetene hører til under "kult", slik som John Ankerberg og John Weldon gjør i sin *Encyclopedia of cults and new religions*. Også Dr Norman L Geisler, rektor på Southern Evangelical Seminary og en av verdens fremste kristne apologet, mener Menighetene hører inn under "kult", i følge websiden www.cults.co.nz/l.php#localchurch. Forfatterne av internettsiden mener selv at De Lokale Menighetene er sekter. Lee og Menighetene selv vil ikke kalle seg noen av delene, med andre kirkesamfunn kan av Lee bli omtalt som sekter. Lee legger antagelig noe annet i begrepet "sekt" enn den sosiologiske betydningen av ordet. Derfor er det her nødvendig med begrepsforklaring av kirke, sekt, denominasjon og kult. Sosiologisk blir disse begrepene brukt deskriptivt, selv om særlig ordene sekt og kult har en negativ klang i dagligtale.

Pål Repstad refererer til den tyske teologen Ernst Troeltsch, som skriver at kirke kjennetegnes ved at dens medlemmer blir født inn i den. Den er inkluderende og grensene faller ofte sammen med de geografiske grensene. Kirken er en institusjon som gjør krav på sannheten, samtidig som den skal være tilpasningsdyktig og gjerne gjelde "hele samfunnet". Av den grunn stiller den ganske moderate krav til sine medlemmer. Et paradoks i denne forbindelse er at: "Kirken vil beherske verden og blir derfor behersket av verden" (Furseth/Repstad 2003: 164)(Repstad 1981: 55).

Sekten gjør i likhet med kirken, krav på "sannheten". En sekt er derimot ekskluderende i motsetning til kirkens mål om inkludering. Sekten utgjør en minoritet. Menneskene er med i sekten på grunnlag av den enkeltes frivillige og bevisste valg. Men når man er innenfor, stilles det ofte strenge krav til praktisk og trosmessig oppslutning. Det å leve "adskilt fra verden" blir gjerne fremhevet, og noen sekter har asketiske trekk. Av den grunn er både sekten og omverdenen skeptiske til hverandre. Mange sekter er karismatiske, og kan ha sterke ledere. Flere sekter blir over tid institusjonalisert, og dermed blir spenningsforholdet til samfunnet ellers, mindre (Repstad 1981: 55).

Den amerikanske teologen H. Richard Niebuhr innførte begrepet "denominasjon" som en mellomform mellom sekt og kirke. "Denominasjon" er det amerikanske ordet for trossamfunn. En denominasjon er mer økumenisk enn kirken og sekten i og med at den aksepterer at andre kirkesamfunn kan ha elementer av sannhet i seg. Den er samarbeidsorientert, og mennesker slutter seg til den individuelt, men rekrutteringen skjer også gjennom medlemmenes barn. Kravene til deltakelse og innordning er moderate, og forholdet til resten av samfunnet er relativt harmonisk (Furseth/Repstad 2003: 163-168). Repstad skriver i boka *Mellom himmel og jord. En innføring i religionssociologi*, at for å

klarlegge forskjellen mellom en denominasjon og en sekt, kan man spørre etter i hvilken grad kirkesamfunnet er åpent for samarbeid med andre kirkesamfunn, "fordi det ville være å undergrave sektens egen pretensjon om å være den minoritet i verden som forpakter den eneste sanne lære og livsførelse" (Repstad 1981: 60).

Den britiske sosiologen Roy Wallis har laget en typologi over kirke, sekt, denominasjon og kult i forhold til om disse ser på seg selv som unike, eller som én blant flere organisasjoner. Den andre dimensjonen er hvordan organisasjonene blir sett på av omverdenen:

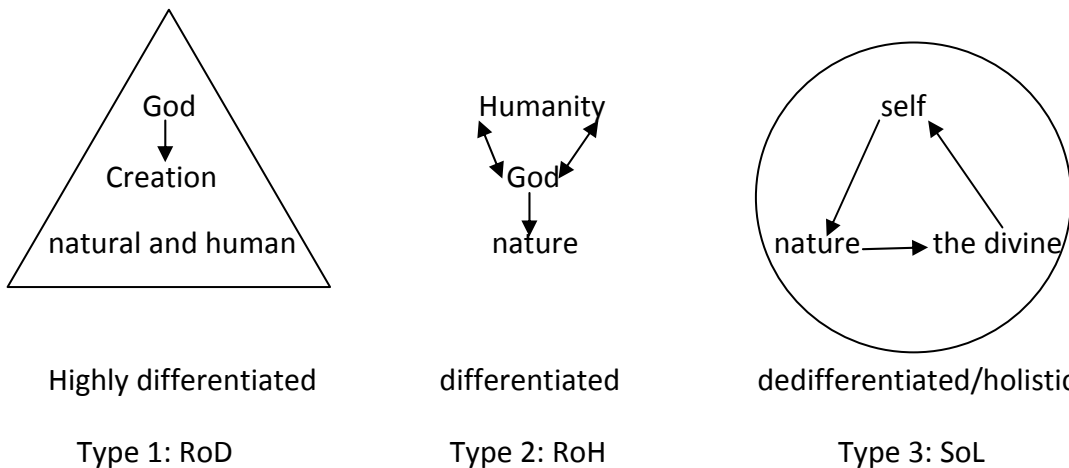
	Pluralistisk legitimitet	Unik legitimitet
Avvikende	Kult	Sekt
Respektabel	Denominasjon	Kirke

Tabell etter Wallis' typologi over religiøse organisasjoner (Furseth/Repstad 2003: 167).

Sosiologen Howard Becker introduserte i 1932 "kulten", som karakteriseres som en løs sammenslutning av mennesker. På 1970-tallet ble "kult" og "sekt" brukt om hverandre med samme betydning. En kult betraktes som åpen for ulike livstolkninger, samtidig som den oppfattes som avvikende i forhold til de mest vanlige normene i samfunnet. Karakteristisk for kulten er at den er kritisk til etablert religion og skolemedisin. Kulten har en løs struktur og lite organisasjon, noe som også gjenspeiler seg i løse krav til medlemskap. Den er preget av individualisme, og den enkelte oppfordres til å "finne sin egen vei" (Furseth/Repstad 2003: 163-168). Troeltsch brukte ordet mystisisme som senere ble til "kult". Han skriver at i mystisismen måtte læresetninger og lovprisninger gi plassen for den rene personlige og indre erfaringen og overbevisningen. Kultens "medlemmer" er gjerne fra middelklassen (Hamilton 1995: 231).

6.2 Religionstypene RoD, RoH og SoL

Linda Woodhead og Paul Heelas deler inn de religiøse organisasjonene på en annen måte i boka *Religion in moderen times*. Det er "Religions of difference" (RoD), "Religions of humanity" (RoH) and "Spiritualities of life" (SoL). Dette er typologier som man antagelig ikke vil finne i rendyrket form. En religiøs organisasjon vil ha elementer i større eller mindre grad fra en, to eller fra alle tre. Forholdet mellom det menneskelige, guddommelige og natur i de tre forskjellige typene religion, illustreres slik av Woodhead og Heelas:

(Illustrasjon etter Woodhead/Heelas 2000: 3)

RoD skiller skarpt mellom Gud og mennesket og naturen. I den andre enden finner vi SoL, som adopterer et holistisk perspektiv og legger vekt på den grunnleggende identiteten mellom det guddommelige, det menneskelige og naturen. SoL lokaliserer det guddommelige i selvet og naturen. I midten av spekteret befinner RoH seg, som søker å opprettholde de tre elementene i balanse, uten å underordne mennesket under Gud eller under naturen. I forhold til RoD gir den rom for større autoritet til godheten i mennesket. Tradisjonelle, konservative religiøse organisasjoner befinner seg gjerne innenfor RoD, for eksempel De Frie Evangeliske og Misjonssambandet. "Liberal kristendom" som kan karakteriseres som deler av Den Norske Kirke, hører hovedsakelig til RoH kategorien, og nyreligiøsitet som New Age befinner seg innenfor SoL. (Woodhead/Heelas 2000: 2-3, 27-33, 70-74, 110-114).

Det eksisterer også kombinasjoner av disse religionstypene, som for eksempel "experiential religions of difference" som kombinerer trekk fra SoL med elementer fra RoD. Denne kombinasjonen kan legge vekt på autoriteten til den enkeltes erfaringer (SoL), samtidig som den fastholder Bibelens autoritet (RoD). Et eksempel på denne religionsformen finner vi i karismatisk kristendom (Woodhead/Heelas 2000: 2-3). I forhold til begrepene sekt, kirke, denominasjon og kult, vil sekt kunne plasseres innenfor RoD eller som experiential RoD, kirke og denominasjon kan ha elementer fra både RoD, RoH og SoL, mens kult hovedsakelig hører hjemme innefor SoL.

6.3 Hvor kan De Lokale Menigheter plasseres?

Hvor hører De Lokale Menighetene hjemme i forhold til begrepene sekt, kirke, denominasjon og kult? Og hvor kan Menighetene plasseres i forhold til Woodhead og Heelas' religionstyper?

De Lokale Menighetene rekrutterer sine "medlemmer" ved enkeltmenneskers bevisste, frivillige valg. I "eldre" Menigheter, blir også mennesker lagt til forsamlingen ved at "medlemmene" får barn. Lees Menigheter kan karakteriseres som konservative, de gjør krav på "sannheten", er skeptiske til verden og etablert kristendom, og de har uskreve regler om deltakelse og innordning etter Menighetens lære og praksis. Det er en viss form for asketisme også, ved at "medlemmene" oppfordres til ikke å "ta del i verden", for eksempel ved å ta avstand fra alkohol, kino, sminke, mote. Her er det mange likhetstrekk til sekten.

Kirke-typen gjør også krav på "sannheten" på samme måte som sekten. De Lokale Menigheter hevder også at dens grenser faller sammen med de geografiske grensene, og har derfor likhetstrekk med kirke-begrepet også. På den andre siden er ikke Menighetene inkluderende slik som "folke-kirken", og går ikke på kompromiss med sin overbevisning. Menighetene utgjør også en minoritet, noe som ikke er karakteristisk for kirken.

Det at mennesker velger å bli med i menigheten, og at rekrutteringen også skjer gjennom "medlemmenes" barn, ligner denominasjon. På den andre siden er ikke De Lokale Menighetene samarbeidsorienterte i forhold til andre trossamfunn, slik denominasjoner er.

Menighetene har også likhetstrekk med kulten i og med at den er kritisk til etablert religion, har lite organisasjon, og opptatt av den individuelle, indre erfaring og overbevisning. Det sies også at, i motsetning til sekten, blir gjerne mennesker med høyere utdanning tiltrukket av kulten. Dette kan vi også se tendenser til i De Lokale Menighetene. I følge John McManners *The illustrated history of christianity*, var Watchman Nees Menigheter mindre pinsekarismatiske, og hadde en tendens til å tiltrekke seg utdannede medlemmer (McManners 1990: 506-510).

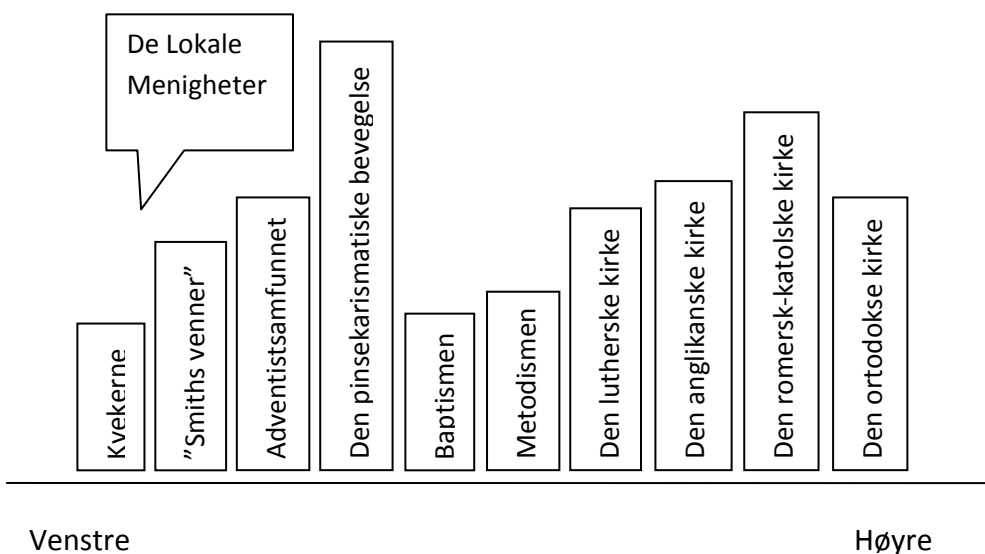
Sammenlignet med Woodhead og Heelas' religionstyper RoD, RoH og SoL, finner vi også her trekk fra ikke bare én av kategoriene. Det kan se ut til at De Lokale Menighetene i liten grad samsvarer med RoH. I forhold til RoD er Menighetene konservative og forfekter Bibelen som autoritet. Samtidig har synet på Gud og synet på det kristne mennesket likhetstrekk med SoL, i det at det guddommelige er i det troende mennesket, og dermed vektlegger immanence fremfor transcendence. I og med at Menighetene har elementer fra både RoD og SoL, gjør at de kanskje passer best under kategorien experiential RoD, da denne religionstypen legger vekt på både autoriteten til den enkeltes erfaringer og Bibelens autoritet.

6.4 Høyre-venstre-akse

En annen måte å gruppere trossamfunn på, er å plassere dem langs en høyre-venstre-akse. Høyresiden står da for tradisjonsbevissthet læremessig, organisatorisk, liturgisk og estetisk. Trossamfunn på venstresiden har brutt med deler av kirkens tradisjon, og søker tilbake til de opprinnelige nytestamentlige røtter. De oppfatter seg selv som dem som realiserer den bibelske tradisjon, i motsetning til andre som de hevder har forlatt dette mer eller mindre (Sødal (red) 2002: 16).

Denne måten å plassere trossamfunn på, forutsetter tilhørighet blant de som regnes for å være kristne trossamfunn. I og med at jeg hevder Lee og Menighetene forfekter et annerledes syn særlig på treenigheten og menneskets guddommeliggjørelse enn det som er allment akseptert, mener jeg at Menigheten plasserer seg selv utenfor de kristne trossamfunnene. Noen mener imidlertid at de hører hjemme som én av mange kristne trossamfunn. Derfor prøver jeg allikevel å plassere Lees Menighet på denne høyre-venstre-aksen.

Lee og Menighetene mener de er en del av "Lord's recovery", det vil si at de har gått tilbake til Det Nye Testamentet, og "gjenopprettet" de "sannheter" som eksisterte på den tiden, men som er blitt misforstått og feil lært av kirken. De forkaster hierarkiske strukturer, og anser det som feil å organisere Guds menighet, det vil si "Kristi kropp" ved menneskelige ordninger. Dermed er det tydelig at De Lokale Menigheter ikke befinner seg på høyresiden av aksen, men et sted langs venstresiden. Siden Menighetene i så stor grad forkaster organisering av Menigheten, og samtidig gir stort rom for Den Hellige Ånds "ledelse", ligner dette organisasjonsmessig på "Smiths venner" og kan muligens plasseres så langt til venstre som Kvekerne. "Medlemmene" i de Lokale Menighetene vil nok ikke si at "Åndens åpenbaring" står over Bibelens autoritet, men i praksis kan det se ut til å være slik, i og med at Lees tolkning av Bibelen har så stor innflytelse.

Illustrasjon av høyre-venstre-akse etter (Sødal (red) 2002: 17). Boksen med "De Lokale Menigheter" er lagt til av oppgaveskriver.

Det kan være nyttig å se De Lokale Menigheter i forhold til ulike kategoriseringsmetoder, da dette vil få frem forskjellige særegne trekk. Den ene måten å kategorisere på, plasserer som nevnt Menighetene i forhold til begrepene kult, sekt, kirke og denominasjon. Her finner jeg trekk av sekt-typen i De Lokale Menighetene, men også noen kult-trekk. Den Lokale Menighet gjør krav på å ha "sannheten", den er en minoritet, holder frem å leve "adskilt fra verden", og lever i et spenningsforhold til "verden" og andre kirkesamfunn, slik som kjennetegner en sekt. På samme tid har Menigheten lignende trekk til kulten, ved at den har lite organisasjon og fremhever "det indre livet" til fordel for læresetninger.

Disse begrepene er nøytrale sett fra et sosiologisk perspektiv, men blant "folk flest" er særlig kult og sekt negativt ladd. Derfor mener jeg at den andre kategoriseringsmetoden jeg har valgt å ta med, i håp om å få frem en mer nøytral holdning til begrepene, da disse religionstypene ikke nødvendigvis er like belastende som de foregående. Kristne trossamfunn kan ha elementer fra både Religions of Difference, Religions of Humanity og Spiritualities of Life uten at dette fører til at trossamfunnet blir plassert "utenfor" kristenheten. På samme måte får også andre religioner plass i dette systemet, uten at det godkjennes som "rett" eller "galt". Uavhengig av om man plasserer De Lokale Menighetene "innenfor" eller "utenfor" kristenheten, kan man enes om deres posisjon i forhold til disse religionstypene. De Lokale Menighetene har trekk fra religionstypene RoD og SoL, og kan kalles "experiential RoD".

Dersom De Lokale Menighetene skal plasseres blant de andre kristne kirkesamfunnene, vil de trolig høre hjemme på venstresiden av en høyre-venstre-akse, slik illustrasjonen ovenfor antyder. De Lokale Menigheter hører hjemme her på grunn av lite organisering, vektlegging av Den Hellige Ånd og "tilbake til nytestamentlige prinsipper". Ut ifra det jeg har kommet frem til i denne oppgaven, mener jeg at De Lokale Menigheter teologisk ikke hører hjemme blant de kristne trossamfunn, men fungerer som en trostradisjon med røtter i kristendommen.

7.0 Sammenfatning/konklusjon

Watchman Nee, Witness Lee og De Lokale Menigheter ble og blir fortsatt oppfattet som kontroversielle i store deler av kristenheten. Ett eksempel på dette hentet fra Kina på midten av 1900-tallet, er en engelsk baptist som skrev om Shensi-provinsen i Kina. Han rapporterte hvordan:

en gruppe menn som kommer sammen i Sian og studerer Det Nye Testamentet på gresk og leste Madam Guyon, gikk ut av de gamle kirkesamfunnene for å danne en renere gruppe som ble kalt "Den lille flokk". De forrettet dåp og møttes til brødsbrytelse og Ordets forkynnelse hver søndag. De var sterkt anti-kirkelige og kritiserte forskjellige trosretninger innen den kinesiske kirke, noe som var påtvunget dem fra utlandet. De forsto ikke at når de trakk seg ut fra de etablerte kirkene, dannet de faktisk et nytt trossamfunn (Kinnear 1974: 128-129).

Helt siden Watchman Nee etablerte sin første Menighet i Kina i 1926, har De Lokale Menigheter møtt skarp kritikk fra flere hold om at de forkynner vranglære. Andre hevder Menighetene må regnes med blant alle de andre kristne kirkesamfunnene. I januar 2006 fullførte Fuller Theological Seminar og ledere fra De Lokale Menigheter en toårig dialog. Konklusjonen var at Menighetenes lære er "bibelsk i alle henseender". Januar 2007 ble et åpent brev sendt til lederskapet i Forlaget Living Stream Ministries og De Lokale Menigheter, signert av over 70 professorer og teologer fra seks forskjellige land. Brevet inneholdt et ønske om fjerning av kontroversielle lærepunkter. På bakgrunn av dette fant jeg det interessant å studere Menighetens lære grundig, for å se om de teologisk hører hjemme innenfor eller utenfor kristenheten.

Jeg har studert deler av det skriftlige materialet til henholdsvis Witness Lee og Watchman Nee. Ut fra dette kildematerialet har jeg beskrevet De Lokale Menigheter konfesjonsmessig, det vil si deres historie, lærepunkter, organisering og religiøse praksis. Jeg har også plassert Menigheten sosiologisk og teologisk.

Jeg har konkludert med at trossamfunnet må plasseres utenfor kristenheten. Hovedårsaken til dette er Menighetens syn på Gud. Menigheten blander sammen de tre personene i guddommen, og bryter dermed blant annet med den athanasianske trosbekjennelse. Dette innebærer også at læren om Gud har modalistiske trekk. Dette kommer frem ved Menighetens vektlegging av spesielt tre bibelvers i forhold til forståelsen av Gud. Det er Jesaja 9,6, som Lee tolker dit hen at Sønnen er Faderen, 1. Korinter 15,45, hvor Lee mener at Sønnen ble til Den Hellige Ånd, og 2. Korinter 3,17, som bekrefter at Sønnen er Den Hellige Ånd, i følge Lee. Lee mener at Fader, Sønn og Ånd er sammenblandet, noe som strider mot en trinitarisk forståelse av Gud, hvor de tre personene er Gud, men ikke er hverandre. Faderen er ikke Sønnen, Sønnen er ikke Ånden, og Ånden er ikke Faderen.

Denne sammenblandingen blir videreført i mennesket. Lee hevder at mennesket og Gud blir blandet sammen. Han mener at det troende mennesket blir akkurat lik Jesus. Det kristne mennesket får Guds natur og essens, og blir en del av Gud. Lee skriver at Jesus var et "Gudemenneske", og på samme måte er de kristne "Gudemennesker". Dette har trolig bakgrunn både i Herrnhuternes modalistiske identifisering av Gud og Kristus, Madame Guyons lære om det indre livet med Gud og utslettelsen av selvet, og trekk hentet fra ortodoks teologi, "theosis" – guddommeliggjørelse. Poenget er at Lee drar dette lenger enn hva som kan regnes for "kristen lære". Ortodoks tro lærer ikke at "theosis" innebærer at mennesket blir guddommelig i sin natur. Dessuten ble Madame Guyons lære forkastet av paven og den katolske kirke i 1687. Siden Menighetene bygger en del av sin lære på hennes lære, er det sannsynlig at også Menighetene har videreført denne omstridte læren.

Andre lærepunkter som er behandlet i oppgaven, er Menighetens bibelsyn, nattverdssyn, menighetssyn og synet på frelsen. Lee og De Lokale Menigheter holder Bibelen for å være verbalinspirert av Gud. Samtidig gjør de rom for "Den Hellige Ånds åpenbaringer". I og med at Forlaget LSM utgir en egen bibeloversettelse, med fotnoter skrevet av Lee, har Lees tolkning av Bibelen stor autoritet.

Nattverden blir sett på som et minnemåltid. Alle troende kan delta i nattverden i De Lokale Menigheter, men medlemmene kan ikke ta del i nattverden i andre trossamfunn, i følge Lee. Lee vektlegger i liten grad Jesu død og syndstilgivelse ved nattverden, men fokuserer på at "Kristus forøkes i mennesket", og at mennesket blir det det spiser – Gud. Dermed har Menighetens nattverdssyn også trekk av realpresens. De forkaster derimot den katolske kirkes transsubstansiasjonslære, selv om betoningen av enheten i "Kristi kropp" kan ligne på den katolske kirkes enhetsforståelse.

Nattverden henger sammen med menneskets guddommeliggjørelse, og det gjør også menighetssynet. Lee mener at menigheten er et fellesskap som Gud har kalt ut av verden. På den ene siden sier Lee at alle kristne tilhører "Kristi kropp", den universelle menighet. På den andre siden, blir andre trossamfunn sett på som "splittelser" og sekter, av Lee og Menighetene. Det ser ut til at Lee hevder at i dag manifesterer den treenige Gud seg kun gjennom "Kristi kropp", som er den treenige Gud inkarnert i de troende. Siden Gud og menigheten er ett, sier han at menigheten er en del av treenigheten, eller som Lee sier - at Gud er fireinig. Dette strider mot en vanlig kristen oppfatning av Gud og menigheten.

Lee mener at det kun skal være én menighet på hvert sted eller i hver by. Slik det er i dag, er det flere ulike trossamfunn i en by. Dette hevder Lee er feil, da "Kristi kropp" ikke skal være delt. Menighetene kaller seg derfor "Menigheten i (stedet/byen), som for eksempel Menigheten i Chicago, Menigheten i Shanghai.

For Lee og De Lokale Menigheter betyr frelsen at Den Hellige Ånd, det vil si den treenige Gud, "tar bolig" i menneskets ånd. I og med at dette betyr at mennesket får tillagt en ny substans eller natur, ved å bli "født på nytt", kan det troende mennesket aldri "miste sin

frelse". Lee sier at når et menneske først er frelst, vil det alltid være frelst, og kan derfor ha en "visshet" om sin frelse. Dette predestinasjonssynet har trekk fra calvinsk teologi. For Lee og Menighetene handler ikke frelsen hovedsakelig om å unnfly fortapelsen, og vinne himmelen, men at mennesket skal få Guds natur. Lee mener at uavhengig av om "syndefallet" skjedde eller ikke, er "gjenfødselen" uansett nødvendig.

De Lokale Menigheter har lite organisering, da menneskelige strukturer som hierarki, titler og posisjoner blir sett på som feil i forhold til Bibelen. Hver Menighet er selvstyrt (lignende til kongregasjonalisme), har ikke medlemsregister, og blir ledet av eldste. Den enkelte Menighet har også diakoner, men ingen som kaller seg prest eller pastor. Det er det allmenne prestedømme som blir vektlagt. Apostler etablerer Lokale Menigheter, og utnevner deretter eldste. Som regel er det noen blant disse eldste som får et "kall" til å reise ut og etablere andre Menigheter. De Lokale Menighetene er nært knyttet opp til forlaget Living Stream Ministries. LSM publiserer, i tillegg til å utgi bøker av Nee og Lee, blant annet sin egen bibeloversettelse kalt *Recovery Version*, bladene *Affirmation and Critique* og *Generation*, holder konferanser, og produserer radioprogrammer.

De fleste Menighetene har "Herrens-bord-møte" og bønnemøte. "Herrens-bord" er søndagens gudstjeneste med nattverd, og er det viktigste møtet i uken. I tillegg er det et stort utvalg av ulike typer møter som kan tas med i løpet av en uke. De større Menighetene har gjerne møtetilbud hver dag. Møtene blir ofte holdt i hjemmene. Dersom Menighetene har et møtelokale, er dette ofte enkelt innredet. Menighetens møteform ligner gudstjenestene til British Brethren, som også ble holdt i hjemmene, og inneholdt fri bønn, nattverd og skriftfortolkninger. Sangene, kalt hymner, hentet fra en egen sangbok, er en viktig del av møtene. På møtene er det noen av kvinnene som benytter tildekking av hodet. Ellers er "adskillelse fra verden" vanlig religiøs praksis, som for eksempel å avstå fra å gå på kino, bruk av sminke og lignende. De Lokale Menigheter ser på Herrnhuterne, som var sterkt grepet av pietistiske idealer, som et element i deres historiske arv. Menighetene praktiserer i liten grad nådegaver som blant annet tungetale, tydning og profetisk tale (i forståelsen av å forutsi), fordi de mener at nådegavene kun brukes til å "komme til Gud". Når Kristus har "tatt bolig" i mennesket, er nådegavene overflødige.

Religionssosiologisk kan De Lokale Menigheter kategoriseres som en sekt, men med elementer også fra kulten. Menigheten er en minoritet som gjør krav på "sannheten". Mennesker blir rekruttert gjennom bevisste, frivillige valg, og det er uskreve regler om innordning og deltakelse. I tillegg til at Menighetene vektlegger en viss adskillelse fra verden, er dette likhetstrekk med sekt-typen. Trekk fra kult-typen er lite fokus på organisering, og stort fokus på det indre livet med Gud.

Dersom De Lokale Menigheter skulle plasseres blant de andre kristne trossamfunnene langs en høyre-venstre-akse, med den ortodokse kirke lengst til høyre og Smiths venner og Kvekerne lengst til venstre, ville Menigheten høre hjemme godt over på venstresiden. Høyresiden står for tradisjonsbevissthet læremessig, organisatorisk, liturgisk og estetisk.

Trossamfunn på venstresiden har brutt med deler av kirkens tradisjon, og søker tilbake til de opprinnelige nytestamentlige røtter. På grunnlag av at De Lokale Menigheter hevder å være en del av "Herrens gjenopprettelse", og i kraft av deres betoning av "Åndens ledelse" og forkasting av hierarkier og strukturer, kunne Menigheten antagelig vært plassert ved Smiths venner eller Kvekerne.

Siden jeg ikke tilhører Menigheten, har jeg hatt et utenfra-perspektiv. I henhold til prinsipper i hermeneutikken, leste jeg flere bøker sammenhengende, for å oppnå samsvar mellom helheten og delene, slik kontekstkriteriet oppfordrer til. Dette gjorde jeg fordi flere har blitt kritisert av Menighetene for å "ta ting ut av sin sammenheng". Det har også vært nødvendig for meg å sette meg inn i Menighetens språk- og begrepsbruk, for å forstå hva Witness Lee mener med det han skriver. Ut i fra generøsitetsprinsippet har jeg forsøkt å være åpen og forsøkt å "nullstille" min egen forforståelse og bakgrunn. Jeg arbeidet med materialet med dette prinsippet i tankene.

Litteraturen utgitt av De Lokale Menigheter gjennom forlaget Living Stream Ministries, er svært omfattende og jeg har ikke hatt anledning til å sette meg inn i alt. I en eventuelt senere studie kunne det være interessant å se nærmere på andre lærepunkter, for eksempel synet på synd.

Litteraturliste

- Ankerberg, John/Weldon, John 1999: *Encyclopedia of Cults and new Religions*, Harvest House Publishers
- Barton, J. 1995: *Isaiah 1-39*, Sheffield Academic Press, England
- Buchberger, Michael/Kasper, Walter 1991-2001: *Lexikon für Theologie und Kirche*, Freiburg
- Dahlene, Kjell 1983: *Plymouth-Brethrens innflytelse i norsk kristenliv*, Kjell Dahlene, Mandal
- Danbolt, Erling 1991: *Credokommentaren. Første Korinterbrev*, Credo Forlag, København, Danmark
- Domaas, Ola Erik 1996: *Kristen troslære for lærerstudenter. Tradisjonens tro*, Tano-Aschehoug
- Dunn, James D. G. 1999: *1 Corinthians*, Sheffield Academic Press, England
- Ebbestad Hansen, Jan-Erik 2005: *Vestens mystikk. Verdens hellige skrifter*, De norske bokklubbene
- Friesen, Isaac I. 1971: *The Glory of the Ministry of Jesus Christ. Illustrated by a study of 2. Cor. 2,14-3,18*, Friedrich Reinhardt Kommissionsverlag, Basel
- Furseth, Inger/Repstad, Pål 2003: *Innføring i religions sosiologi*, Universitetsforlaget
- Gilje, Nils/ Grimen, Harald 1993: *Samfunnsvitenskapenes forutsetninger. Innføring i samfunnsvitenskapenes vitenskapsfilosofi*, 12. utgave, Universitetsforlaget, Oslo
- Grenholm, Carl-Henric 2006: *Att förstå religion. Metoder för teologisk forskning*, Studentlitteratur, Lund, Sverige
- Henriksen, Petter (red.) 2005: *Aschehoug og Gyldendals store norske leksikon*, Bind 6 og Bind 9, Kunnskapsforlaget, Oslo
- Henriksen Petter (red.) 1996, *Hele Norges leksikon*. Bind 8, Hjemmets Bokforlag AS, Viborg, Danmark
- Hamilton, Malcolm 1995: *The Sociology of Religion. Second edition*, Routledge. Taylor & Francis Group
- Holdt, Jens 1942: *Menighed og Gudstjeneste i herrnhutisk Belysning*, Nyt Nordisk Forlag, København
- Hägglund, Bengt 1981: *Teologins historia. En dogmhistorisk översikt*, Gleerups forlag
- Jeppesen, Knud 1988: *Jesajas bog fortolket*, Det danske bibelselskap, København, Danmark

Kangas, Ron 1976: *Modalism, Triteism or the pure Revelation of the Triune God according to the Bibel*, Living Stream Ministries, Anaheim, California

Kangas, Ron 2002: "The Glory of God and the Economy of God" i *Affirmation & Critique. A Journal of Christian Thought*, Living Stream Ministries, Anaheim, California

Kartveit, Magnar 2000: *Det gamle testamentet. Analyse av tekstar i utval*, Det norske samlaget, Oslo

Kellner, Mark A. 2007, "Witness Lee in the Dock" i *Christianity Today, March 2007*, Vol. 51, Nr. 3. Tilgjengelig på: (www.christianitytoday.com/ct/2007/march/12.23.html) - lest 20.02.09

Kinnear, Angus I. 1974: *Mot strømmen. Watchman Nee`s livshistorie*, Ansgar Forlag, Oslo

Kvalbein, Hans 1973: *Bibelverket. Fortolkning til Annet korintierbrev*, Lutherstiftelsens Forlag/Lunde Forlag, Oslo

Lee, Witness 1990: *A brief Presentation of the Lord`s recovery*, Living Stream Ministries, Anaheim, California

Lee, Witness/Nee, Watchman 2003: *Basic Elements of the Christian Life*, Living Stream Ministries, Anaheim, California

Lee, Witness 1973: *Concerning the Triune God. The Father, the Son and the Spirit*, Living Stream Ministries, Anaheim, California

Lee, Witness 2006: *Den alltomfattande Kristus*, Living Stream Ministries, Anaheim, California

Lee, Witness/Nee, Watchman 2006: *Det kristna livets grunnläggande principer. Volym tre*, Living Stream Ministries, Anaheim, California

Lee, Witness 2006: *Hymner*, Living Stream Ministries, Anaheim, California.

Lee, Witness 2008: *Leve Kristus*. Norsk oversettelse av boka *Living Christ*, Living Stream Ministries, Anaheim, California.

Lee, Witness 1993: *The Crucial Points of the major Items of the Lord`s recovery today*, Living Stream Ministries, Anaheim, California

Lee, Witness 1968: *The Economy of God*, Living Stream Ministries, Anaheim, California

Lee, Witness 1986: *The Ground of the Church*, Living Stream Ministries, Anaheim, California

Lee, Witness 1991 a: *The History of the Church and the Local Churches*, Living Stream Ministries, Anaheim, California

Lee, Witness 1996: *The Triune God to be Life to the Tripartite Man*, Living Stream Ministries, Anaheim, California

Lee, Witness 1976: *The Truth concerning the Trinity. Two Answers by Witness Lee*, Living Stream Ministries, Anaheim, California

Lee, Witness 1989: *The two great Mysteries in God's Economy*, Living Stream Ministries, Anaheim, California

Lee, Witness 1991 b: *Watchman Nee A Seer of divine Revelation in the present Age*, Living Stream Ministries, Anaheim, California

Lee, Witness u.å 1: *Young People's Training*, Living Stream Ministries, Anaheim, California. Tilgjengelig på (www.ministrybooks.org) – lest 24.02.09

Lee, Witness u.å 2: *On knowing the Bible*, Living Stream Ministries, Anaheim, California. Tilgjengelig på: (www.ministrybooks.org) - lest 24.02.09

Lee, Witness u.å 3: *The Bible*, Living Stream Ministries, Anaheim, California. Tilgjengelig på: (www.ministrybooks.org) - lest 24.02.09

Lee, Witness u.å 4: *Life-Study of 1 Corinthians*, Living Stream Ministries, Anaheim, California. Tilgjengelig på: (www.ministrybooks.org) – lest 16.02.09

Lee, Witness u.å 5: *Life-Study of 2. Corinthians*, Living Stream Ministries, Anaheim, California. Tilgjengelig på: (www.ministrybooks.org) – lest 17.02.09

Lee, Witness u.å 6: *The Lord's Table Meeting*, Living Stream Ministries, Anaheim, California. Tilgjengelig på: (www.ministrybooks.org) – lest 24.02.09

Lee, Witness u.å 7: *Basic Lessons on Service*, Living Stream Ministries, Anaheim, California. Tilgjengelig på: (www.ministrybooks.org) - Lest 12.03.09

Lee, Witness u.å 8: *Life-study of Mark*, Living Stream Ministries, Anaheim, California. Tilgjengelig på: (www.ministrybooks.org) – lest 12.03.09

Lee, Witness u.å 9: *A genuine Church*, Living Stream Ministries, Anaheim, California. Tilgjengelig på: (www.ministrybooks.org) –lest 10.03.09

Lee, Witness u.å 10: *A deeper Study of the divine Dispensing*, Living Stream Ministries, Anaheim, California. Tilgjengelig på: (www.ministrybooks.org) –lest 16.03.09

Lee, Witness u.å 11: *The Conclusion of the New Testament, Messages 189-204*, Living Stream Ministries, Anaheim, California. Tilgjengelig på: (www.ministrybooks.org) – lest 24.03.09

Lee, Witness u.å 12: *Christ as the Content of the Church and the Church as the Expression of Christ*, Living Stream Ministries, Anaheim, California. Tilgjengelig på: (www.ministrybooks.org) – lest 24.03.09

Lee, Witness u.å 13: *What is Regeneration?*, Living Stream Ministries, Anaheim, California. Tilgjengelig på: (www.ministrybooks.org) –lest 24.03.09

Lee, Witness u.å 14: *The Way to practice the Lord's present Recovery*, Living Stream Ministries, Anaheim, California. Tilgjengelig på: (www.ministrybooks.org) – lest 2.04.09

Lee, Witness u.å 15: *The Homemeetings*, Living Stream Ministries, Anaheim, California. Tilgjengelig på: (www.ministrybooks.org) – lest 2.04.09

Legarth, Peter V. 2004: *Credokommentaren. Andet Korintherbrev*, Credo Forlag, København

McGrath, Alister E. 2007: *Christian Theology. An Introduction. Fourth edition*, Blackwell Publishing

McManners, John (red.) 1990: *The Oxford illustrated History of Christianity*, Oxford university press, New York, USA

Modalsli, Ole/Engedal, Leif Gunnar 1994: *Evangelisk tro*, Luther Forlag

Moe, Steinar 1994: *Tro og lære*, Samlaget

Molland, Einar 1961: *Konfesjonskunnskap. Kristenhetens trosbekjennelser og kirkesamfunn*, 2. Reviderte utgave, Forlaget Land og Kirke, Oslo

Nee, Watchman u.å 1: *The Assembly Life*, Living Stream Ministries, Anaheim, California. Tilgjengelig på: (www.ministrybooks.org) –lest 27.03.09

Nee, Watchman u.å 2: *The normal Christian Churchlife*, Living Stream Ministries, Anaheim, California. Tilgjengelig på: (www.ministrybooks.org) – lest 4.04.09

Nee, Watchman u.å 3: *Church Affairs*, Living Stream Ministries, Anaheim, California. Tilgjengelig på: (www.ministrybooks.org) – lest 2.04.09

Nee, Watchman u.å 4: *Messages for building up new Believers, Vol. 1*, Living Stream Ministries, Anaheim, California. Tilgjengelig på: (www.ministrybooks.org) – lest 2.04.09

Nee, Watchman u.å 5: *Messages for building up new Believers, Vol. 2*, Living Stream Ministries, Anaheim, California. Tilgjengelig på: (www.ministrybooks.org) – lest 2.04.09

Nee, Watchman u.å 6: *Messages for building up new Believers, Vol. 3*, Living Stream Ministries, Anaheim, California. Tilgjengelig på: (www.ministrybooks.org) – lest 2.04.09

Nee, Watchman u.å 7: *Watchman Nee's Testimony*, Living Stream Ministries, Anaheim, California. Tilgjengelig på: www.ministrybooks.org – lest 10.04.09

Palmer, R.R/Colton, Joel 1995, *A History of the modern World*, eighth edition, McGraw-Hill, Inc. USA

Redse, A. 1999, *Mennesket i Guds verden*, Fagbokforlaget

Repstad, Pål 1981: *Mellom himmel og jord. En innføring i religionssosiologi*, Gyldendal Norsk Forlag

Repstad, Pål 2004: *Sosiologiske perspektiver for helse- og sosialarbeidere*, 2. Utgave, Universitetsforlaget, Oslo

Seierstad, Ivar P. 1957: *Forelesninger over kap. 6-12 i Jesajaboken*, Universitetsforlaget, Oslo

Shults, F. LeRon/ Sandage Steven J. 2006: *Transforming Spirituality. Integrating Theology and Psychology*, Baker Academic, Grand Rapids, Michigan

Smith-Gahrsen, Carl 1998: *Kristen tro og livstolkning*, Høyskoleforlaget

Spence, Jonathan/Chin, Annping 1996: *Kinas århundre*, Gyldendal Norsk Forlag, Oslo

Sødal, Helje Kringlebotn (red.)/Austad, Torleiv/Leer-Salvesen, Paul/Oftestad, Bernt T. 2002: *Det kristne Norge. Innføring i konfesjonskunnskap*, Høyskoleforlaget

Sødal, Helje Kringlebotn (red) 2004: *Kristendommen II. Tro og tradisjon*, Høyskoleforlaget

The Editorial Section Living Stream Ministries, Lee, Witness 1991: *The Gospel of John. Recovery Version*, Living Stream Ministries, Anaheim, California

Woodhead, Linda/Heelas, Paul 2000: *Religion in modern Times. An Interpretive Anthology*, Blackwell Publishing

Observasjon, samtaler, mail

Kilde: Seminar Lørdag 29.11.08 kl.15.00, Grimstad. Leder: Sonny Young

Kilde: "Herrens bord" gudstjeneste Søndag 30.11.08 kl. 10.00, Grimstad

Kilde: Samling Froland 16.12.08 kl.19.00

Kilde: mail fra Sonny Young 18.des.08

Kilde: Samtale med førsteamanuensis Årstein Justnes på Universitetet i Agder, 5.3.09.

Kilde: telefonsamtale med Jan Åge Gabrielsen, tidligere medlem av SBMS, nåværende leder av Fevik misjonskirke, samtale jan.09.

Kilde: Mail fra Professor Hallvard Hagelia ved Ansgar Teologiske Høgskole, 13.02.09.

Internettkilder

(<http://en.allexperts.com/q/Baptists-954/2008/10/King-James-Version-Issue.htm#b>) – lest 2.04.09

(http://en.wikipedia.org/wiki/Living_Stream_Ministry) – lest 30.03.09

(http://en.wikipedia.org/wiki/The_Normal_christian_Life) - lest 10.12.08

(<http://lctestimony.org/StatementOfTeachings.html>) – lest 2.04.09

(<http://localchurches.org/beliefs/faq.html#question2>) – lest 27.03.09

(<http://thebereans.net/cor-theosis.shtml>) – lest 26.02.09

(<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/en/thumb/0/04/WatchmanNee.jpg/92px-WatchmanNee.jpg>) - lest 10.12.08

(www.affcrit.com) – lest 8.12.08

(www.cults.co.nz/l.php#localchurch) – lest 22.04.09

(www.delk.no/bergen/ressurs/athanasi.htm) – lest 21.04.09

(www.diakonsyk.no/modules/module_123/proxy.asp?D=2&C=549&I=1571) – lest 16.04.09

(www.en.wikipedia.org/wiki/Local_Church_controversies) - lest 22.09.08

(www.gogeneration.com) – lest 8.12.08

(www.lctestimony.org/FullerSatatement.pdf) - lest 29.09.08

(www.livingstream.com/about-lsm.html) – lest 8.12.08

(www.livingstream.com/lsm-links.html) – lest 9.12.08

(www.localchurches.org/beliefs/beliefs-practices.html) - lest 24.02.09

(www.localchurches.org/beliefs/salvation.html) – lest 3.04.09

(www.localchurches.org/beliefs/standing.html) - lest 24.02.09

(www.localchurches.org/recognition/excerpts/melton1.html) - lest 10.12.08

(www.lordsrecovery.org/explanation) - lest 23.09.08

(www.lordsrecovery.org/history) - lest 22.09.08

(www.lsm.org/contact-living-stream.html) – lest 8.12.08

(www.lsm.org/upcoming-conf-info.html) – lest 30.03.09

(www.lsmradio.com) – lest 9.12.08

(www.ministrybooks.org) – lest 8.12.08

(www.moravian.org/believe) - lest 10.12.08

([www.norgeskristnerad.no/doc/NNKR/Israel og Palestina.pdf](http://www.norgeskristnerad.no/doc/NNKR/Israel%20og%20Palestina.pdf)) – lest 10.12.08

(www.open-letter.org) –lest 16.03.09

(www.recoveryversion.org) – lest 9.12.08

(www.rldbooks.org) – lest 27.03.09

(www.spock.com/Witness-Lee/pictures) - lest 10.12.08

(www.witnesslee.org/life-ministry.html) - lest 10.12.08

(www.watchmannee.org/life-ministry.html) - lest 10.12.08